

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Francisci Svarez, Granatensis, E Societate Iesv
Doctoris Theologi, Et In Conimbricensi Academia Olim
Primarij Theologiae Professoris emeriti, Opvs De Triplici
Virtute Theologica, Fide, Spe, Et ...**

Suárez, Francisco

Mogvntiae, 1622

Disputatio 10. De summo Pontifice.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-93448](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-93448)

esse, nec id Apostoli docuerunt: sed de Ecclesia, tantum quæ suo tempore fuit, nec in Scriptura tale aliquid continetur, nec alia certa reuelatione constat: non est ergo hæc res de fide, sed, vt maximè, conclusio Theologica. Respondeo primò Apostolorum Ecclesiam & nostram, vnam & eandem esse, ac proinde qui illam esse veram ecclesiam reuelauit, idem de hac nostra voluit manifestum: omnia siquidem ea loca, in quibus Scriptura docet, ecclesiam perpetuam, non de illa tantum loquuntur, quæ tempore Apostolorum extitit, vel nunc existit, sed de illa prorsus quæ tota temporum successione eadem perseverat. Secundò hanc esse veram ecclesiam, quam nos dicimus, non ex vi alicuius syllogismi, sed per immediatam reuelationem credimus, quæ sufficienter nobis proponitur per euidentia signa credibilitatis, vt ostendimus suo loco: itaque intelligendum est, Deum à principio reuelasse, & per Apostolos docuisse eam esse eius ecclesiam, quæ euidentibus signis, modo iam exposito, visibilis, & credibilis pro diuersitate temporum conspicitur. Tertiò hoc idem perpetua traditione, & communi Patrum consensione habetur: quam traditionem esse infallibilem regulam fidei, supra docuimus, quauis enim Patres non loquantur de his hominibus in indiuiduo, qui nunc sunt, loquuntur tamen formaliter de hac numero Ecclesia, & congregatione habente eas proprietates, quas ipsorum tempore ecclesia habebat. Quartò ipsa ecclesia se ipsam proponit, vt veram, & quia sufficienter, & euidenter proponitur: ideo obligat ad credendam talem veritatem non minus, quam cæteras ad veram fidem pertinentes: quemadmodum verus Propheta, qui sufficienter proponit, res sibi à Deo reuelatas, consequenter proponit sufficienter se esse verum Prophetam. Denig sicut Iudæi tenebantur credere futurum esse verum Messiam, eum hominem, in quo implerentur omnia, quæ de Messia erant prædicta à Prophetis, & postea aperte videntes impleta esse illa omnia, in hoc homine Christo, tenebantur credere hunc ipsum hominem esse illum Messiam promissum, & iam hoc sufficienter illis reuelatur, quauis non essent alia miracula, nec alia signa: ita, &c. De autoritate Ecclesie circa res fidei quæ explicanda hoc loco sequebatur, iam superius disp. 5. à sect. 5. tractatum est.

DISPUTATIO DECIMA.

De Summo Pontifice.

Explicuimus disputatione præcedente totam Ecclesie rationem, & regiminis formam, quam Monarchicam esse conclusimus, sequitur vt de Monarcha ipso, ac supremo Pastore disseramus. Quoniam verò in superioribus iam ostensum est, id caput, & necessarium esse in Ecclesia, & à Christo Domino institutum, eo generatim posito, progredimur ad demonstrandum, in quonam homine hanc dignitatem constituerit, in quibus deinceps perpetua successione durauerit, in quo tandem hodie perseveret, ac modo simili semper perseverabit. Disputant verò de hoc argumento imprimis authores ii, quos præcedenti disput. meminimus. D. Thom. 2. 2. quæst. 5. art. 50. lib. 4. contra Gent. cap. 76. & in Opusc. de regimine Principum, si eius est. Et in Opusc. contra errores Græcorum, Theologi in 4. agendo de clauibus. Recentiores contra Lutheranos. Turrian. contra Sadelem. Bellar. tom. 1. tota controuersia 3. Valent. controuers. 1. libro 8. Salmeron. tom. 4. part. 3. à tractatu 1. vsq. ad 5. & in Acta Apostol. à tract. 62. Videri quoque potest Molina de iustit. tract. 5. disput. 4. vbi quoddam alios adducit in nu. 8. Addi possunt iurisperi-

Videri etiam
possunt dicta
superius in
dis. 5. sect. 2.
& in defens.
fidei lib. 3.
& nonnulla
lib. 4. de le-
gib. à prin-
cipio.

ti in tom. 13. Tractatum part. 1. & 2. speciatim Michael de Anin.

SECTIO I.

An Christus Dominus vniuersalem Ecclesiam curam Petro concesserit, atq. adeo An Petrus fuerit in terris primus Christi Vicarius, & vniuersalis Ecclesie Pontifex & Pastor.

1. Ostendimus superiori disputatione variis modis in quæstione hac ab hæreticis erratū fuisse, quorum placita sacis confutauimus; in sequentibusque veritatem confirmando, iterum ea impugnabimus: illis ergo prætermisissis. Dico primò. Omnes Apostoli acceperunt à Christo Domino iurisdictionem, & spirituales potestates, in totam Ecclesiam, & in totum orbem. Conclusio est certa, & communis, quæ patet primò ex Scriptura Matth. 18. Quæcumque alligaueritis, &c. quamquam enim Origenes, Theophilact. & alij verba hæc, non de spirituali iurisdictione Sacerdotum, sed de actu correctionis fraternæ, & remissionis iniuriarum interpretentur, attamen literalis sensus est de potestate clauium: reddit enim Christus Dominus rationem, quare is, qui ecclesiam, id est Pastorem ecclesie non audit, habendus sit tanquam Ethnicus, & publicanus: quia nimirum Pastores ecclesie habituri erant potestatem ad præcipiendum, excommunicandum, solvendum, & ligandum. Ita Hilarius, Anselmus, & alij expositores ibi, & August. tractatu 26. & 49. in Ioann. Verum quidem est eo loco Christum Dominum non dedisse potestatem Apostolis, sed promississe, vel prædixisse fore, vt haberent illam: quod notauit Turrecremat. libro 2. summæ cap. 77. hoc tamen sufficit intentioni nostræ: nam Christus promissionem impleuit Ioann. 20. Sicut misi me Pater, & ego mitto vos, quem locum Cyril. & Chrysostomus in hunc sensum exponunt, & eandem vim habent verba illa Matth. ultimo, & Marc. ultim. Data est mihi omnis potestas, &c. Confirmatur quoniam constat ex Scriptura omnes Apostolos ab ipso Christo Domino Apostolicam dignitatem acceperisse Matth. 10. Marc. 3. Luc. 6. Ioan. 20. ad Galat. 1. & 2. ad Eph. 4. & 1. Corinth. 12. de ratione autem dignitatis Apostolicæ est iurdictio, & potestas spiritualis in vniuersum populum fidelem, vt D. Thom. notat primæ Corinth. 12. Et ad Galat. 1. vbi Paulus etiam asseuerat se non ab Apostolis, sed à Christo potestatem acceperisse in vniuersum orbem, eo quod ab illo fuerit Apostolus constitutus: quare &c. Secundò principaliter patet conclusio ex Patribus, qui hanc conclusionem sæpe affirmant, & in illius sensu non rarè pronuntiant Apostolos fuisse dignitate pares. Ita Anaclet. Papa epistola 3. habetur cap. In nouo Testamento 21. d. Leo Papa serm. 3. in anniuersario assumptionis suæ, Cyprian. lib. de vniuersitate ecclesie, habetur cap. Loquitur 24. quæst. 1. Hieronym. in id ad Galat. 2. Restitui ei in faciem, habetur cap. Paulus 2. quæst. 7. vbi Gratian. explicat de æqualitate Sanctitatis, sed non rectè, id enim, neque sciri potest, neque fortasse verum est. Rursus Hieronym. 1. contra Iovin. Hilar. 6. de Trinit. paulo post medium, Vigil Papa in epist. de eret. cap. 7. Tertiò probatur assertio ex effectibus: legimus namq. Apostolos generaliter quascumque mundi partes peragrassè, & presbyteros, & Episcopos constituisse, & ordinasse, vt constat ex Actis Apostolorum, & epistolis Pauli, qui Ephesi Timotheum consecrauit, Titum constituit Cretæ, & de aliis non paucis videri potest Niceph. libro 2. & 3. per multa capita. Exerceuerunt præterea actus varios iurisdictionis, cuiusmodi sunt excommunicare,

Probat. 1.
ex Script.

Confir.

Probat. 2.
ex patrib.

Probat. 3.
à posteriori.

care, a leges ferre, sicut pater ex 1. Corinth. 5. 6. 7. 11. & 14.

Pro affectu
gratid
Nouatio
qui Apostoli
pignore
fuerunt.

Quid de his
rebus de quo
lib. 4. de le
ga. c. 1. fin.

Trinities di
gnitas in
Apostolis
Nouatio.

De Thom.
de Auctoria
Apostoli.

De Thom.
de Auctoria
Apostoli.

Trinities di
gnitas in
Apostolis
Nouatio.

2. In hac tamen conclusione aduertenda sunt nonnulla. Primum nomine Apostolorum nos intelligere duodecim, Sanctum Matthiam videlicet includendo, & excludendo Iudam, qui licet fuerit ad Apostolatum vocatus, electus, & Apostolus nominatus, vt patet Luc. 6. numquam tamen veram Episcopi consecrationem, aut Apostoli iurisdictionem obtinuit, cum iam laqueo vitam finierit, quo tempore ceteri iurisdictionem acceperunt. Comprehendimus etiam D. Paulum, de quo, & conclusio, & rationes factæ æquæ, ac de aliis Apostolis procedunt, de Beato Barnaba nihil mihi certum constat; Clemens enim 7. constitutionum eum inter septuaginta Discipulos numerat, & quantus Actuum 13. Spiritus sanctus dixerit, *segregate mihi Saulum, & Barnabam in opus, ad quod assumpsi eos*, & propterea nomen Apostoli in Ecclesia obtinuerit, dubitare non possit, quin Episcopus fuerit, vt ex eodem cap. 13. colligitur: at non satis constat illum dignitate Apostolicam quoad omnia quæ de illius ratione sunt; atq; adeo quoad vniuersalem iurisdictionem obtinuisse. Vnde nequē Ecclesia æquali solemnitate festum eius, ac aliorum Apostolorum celebrat. Secundò est aduertendum tria in Apostolis esse distinguenda, ordinē Sacerdotij, consecrationē Episcopalem, & iurisdictionem vniuersalem: quæ tria certissimum est in singulis eorum fuisse, vel immediatē à Christo data, vel certē ex præcepto eius, & de ordine quidē Sacerdotij certissima fides est, omnes illum à Christo Domino immediatē accepisse sub noctem Coenæ verbis illis. *Hoc facite in meam commemorationem*, vt Trident. definit. Seff. 22. c. 1.

3. De potestate item iurisdictionis mihi multò probabilius est, eam omnes à Christo Domino immediatē accepisse, quæ est antiquorum Theologorum communior sententia in 4. d. 18. 20. 24. vbi D. Thom. Bonau. Albertus, & alij, Gabr. in Canon. Lect. 3. Caietan. tractatu de auctoritate Papæ, & Concil. c. 3. Turrianus lib. 2. pro episcopis Pontific. cap. 21. & in Scholiis lib. 6. constitut. cap. 12. pag. 81. Soto d. 10. quæst. 1. artic. 1. Victor. relect. 2. de potestate ecclesiæ quæst. 2. Castr. 2. de iust. hæretic. punition. cap. 24. Salméron, & plerique initio allegati, Vargas Opusc. de hære: & planè colligitur ex locis Scripturæ, & Patrum supra citatis Ioann. 20. *Sicut misi me Pater, & ego mitto vos*, & supra, *quorū remiseris peccata*. Vbi Cyril. Chrysost. Theophylact. & alij Patres id notant, & Cyprian. libro de vnitatē Ecclesiæ: & quantis eo tempore Thomas abfuerit, potuit tamen Christus, vel illi absenti potestatem conferre, vel certē post octo dies cum illi iterū apparuit, eam largiri, sicut ex Act. 1. colligitur, Matthiam non à Petro, vel Apostolis ad Episcopatum electū, sed immediatē à Christo: atq; adeo verisimilius, ab eodem iurisdictionem immediatē accepisse, quoniam, vt Diuus Thomas 1. Corinth. 12. notat, primum ad dignitatem Apostolicam necessarium, est iurdictio, & auctoritas gubernandi fidelem populum: ex quo sumitur generale argumentum, nam certò constat omnes Apostolos, ab ipso Christo accepisse Apostolicam dignitatem, vt patet ex Luc. 6. Ioan. 6. 1. Corinth. 12. ad Eph. 4. de ratione autem talis dignitatis est iurdictio: ergo, &c. Tandem id satis comprobatur exemplū Pauli, qui ipso teste ad Galat. 1. & 2. nullam iurisdictionem ab aliis Apostolis accepisse testatur.

4. Contra datam resolutionem sentiunt Turrecremat. libro secundo, Summæ cap. 54. Iacobat. libro 10. de Conciliis artic. 7. contententes totam iurisdictionem fuisse datam soli Petro, vt nimirum commodius defendant Episcopos omnes qui Apostolis succedere dicuntur à Concilio Florentino in instructione Armenorum, & Trident. session. 23.

cap. 4. & ab Augustino in id Psalm. 44. *Pro patribus tuis, &c.* non immediatē à Christo, sed à Pontifice Romano Petri Successore iurisdictionem habere. Sed hoc certè non est sufficiens fundamentum quo à communiori sententia recedatur. Constat enim similitudinem non valere in omnibus: potest enim nunc Pontifex episcoporum iurisdictionem restringere, vel ampliare, quod non potuisset Petrus facere in Apostolis, qui à Christo missi fuerunt in totum orbem ad fundandam Ecclesiam. Aliter ergo succedunt Episcopi Apostolis, quam Episcopus Romanus Petro, hic enim, vt dicemus in quæstibus ira succedit, vt post ratam electionem, immediatē ab ipso Christo recipiat vniuersam iurisdictionem, quam Petrus receperat, vt illius vice suppleat: Alij verò Episcopi succedere dicuntur Apostolis, non in hoc vt habeant immediatē iurisdictionem, à quo Apostoli habuerunt: ceteri namq; præter Petrum, eam non acceperunt ordinariam, & ad successores transferendam, vt dicemus, sed quasi delegatam priuilegio speciali ob peculiarem necessitatem, quæ tunc dabatur propagandi fidem, fundandiq; ecclesiam per vniuersum mundum: cuius signum est tum quia Episcopi, qui Apostolis succedere dicuntur, non habent generalē iurisdictionem sicut Apostoli ipsi habuerunt: tum etiam quia si propria foret talis successio, nulli debuissent Episcopi creati viuētib; Apostolis, sicut viuente Petro nullus creatus est, qui ei succederet in Pontificatu. Episcopi ergo succedere dicuntur Apostolis secundum quandam accommodationem, & representationem ad eum modum quo presbyteri succedere perhibentur 72. discipulis, quia nimirum eorum subeunt vices, officioque funguntur: sic enim in Episcopis residet pontificia, & episcopalis dignitas, quæ fuit in Apostolis: sunt etiam præcipue columnæ, & pastores ecclesiæ, quibus commissum est illius regimen, quibus in muneribus Apostolis assimilantur, succedereque dicuntur. Vide Ales. 4. part. quæst. 49. memb. 6. artic. 3. §. 2. Diuum Thomam 4. d. 19. quæstione prima, articulo tertio, ad 1. Richard. d. 24. artic. 5. quæst. 3. Paludan. de potestate papali art. 2. c. 7. & 8.

Non ita prius
sus succedunt
Episcopi A-
postolis, vt
Papa Petro,
de qua 3. p.
to. 4. disp. 25.
sect. 1. & to.
5 disp. 1. sect.
2. alios etiā
authoris lo-
cos, vide su-
pra disp. 9.
sect. 9. circa
num. 10.

De hac ipsa
re eruditè
Azor tom 2.
lib. 3. c. 10.
q. 13.

Quomodo dignitas Ordinis collata sit Apostolis.

5. De potestate ordinis est adhuc maior dubitatio. Nam Turrecremat. lib. 2. cap. 32. multis rationibus conatur probare solum Petrum fuisse à Christo Domino ordinatum Episcopum, ipsum verò reliquos Apostolos consecrasse, vt verum sit, quod pontifices sæpius asseuerant, Petri Cathedram esse Matrem, & radicem omnium ecclesiarum, & à Romana ecclesiā omnem consecrationem, & dignitatem episcopalem promanasse, quod non alia ratione stare posse videtur, quam quia solus Petrus à Christo fuit creatus in Episcopum, à quo omnes alij per successionem quandam deriuarentur. Ita significat Innocentius I. epist. ad Conc. Carthagin. quæ est 19. à quo, inquit, *Petro ipse Episcopatus, & ipsa auctoritas huius nominis emerfit*. Ita quoq; Anacletus Papa epistola secunda ad Iulian. primum Episcopū, Cyprian. epistola 6. sermone 3. de Annivers. suæ assumptionis, & in epistola 89. vt ab ipso, id est (Petro) quasi quodam capite dona sua velut in corpus omne diffunderet. Chrysostomus. Ioann. vltim. committit Petro presidentiam fratrum, vt ab illo deriuaret in reliquos.

1. Opinio
Turrecrem.

De hoc pun-
to 3. part.
tom 4. disp.
16. sect. 1. n.
10. & disp.
25. sect. 13.

2. Opinio
aliorum.

6. Alij verò sentiunt Christum Dominum ordinasse Episcopos Petrum, Iacobum, & Ioannem, hosq; ceteros consecrasse, ita indicat Clemens lib. 6. & 7. constitutionum, quem refert Niceph. lib. 2. cap. 3. At enim in priori loco Clemens de Iacobo maiori loquitur, quem Dominus, inquit, cum Petro, & Ioanne, præcipuo honore dignatus fuit. In posteri-

riori vero agit de Iacobo iusto; de quo nullam probabilitatem habere potest hæc sententia, propter ea quæ dicemus. De aliis tribus persuaderi potest ex eo, quod multi Patres indicant Iacobum iustum ordinatum fuisse Episcopum Hierosolymitanum à Petro, cum Iacobo & Ioanne, quod sentit Anacletus epistola 2. scribens eiusmodi exemplo constare, Episcopum non nisi à tribus Episcopis ordinari oportere. Concinit idem Clemens citatus: quavis non ordinatum, sed electum dicat, Idem sentit Hieronymus de Viris illustribus in Iacobo, neque est verisimile, quod dicunt nonnulli præfatum Iacobum Hierosolymitanum Episcopum, non fuisse vnum aliquem ex Apostolis, vt Niceph. supra, & cap. 36. & 44. Ex Euangelio enim, & Actis Apostolorum oppositum colligitur, Iacobum scilicet fratrem Domini vnum fuisse ex duodecim Apostolis, & de eodem, qui etiam iustus vocabatur, narrant historiarum Hierosolymis Episcopum fuisse, ecclesia denique eundem celebrat, atque vt Apostolum veneratur: certe ex opposito planè sequitur neque historiarum, neque ecclesiam mentionem vllam fecisse tanti Apostoli.

Jacobus 1. Hierosolym. Episcopus fuit Apostolus, vide in 3 p. tom. 2. disp. 5. sect. 4. plures apud Lorin. in Acta c. 1. vers. 13.

Opin. verisimilior probatur auctoritate.

Ratio.

Altera ratio.

3. Ratio.

Moderatio prædictæ opinionis.

7. Alij ergo volunt omnes Apostolos immediate ab ipso Christo fuisse Episcopos ordinatos. Ita Glossa 1. Corinth. 12. circa illud *posuit quidem Deus in Ecclesia primum Apostolos*, &c. Et multi Theologi in 4. d. 24. videturque expressa sententia Augustini libro questionum noui, & veteris Testamenti quæst. 97. sub finem, *ipse enim*, ait, loquens de Christo, *priusquam in Cælos ascenderet imponens nomen Apostolis, ordinavit in Episcopos*. Vbi cum indefinite loquatur, planè de omnibus, se loqui significat, sermone etiam 28. (si eius est) ad fratres in eremo. eodem indefinite loquendi modo, inquit Christum ordinasse Apostolos Sacerdotes in nocte Cænæ: ex quo potest sumi argumentum omnes Apostolos Sacerdotes, cur non Episcopos? vix sanè potest reddi ratio probabilis: nam licet presbyteri iurisdictione, ita Episcopi quoad consecrationem æquales, in iurisdictione possunt esse inæquales. Ex quo deducitur nouum argumentum: namque si in aliquo fuit inæqualitas inter Apostolos fuit haud dubiè in potestate iurisdictionis, quam nihilominus immediate à Christo Domino receperunt: ergo multo credibilius idem dicendum est de potestate ordinis. Denique cum proximè sint à Christo constituti in Apostolica dignitate, eaque maxima ex parte in dignitate episcopali fundetur, verisimilius planè est etiam ipsum Christum per se in Apostolos ordinasse, quos ipse viuens præsensque elegit, & quibuscum est conuersatus.

8. Quod ideo dico, quia de Matthiæ res videtur minus explorata, quavis in actibus non legatur eius ordinatio, solum quippe in cap. 1. habetur. *Cecidisse sortem super Matthiam, & annumeratum fuisse cum undecim Apostolis*. Verisimilius tamen est, ordinationem recepisse ab Apostolis ne speciale miraculum admittamus, aut potius extraordinarium modum prouidentie: non enim dubium, quin potuisset Christus Dominus sua potestate excellentiæ illum à cælo consecrare, vel per Angelos id efficere, vt aliàs de Amphiloquio refert Nicephor. libro 11. cap. 2. Non tamen teneo sufficientem auctoritatem, vel necessitatem tanti miraculi: præcipue cum Actor. 13. indicetur Paulum Apostolum per impositionem manuum ab hominibus fuisse ordinatum Episcopum, quo in loco Chrysostomus id ita interpretatur, idemque sentit Leo Papa epistola 81. Neque verò eadem est ratio de his, atque de cæteris, quos Christus Dominus per se ipsum in vita mortali vocauit, & cum quibus vixit: etenim absque vilo miraculo, vel extraordinaria prouidentia potuit illos per se ordinare Episcopos, & ordinavit Sacerdotes, ac fecit Apostolos: quæ sententia verisimi-

lior apparet, quavis in hac re nihil possit certum haberi.

9. Minus verò certum est, quo loco aut tempore fuerint Apostoli à Christo ordinati Episcopi: Nam quidam putant factum id fuisse in nocte cænæ: tum quia tunc data est ecclesiæ potestas ad consecrandum corpus Christi Domini, & ad perpetuò retinendam hanc potestatem: non retinetur autem, nisi per ordinationem Sacerdotum; ergo verisimile est, tunc recepisse Apostolos potestatem ordinandi Sacerdotes, consequenterque fuisse consecratos in episcopos. Alij malunt factum Ican. 20. illis verbis: *Accipite Spiritum Sanctum, quorum remisero peccata, remittuntur eis*, &c. Vel certe Matth. ultimo, cum dictum à Christo fuit: *Data est mihi omnis potestas*, &c. *Euntes in mundum vniuersum prædicare*, &c. Ita Carthusi. 4. d. 24. q. 8. Sed, vt monui hac in re nihil est certum de tempore, circumstantiis, & modo, quavis simpliciter probabilius videatur, quod proposuimus.

10. Nec obstat ratio primæ sententiæ. Nam certissimum est, illa Pontificum dicta non fundari in eo, quod Petrus ordinauerit omnes Apostolos: nam Pontifices illis loquendi modis, volunt solummodo explicare certum primatum ecclesiæ Romanæ, esseque Matrem omnium Ecclesiarum, quia ad illam, vt diximus, pertinet regimen, & gubernatio omnium: itemque à Petro incipere episcopalem dignitatem, quod omnium primus illam accepit, & cum maiori excellentia, & prærogatiua, quam cæteri, quantum ad iurisdictionem, de qua materia Pontifices agunt. Ad fundamentum secundæ sententiæ responderet, illam non fuisse propriam ordinationem episcopalem Iacobi, sed designationem seu determinationem eius ad Episcopatum Hierosolymitanum, vt in eo haberet non solum delegatam, sed ordinariam etiam potestatem, possetque proinde in eo episcopatu habere successorem. Quod si intercessit fortè manu impositio, non per modum veræ consecrationis episcopalis, sed cuiusdam ecclesiasticæ fuit adhibita.

11. Ad extremum est in hac conclusione obseruandum, cum dicimus omnes Apostolos accepisse iurisdictionem in vniuersum orbem, intelligi potestatem eam fuisse quodammodo æqualem in amplitudine obiecti, & loci, non verò in modis, neque in actibus talis iurisdictionis, vt iam in sequenti conclusione dicitur.

Affertio secunda. De præeminentia Pontificatus Petri, & successorum.

12. Dico secundò. Petrus Apostolus fuit in hac iurisdictione cæteris superior, in eo præcipue, quod illi soli sit data potestas ordinaria regendi, & pascendi vniuersam Christi Ecclesiam, vt in ea ipsi perpetuò succederetur, quod aliis Apostolis datum non est. Hæc conclusio simpliciter est de fide, patetque primò ex celebri loco Matthæi decimo sexto: *Tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam*. In quo testimonio, quoniam non solum hæretici, verum etiam aliquando Catholici illud eludere conati sunt, duo certissima esse debent. Primum totum illum sermonem Christi Domini ad Petrum esse relatum. Secundum. Petri summam potestatem, & dignitatem patefacere. Primum euidenter liquet ex ipso verborum ordine: ait enim Christus Dominus *Beatus es Simon Bariona, & ego dico tibi*, &c. *Et super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam*. Nam vox hæc ex proprietate sua, aliquid præfens, vel de quo paulo ante sermo præcesserat, importat, nimirum Petri personam. Neque obstat illa mutatio generis masculini in femininū, quam Latina translatio ex græca sumpsit. Nam in Hebræa, vel Syriaca lingua, qua Christus loquebatur, vtroque est nomen *Cephas*, quod petram significat, teste Hieronymo

Vbi, & quando Apostoli ordinati, videri potest Vazq. de ordine disp. 242. c. 7. post Salmeronē tract. 16. in Acta. Hieron. lib. 10. c. 1.

Aliorum sententia.

Ad fundam. in num. 6.

Ad fundam. in n. 6.

Notatio 1. vt Apostoli fuerint in iurisdictione, patet.

vide in de sent. fidei lib. 3. ac 10.

probat ex loco Matth. 6.

Vnum certum in prædicto loco Matth.

effugium præcludit.

nymo ad Galatas primo. Vnde Ioannis primo, Petro prædixerat Christus appellandum nomine *Cepha*, qua voce vsus est hoc Matthæi loco dicens: *Tu es Cephas, & super hanc Cepham*, ac si diceret: *Tu es lapis, & super hunc lapidem*, Græcus autem, & latinus interpres propter diuersitatem masculini, & fœminini generis, voces aliquantum commutarunt, retamen vera idem retinetur sensus. Confirmatur. Nam si particula, *hanc*, aliquid, præter Petrum designaret, sine causa Christus appellaret Simonem, ad eumque sermonem dirigeret, cum neque ad Petrum pertineret id, quod dicturus esset, neque illa nominis mutatio ad præsentem sermonem prorsus referret: nouo ergo imposito nomine, noui promissio muneris significata sine dubio est, vt notauit Cyrillus libro secundo in Ioannem, capite secundo.

13. Et ex his etiam patet secundum, ideo enim Petrus *petra* Ecclesiæ nominatur, quia eius pastor, & rector vniuersalis constitutus est, vt Patres omnes exponunt. Hinc enim concilium Chalcedonense act. decima tertia, Petrum vocat *petram*, & crepidinem Ecclesiæ. Athanas. in epistola ad Felicem Papam, quâ suo, & Ecclesiæ Alexandrinæ nomine scripsit: *Tu es, inquit, Petrus, & super fundamentum tuum, Ecclesiæ columna, id est, Episcopi, sunt firmata.* Chrysostomus homilia 55. in Matthæum, & alij expostiores, Græci, & Latini in illum locum Augustin. sermone 11. de Sanctis, & Leo Papa sermone secundo, in Anninversa. suæ assumptionis, & Maximus sermone de Petro, & Paulo, Paulinus epistola 4. ad Seueram, Petrum vocat fundamentum Ecclesiæ, & Ambros. in hymn. quem Ecclesiæ sæpissime canit Petrum vocat ecclesiæ *petram*, hoc inquit, ipsa *petra* Eccl. sic canente, culpam diluit, quod notauit August. libro 1. retractat. cap. vigesimo primo. Eadem expositione vtuntur frequentissimè patres Anaclet. Papa epistola tertia, capite tertio. Cyprianus de vnitatis ecclesiæ habetur 24. quæst. 1. capite. *Loquitur Dominus*, & epist. ad Quintum. Item lib. 4. epist. 9. & epist. ad Iabaiantum, August. libro 2. de Baptis. c. 1. *Ceterum quis, ait, nesciat Petrum apostolatus principatu cuiuslibet Episcopatus esse præferendum?* Tertull. de præscript. Orig. hom. 5. in Exod. & homil. 6. ad Roman. quem refert etiam Euseb. libro 6. histor. cap. 19. Hilar. 6. de Trinit. & Canon. 16. in Matth. Basil. lib. 2. de Spiritu Sancto. Ambros. Lucæ quinto, & sermone 47. & sermone de fide Petri, & de natali Petri, & Pauli. Vide caput *Non turbat*, vigesimo quarto, q. 5. & cap. *fidelior* d. 50. Hieron. in dictum locum Matth. & 1. contra Iouinian. & Hieron. 16. & Ezech. 4. Gregor. lib. 4. epistola 32. & 33. & lib. 3. epistola 37. August. sermone 24. 20. & 29. de Sanctis, & sermone 124. de tempore, & plures infra referam.

14. At enim locum hunc non solū aduersarij, sed etiam Patres, alijs modis interdum exponunt, id quod oportet breuiter attingere, vt veritas euidentius constet. Prima expositio est, verba illa *super hanc petram*, non ad Petrum, sed ad Petri confessionem referri. Ita Ambros. libro 6. in Luc. capite 9. Chrysostomus homilia 59. in Matth. Cyrillus dialog. 4. de Trinitate, Hilar. lib. 6. de Trinitate Hanc expositionem Lutherani libentissimè amplectuntur: si autem non excludat priorem sensum explicatum (vt excludere videtur Arboreus libro 5. Theosoph. capite 5.) qui est reuera proprius, & literalis, posset hic secundus admitti, quia & vna literalis plures sensus patitur, & totum quod in hac expositione assertur in se verum est: nam etiam fides est suo modo fundamentum Ecclesiæ, vt præcedenti disputatione, sectione prima vidimus, & magis accommodatè ad hunc locum fides Christi, quam Petrus confessus est, dicitur fundamentum, non tanquam quod, vt dialecticè loquamur, sed tanquam quo:

Suarez. de Fide.

quia nimirum confessio Petri fuit illi quodammodo ratio, seu dispositio, ad primatum Ecclesiæ obtinendum, vt Hieron. Hilar. & alij interpretantur. Et hoc modo expositio hæc in primam incidit, sicut & alia, Cyril. nimirum intelligi fidem Petri summi Ecclesiæ pastoris, quæ deficere non potest, cum Ecclesiæ fidem totam quodammodo sustineat. Quæ expositio non solū contraria nobis non est, sed potius benè ostendit, quid sit, Petrum esse *petram*, in qua fundatur ecclesia, nimirum esse vniuersalem pastorem, ex quo ecclesiæ firmitas, & in vera doctrina constantia, tanquam ex certa, & infallibili regula pendet, quem sensum habet etiam Epiphanius 1. contra hæreses in 59.

15. Alia expositio frequens etiam apud Patres est, *petram* in qua vt Christus pronuntiat fundatur ecclesia, esse ipsum, quem Petrus fuerat confessus: nam vt 1. Corinth. 3. dicitur *fundamentum aliud nemo potest ponere præter id, quod positum est, quod est Christus IESVS*, qui capite 10. *Petra* vocatur: & Matth. 21. *Lapis angularis*. Ita Augustinus sermone 13. de verbis Domini tractatu vltimo in Ioan. & 1. tract. capite 21. memorat se aliquando exposuisse *super hanc Petram, id est Petrum*, & quodammodo retractat, potius dicendum fuisse *id est Christum*, quamuis tandè vtramque expositionem admittat, tanquam probabilem. Et quidem si de re ipsa per se loquamur, certum est, solum Christum Dominum esse primū, & principale fundamentum, quo tota ecclesia nititur, Petrum verò solum esse fundamentum, quatenus vicem Christi gerit: loquendo tamen de sensu huius testimonij, quod tractamus, certum etiam est, non esse sermonem primū, & per se de excellentia, quam Christus habet, sed quam Petro promissit, & de ratione propter quam illi tale nomen imposuit, ad quem, vt vidimus, totus Christi sermo dirigebatur. Ac præter argumenta facta, illud proprium huius loci est, Christum non de se agere, quia de futuro loquitur, non dabat enim sed promittebat Petro dignitatem: si autem de se ageret planè assereret, super quam fundatur, aut est fundata ecclesia. Augustinus autem, quamuis locis citatis eo modo loquatur, attamen in alijs primam expositionem approbat, & in retractationū loco arbitrium legenti committit: hoc porro tempore certum esse debet, primam expositionem esse literalem: quod si quis secundam hanc addere volet, non multum cum eo contendendum. Eo enim ipso quod potestatem suam Christus Petro committens ipsum *petram* vocat, satis docet se esse primarium fundamentum, & *petram* ecclesiæ.

16. Tertia expositio est Erasmi, Petrum ibi significare quemcumque fidelem, propter quædam verba Origenis, in illum locum Matthæi, qui non ad litteram, sed per allegoriam exponens, accommodat verba Christi singulis fidelibus, literaliter tamen sensu nulla ratione possunt eo modo exponi, vt ex dictis patet, atq; ex his etiam quæ statim dicemus. Et probatur, quia nunquam in Scriptura singuli fideles appellantur ecclesiæ fundamenta, sed membra: nam ipsum ecclesiæ corpus sunt, vel certè componunt: quid est ergo quod in eis fundatur?

17. Quarta expositio est. Sermonem Christi dirigit ad omnes Apostolos, quia omnes sunt fundamenta. Hanc tradunt Lutherani, & Calvinistæ, volentes Petrum nomine omnium Apostolorum respondisse, quod etiam dixerunt Hieronymus & Chrysostomus ibid. & rursum Hieron. 1. contra Iouinianum, & Augustinus serm. 13. de verbis Domini: sicut ergo nomine omnium loquebatur, *Tu es Christus &c.* ita etiam omnium nomine audiuit, *Beatus es, & tibi dabo &c.* Vnde vterius addunt, ea verba non esse pro Apostolis tantum in personis propriis, sed vt repræsentabant totam ecclesiam, & ita tan-

P dem

Confirm.

Alterum curam.

Vide Tractat. in epist. ad Quintum 97.

Examinatur expositio huius. Vide in dictis fidei lib. 3. c. 11. & in 10. 1. Expositio.

Expositio ad mat.

2. expositio.

Judicium de illa.

3. expositio reprobat in Erasmo.

4. expositio hæreticorum.

dem volunt promissionem Christi, non Petro, sed Ecclesie fuisse factam. Hæc expositio planè detorquebitur, & eius sensum, ac propterea militat contra Patres, quæ duo ostensa iam sunt, & iterum explicabuntur. Primum enim oportet intelligere verba historicè, & literaliter, ut sonant, quandoquidem commodè possunt eo modo intelligi, in quo nullam absurditatem includunt, quod profectò tota Ecclesia sentit: aliàs nihil habemus certum & statum in Scriptura. Deinde circumstantiæ omnes indicant proprium esse sermonem de Petro, quas bene ponderavit ibi Catech. imponitur enim proprium nomen, & nouum Petrus, itemq; nomen patris, & pronomen, Tu, & Tibi, ad illum diriguntur. Vnde Patres communiter colligunt ei soli reuelationem illam fuisse factam, Hilar. supra & sexto de Trinitate citato. Chrysostomus homilia 15. in Mattheum, Cyril. 12. in Ioan. capite 64. & sermone 2. de Petro & Paulo, Augustinus sermone 124. de tempore: & eadem ratione promissionem illam Tibi dabo, hoc loco solum Petro factam, intelligunt, ut patet ex vniuersis citatis, & ex Leone Papa epistola 89. Clemente epistola prima, Melchade epistola prima, Iulio, Damaso, Cyrilio, & aliis Pontificibus in suis decretalibus epistolis, quos in sectione sequenti latius referemus. Idem habet Origenes lib. 5. in epistolam ad Roman. Basil. libro secundo contra Eunom. & homilia de penitentia, Ambros. de Isaac capite 13. Optatus libro 1. & 2. & 16. Quocirca cum Patres dicunt, Petrum pro cæteris locutum, non intelligunt, Apostolos ceteros commississe Petro vicem loquendi pro omnibus: oportuisset enim, ut prius de hac re colloquerentur, & conuenirent, quod fieri non potuit, cum neq; suspicari quidem potuerint Christum quiddam simile eos interrogatum: neque omnes per reuelationem diuinitatem Christi, sicut Petrus cognouissent: intelligunt ergo Sancti Petrum solum inter Apostolos voluisse Christo respondere, alios verò tacendo, & annuendo consensisse, hocque modo Petrum pro omnibus dedisse responsum. Sed vrgent Lutheani, nam Augustinus tractatu 50. & ultimo in Ioan. & primo de doctrina Christiana capite 17. & de agone Christiano c. 30. & Psalm. 108. ait Petrum, cum audiuit, tibi dabo, Ecclesiam repræsentasse, aliàs, inquit, Ecclesia non solueret, & ligaret. Respondeo his, & similibus locis, non negare Augustinum, imò, & expresse docere promissionem hanc verè, & propriè fuisse factam personæ Petri, atq; adeo in hac promissione contineri vniuersalem Ecclesie primatum illi promissum, vult ergo Petrum ideo tunc præfigurasse Ecclesiam, tum quia non in suum, sed in Ecclesie commodum erat potestatem accepturus: tum quia non per ipsum solum caput erat exercenda, sed aliis etiam Ecclesie ministris communicanda: tum denique quia non personæ tantum Petri fiebat promissio, ut scilicet ipse solus illa frueretur, sed ut perpetua successione, in Ecclesia maneret: atque hoc modo verissimè dicitur promissionem illam factam fuisse Ecclesie, non in singulis membris, vel communitate, sed in ea parte, sicut dicimus Germanis datum esse imperium Romanum non communitati, sed illorum principali. Obiiciunt vltius, quia alij etiam Apostoli vocantur fundamenta Ecclesie ad Ephes. secundo, & Apoc. Iypf. 21. Respondeo, illos etiam fuisse suo modo fundamenta, cum per illos fundata sint Ecclesie per orbem vniuersum, & per illos disseminata est certa, & Catholica doctrina: qua ratione etiam prophetæ ibidem dicuntur fundamenta, sunt præterea fundamenta, quia sunt vniuersales Pastores, ut dixi. At enim quauis hæc ratione nomen hoc commune sit, proprio vero, ac peculiari titulo, Petrum spectat, quia scilicet ipse fuit pastor, & dux eorundem Apostolorum, & eius sola digni-

tas perperuè erat in Ecclesia conseruanda. Vnde rectè Hieron. & D. Thom. dicto loco. *Esi super omnes*, inquit, *Apostolos Ecclesia fundata sit, tamen singulariter fundatur in Petro, quia ipse electus est caput omnium.*

18. Vltima expositio, seu potius calumnia hæreticorum est, Christum promittendo clauis Petro, & potestatem ligandi, nullam dignitatem superioris, aut pastoris promississe, sed tantum nudam Euangelij prædicationem, per quam homines Deo conciliantur 2. Corinth. 1. Hæc tamen hæresis, etiam per se satis improbabilis ostenditur: destruit enim vim ipsorum verborum, & metaphora Christi, quæ vltima est in Scriptura, ad significandam Pontificiam dignitatem, ut patet Esai. 9. & 22. & Apoc. 3. & Matth. 18. & 23. pugnat etiam cum communi expositione Patrum, quos iam citauimus. Ac præterea videri potest Chrysostom. homil. 55. in Matth. & Gregor. libro 4. epistola 32. Hieronym. epist. ad Hedibiam q. 9. tandemq; ex dicendis in sequenti testimonio magis impugnabitur hic error, qui latius etiam improbandus est in materia de clauibus.

19. Secundo principaliter probatur conclusio ex illo Ioan. 21. *Pasce oues meas*, quæ verba ad solum Petrum fuisse dicta, Patres omnes interpretantur. Chrysostomus, Cyrillus, Augustinus ibi. Leo Papa serm. 3. sup. assumptionis. Ambros. Luca vltim. Maxima sermone de Petro & Paulo: & euidenter patet ex contextu, sic enim incipit illa narratio Euangelica *Simon Iona, vel Ioannu*, (idem enim valent, quod ad hebraicum nomen attinet) *Diligis me plus his?* & illa, quæ subsequuntur *Pasce oues meas*, & cum essem iunior, ad solum Patrum diriguntur: illo autem verbo, *pasce oues meas*, metaphoricè significauit Christus Episcopalem dignitatem, & potestatem, quauis hæretici solum Euangelij prædicationem intelligant eo loco fuisse. Petro à Christo præceptum: ac Patres vniuersi pastorem curam intelligunt illi commissam est autem Pastoris munus non tantum alimenta præbere, sed etiam regere, ducere, tueri gregem, reuocare errantes oues, compelleret sine esse sit, & alia obire munia, quæ latè prosequuntur Gregorius in pastoralis, Chrysostomus libro de Sacerdotio præcipue libro 2. (vbi ex hoc testimonio, Petri dignitatem, & prælationem latè confirmat) Bern. 2. de consideratione, Græci omnes in illum locum, & ibidem Augustinus, exprimens eo loco, oues pascendas, & regendas Petro esse commissas, & facit scripturæ phrasin, quæ pastoris voce principis, & superioris munus significare solet, ut patet Esai. 44. in fine, Ezech. 34. initio, Nahum. 3. v. 18. & sæpè alias.

20. Respondent adhuc hæretici, quauis hoc torum verum sit, non tamen inde concludi, Petro maiorem dignitatem, quam cæteris Apostolis, fuisse datam: nam & alij Apostoli constituti sunt pastores omnium Christi, vnde nihil nouum hic Petro conceditur. Verum, ut ait Cyril. lib. 12. in Ioan. capite 64. in fine *Apostolatus eius renouatur dignitas, ne propter negationem labefacta videretur*: sed ut de cætero hanc calumniam excludamus, aduertendum ex dictis circa præsens testimonium promississe Christum Petro singulariter, fundaturum se super eum Ecclesiam, illiq; regni celestis clauis traditurum Matth. 16. Et capite 18. eidem cum cæteris Apostolis vniuersalem potestatem ligandi, & soluendi generaliter promississe: utramq; ergo promissionem post resurrectionem impleuit, posteriorem hanc, & generalem Ioan. 20. ut supra vidimus priorè singularitè Petro factam in c. 21. Ioan. Vnde hæc singularis concessio aliquid sine dubio continet, quod in illa generali non continebatur: nam generalis Petrum etiam comprehendebat, & ex illa iam satis constabat, ob negationis culpam, non fore Petro denegandam promissam semel apostolicam dignitatem, aliquid ergo nouum

5. Expositio etiam hæreticorum eueritur.

De clauibus to 4. de penit. disp. 16.

2. Probatio ex loco Ioannis 21. Vnde in defens. fidei lib. 3. c. 10. à nu. 16.

Hæreticorum calumnia ad citatum locum.

Notatio pro dilutione.

Replica hæreticorum expeditur.

Altera replicæ diluitur.

nouum postea illi datum est: arque vt significaret Christum Dominum hanc singula em traditionem, priori singulari promissioni respondere, eodẽ nomine illum compellat *Simon Ioannẽ*: & sicut illic fidei, ita hic charitatis confessionem ab illo exigit: ter autem interrogat, vt trine negationi, trina confessio respondeat, quod adductis verbis Cyrillus significauit, cum dixit Christum Dominum confirmasse Petro primatum, non quem re ipsa ante obtinuerit, sed spe, & promissione, quam asserit non fuisse vacuum ob negationẽ. Ita exponunt etiam Ambros. Psal. 47. Augustinus epistola 50. Cyrillus Hierosol. Catechesi 2. Optatus lib. 2. contra Parmen. Bernard. ferm. de Petro, & Paulo. Arnobius psal. 108. Theophylact. Luc. 22.

Alter ca-
lumnia.

prohibetur.

21. Aliter præterea conatur hæretici subterfugere vim huius loci, Christum non commississe Petro oues vniuersas; non eam dicit *Pasce omnes*. sed *meas*, quod idem verificari potuit pro cæteris Apostolis, imò pro quolibet Episcopo: non ergo hinc constat datam fuisse Petro vniuersalem potestatem, sed cum maximè inquit, colligi potest Petro fuisse datam curam Iudæis prædicandi, iuxta id ad Galat. 2. *Credidit enim mihi Euangelium præputii, sicut & Petro circumcissionis* &c. Respondendum cum Bernardo lib. 2. de considerat. c. 8. sic scribente, *Pasce oues meas, quas? illius, vel illius populi, ciuitatis, vel regionis, aut certi regni: Oves meas, inquit: cui non planum, non designasse aliquas, sed assignasse omnes? Nihil excipitur, vbi distinguitur nihil.* Quibus verbis, præter Bernardi authoritatem, multæ etiam rationes continentur. Prima, Nulla est maior ratio designandi has vel illas oues: vel ergo omnes commisit, vel nullas. Secunda Dum dicit: *meas* totum suum ouile aperte intelligit, sicut qui alteri commendat filios, vel discipulos, qui in testamento relinquit sua bona nihil excipit. Tertiò patet à simili Ioan. 10. *Cognoisco oues meas, & oues mea vocem meam audiunt, & vitam æternam dabo eis.* Tandem hic est Patrum sensus, & ecclesiæ, quæ Petro canit, *Tu es pastor cuius, princeps Apostolorum, Tibi tradidit Deus omnia regna mundi*, &c. Consentient Leo Papa, Chrysostomus, Ambrosius, Theophylactus, & alij paulo ante citati, Epiphanius in Anchorato circa finem. Gregor. lib. 4. Epist. 32. Augustinus in id Psalm. 103. *Potabunt omnes bestie agri.* Qui Patres ex illo etiam discrimine verborum Christi, *Pasce agnos meos, pasce oues meas*, colligunt omnis generis, & conditionis homines, siue inferiores, siue superiores Petro fuisse commissos, quod verò hæretici adiungunt, Iudæorum curam specialiter fuisse Petro commissam, aperte falsum est. Nam primò si loquamur de ministerio prædicationis, de quo hæretici ipsi loquuntur, constat ex Matth. ultimo, non solum Petro, sed etiam omnibus Apostolis datam fuisse potestatem docendi omnes gentes, & Actorum 10. & 15. Petrus specialiter mittitur ad prædicandum gentibus: constat etiam ex traditione perpetua præcipuas gentium Ecclesias Antiochenam, Romanam, & alias præcipue per Europam, à Petro fuisse erectas, vt docet Innocent. I. epist. 1. sicut è contrario Paulo non solum datum est gentibus, sed Iudæis etiam prædicare. Actor. 9. Vnde 1. Corinth. 9. proficitur se Iudæis Iudæum factum esse, vt omnes lucrificaret: itaque non potest ea ratione astringi Petri potestas, nec illi designari possunt certæ quædam oues magis, quàm alie. Quod verò adducitur ex 2. ad Galatas, accipiendum est secundum quandam accommodationem, conuenit enim inter Apostolos, vt regiones mundi inter se diuiderent, ac fortè Petrus, & Paulus inter se statuerunt, vt alter principaliter attenderet conuersioni Iudæorum, gentium alter, vt scilicet Hieron. eo loco exponit, qui in epistola ad Saluinianum paulo post initium ait, postea Petrum ab angustia circumcissionis translatus esse ad præputij latitudinẽ.

Suarez de Fide.

22. Tertiò principaliter probatur conclusio ex aliis locis Euangelij, & ex Actorum libro in quibus indicatur hæc Petri dignitas. In Euangelij enim sunt multa talis dignitatis signa, primò illi singulariter mutatur nomen, & aliud imponitur, quod semper retinuit, ac valde accommodatũ ad significandam futuram dignitatem: denique nomen, quod ipsi Christo, quia primum caput, & fundamentum Ecclesiæ est, sepius in Scriptura tribuitur, dum igitur suum nomen communicat, dignitatem etiam communicare aperte indicat, quod bene pòderauit Leo Papa supra. Secundo, cum recensentur Apostoli, primo loco Petrus apponitur, & sepe ipse describitur, vt caput, & dux aliorum: Matthæus quoque cap. 10. referens Apostolorum nomina inquit, *Duodecim Apostolorum nomina hæc sunt Primus Simon &c.* Et ad reliquos progreditur, absque terminis numeralibus. Vnde in particula *primus* primatum fuisse indicatum, notauit ibi Albertus Magnus. Vide Ambrosium, in ad Corinth. 12. Augustinum tractatu ultimo in Ioann. Dices ad Galat. 2. Petrus nominatur post Iacobum. Respondeo primò quòd Augustinus, Ambrosius, Hieron. & Chrysost. contrario ordine videntur legisse. Item non oportuisse Paulum semper scrupulose obseruare illum ordinẽ, vel certè, quia tres tantum numerabat, Petrum digniori loco, scilicet medio constituit. Tertiò significatur hæc dignitas Petri, quoties ipse singulariter nominatur, ceteri verò Apostoli vniuersæ atq; confuse: sic Angeli præcipiunt mulieribus. *Ite discite discipulis eius, & Petro.* Marci 16. & Paulus 2. Corinth. 12. *Ceteri Apostoli, & fratres Domini, & Cephas.* Quartò huc spectat, quod Petrus sepe semper loquitur nomine omnium, vt ponderauit Cyrillus, in id Ioann. 6. *Domine ad quem ibimus,* & Chrysostomus homilia 55. in Matth. Quintò fuit etiam non paruum indicium futuræ dignitatis, quòd illi Christus edixit, vt pro se, & ipso Christo solveret tributum: quod tamen per capita familiarum soluebatur, vt Lyranus, & alij notant, & hoc indicium ponderarunt bene Origenes, Chrysostomus, & Hieronymus. Matth. 17. August. q. 75. Noui testamenti. Sextò fuit etiam indicium, quòd iubente Christo, solus super populos, qui per aquas significantur, venit ad Christum Ioann. 21. Vnde Bernard. supra, *Petrus*, inquit, *gradiens super aquas, vnicum se Christi vicarium designauit, quia non vni populo, sed cunctis præesse deberet.* Siquidem aqua multe, populi multi. Septimò facit, quòd Christus inter viros primum apparuit Petro post resurrectionem iuxta id Luc. 24. *Surrexistis Dominus verè, & apparuit Simoni*, vbi Ambrosius id notat, & Chrysostomus, ac Theophylactus in id 1. Corinth. 15. *Vixit est Cephas.* Huc etiam accedit quòd illi, vt supra vidimus, plusquam cæteris Apostolis vera Christi diuinitas, & filiatio naturalis reuelata est, quia nimirum Christi mysterium, & totum fidei negotium ad Petrum maximè pertineret in posterum. Vnde Clemens 1. epist. 1. Petrum vocat *primitias electionis Christi.* Et his similia sunt alia multa in Euangelis, quæ à patribus obseruantur, vt quod duo miracula in eius piscatione operatus sit Christus, quæ notauit Ambros. ferm. 11. & August. tract. 122. in Ioan. quòd illi primò lauerit pedes, teste Augustino Ioan. 13. quanuis Chrysost. & alij primò velint fuisse Iudam: quòd ad quædam mysteria, quæ remoris arbitris Christus operabatur, vel ostendebat, Petrus semper vocatus fuerit.

1. Probatio ex prærogatiuis Petri in Euangelio contentis, de quibus recet Jacobus Bayus lib. 2. institutionũ cap. 117. 1. prærogatiua.

Instantia soluitur.

7.

8.

23. Ad hæc, reperiuntur similia alia vel maiora signa, quæ post ascensionem Christi dedit Petrus suæ dignitatis in apostolorum actibus, quæ potius continent vsum, & exercitium tantæ potestatis Actor. 1. Petrus confestim proponit electionem faciendam noui apostoli loco Iudæ, quod ponderans Chrysost. ibi hom. 2. *cognoscit*, inquit, *à Christo creditũ gregem*, Actor. 2. Primus promulgat Euangelium,

Item ex prærogatiuis contentis in Actibus Apostolorum.

P 2

vt no-

Vt notat idem Chrysost. Act. 3. Primus fidem miraculo confirmat, vt aduertit Ambros. sermone 68. Act. 4. Ipse solus pro omnibus in concilio phariseorum causam agit capite 5. mortis iudicium in Ananiam, & Saphiram profert, & capite 10. ei primum sit reuelatio vocandarum gentium ad Euangelium: capite 15. de se ipso affirmat Euangelium gentibus predicasse, vt ait Chrysostomus hom. 22. in acta: prater ea c. 15. primus inter Apostolos sententiam dicit, quam alij sequuntur: quod aduertit Clemens libro 6. constitut. Apostol. c. 12. Hieron. ad Aug. c. 11. inter ipsos epist. Theodoret. in epistola ad Leonem. Tandem per multa alia sunt scripturæ loca in quibus hæc eadem dignitas, & potestas indicatur, vt illud Luc. 22. *Et tu aliquando conuersus confirma fratres tuos.* Sic notant August. lib. quæstionum noui & veteris testamenti, q. 25. Chrysost. hom. 3. in acta, Lucius Papa primus, Felix primus, Marcus primus, in epistola decretali, Agatho in epistola synodi, Theophylactus ibi. Pöderari etiam solet quod c. 12. actorum legatur, quod tota Ecclesia pro Petro tanquam pro capite funderet orationem. Item quod ad Gal. 2. Paulus ascenderit Hierosolim. videre Petrum: *quia ei delegauerat Dominus curam Ecclesiarum* ait Ambros.

6. probatio.

24. Quarto principaliter: quanuis simpliciter non possit hæc veritas ratione demonstrari, quia est de quodam particulari Christi Domini facto, & voluntate: attamen suppositis, quæ diximus, fieri potest euident illius coniectura: ostendimus enim, oportuisse institui à Christo Domino, qui post ascensionem eius dux esset, totiusq. Ecclesiæ caput: fieri autem non potuit, vt Christus Dominus ipsis duodecim eam dignitatem omnino æqualiter concederet, nam vel omnes ita illam reciperent, vt in eorum successoribus perpetuo duraret, quod est planè absurdum: sic enim duodecim, vt minimum, essent capita Ecclesiæ: seu potius tot capita, quot Episcopi, quod incredibilem pareret confusionem, vel nullus ita reciperet eam dignitatem, vt in ea esset successio, hoc verò aperte facit contra debitam institutionem Ecclesiæ, cuius ordo Hierarchicus, debitumq. regimen perpetuo conseruanda erant, sicut & ipsa Ecclesia, ergo oportuit eam dignitatem ita vni tradi, vt illi succederetur, & non aliis. Quod si vni ex duodecim hoc datum est, nullus iniciabitur Petrum fuisse, suppositis tam multis eius privilegiis, quæ recensimus. Simile argumentum est, quod licet omnes Apostoli in vnum orbem potestatem receperint, vt dixi: attamen ipsa ratio ordinis, vnitatis, ac perfectæ congregationis postulabat, vt vnus eorum esset superior, & prælatus cæterorum: nam multitudo sine ordine parit confusionem, quam rationem perpendit Cyprianus libro de vnitæ Ecclesiæ, & epistola ad Iubaianum, & sæpè aliàs. Nazianz. oratione 21. de modestia in disput. adhibenda, Epiphani. hæresi 51. pro prelatu vocant Petrum ducem Discipulorum, & D. Thom. 2. 2. quæst. 33. artic. 4. ad 4. scribit Paulum subditum fuisse Petro, quod etiam affirmat Augustinus epistola 19. & ad hunc modum loquuntur Clemens I. Et alij Pontifices supra relati de omnibus Apostolis respectu Petri.

Duplex eminentia Petri inter Apostolos.

25. Ex quibus intelligitur, Petrum duplici titulo superasse, dignitate, & potestate, cæteros Apostolos. Primo quia hæc dignitas fuit in eo, vt in pastore ordinario totius Ecclesiæ, cui succedendum erat, vt adhuc amplius sectione sequenti ostēdetur: in aliis, verò non ita, sed eorum potestas quodammodo delegata erat, & ex privilegio. Secundo. Quia iurisdicatio Petri se extendebat ad ipsas personas Apostolorum directè: nimirum poterat illis præcipere, atque huc, vel illuc mittere: Addimus tertio, ad Petrum spectasse curam vniuersalis Ecclesiæ quasi per se primo, hæc enim oportuit in vno inueniri: cum

Additur 3. & explicatur.

tamen ad cæteros tam vniuersalis potestas non nisi secundario esset demandata. Declaratur. Nam singulis Apostolis data est tanta potestas in hunc sensum, vt vbiq. gentium possent predicare, absolvere, Episcopos instituere, & similia: non tamen vt possent singuli vniuersalem Ecclesiæ ordinem præscribere, aut leges condere, quæ totam obligarent. Namque si hoc possent singuli, magna confusio oriretur. Quapropter in hoc etiam Petri potestas super alios eminebat. Ex qua excellentia pleraque resultant, quæ de Petro legimus, quæque ad hanc spectant dignitatem, cuiusmodi est librum approbare, Ecclesiæque proponere tanquam canonicum, vt de Euangelio Marci notat Tertullianus libro 4. contra Marcion. & ex Clement. Papa referunt Euseb. lib. 2. cap. 15. Neph. lib. 5. cap. 18. quod etiam spectat voluisse Paulum Euangelium suum cum Petro conferre, *ne in vacuum cucurrisset*, propter auctoritatem scilicet Petri, inquit Hiero. citata epist. ad August. Et Tertull. supra. Atq. hæc sufficiens in huius veritatis confirmationem: Patres enim plures non oportet iterum adducere, cum explicando Scripturæ testimonia satis multos retulerimus, & in sequenti sectione latius huius rei perpetuam traditionem afferemus.

26. Contra hanc porro veritatem potest obici primo, quia Act. 8. Petrus simul cum Ioanne mittitur ab aliis Apostolis Samariam, quod est signum cuiusdam æqualitatis. Secundo capite 13. Iacobus in Concilio definit, & eius sententiam alij sequuntur. Tercio ad Galat. 2. Paulus reprehendit Petrum ostendens se superiorem, vel certe æqualem, & 2. Corinth. 11. ad se pertinere dicit *omnium Ecclesiarum sollicitudinem*. Quarto Clem. 1. epistola vocat Iacobum Episcoporum Episcopum, eumque regere vniuersam Ecclesiam pronunciat. Deinde ad exterminandam Petri dignitatem recollunt hæretici plura ipsius peccata, partim vera, partim ab ipsis impiè conficta: obseruant etiam, quod in antiquis imaginibus Paulus ad dextram Petri depingatur, & similia, quæ non refero, quia nihil ad institutam controuersiam pertinere videntur.

27. Ad primum ergo respondeo *mittere non significare semper auctoritatem in mittente*, quia sæpè sit permittendo, consulendo, vel rogando, non præcipiendo, quo pacto amicus dicitur amicum mittere, & Matth. 2. legitur Herodes misisse Magos in Bethlem. Vide Turressem lib. 2. cap. 14. ad 3. Ad secundum nego definitum Iacobum, sed subscripsisse se potius, & consensisse sententiæ Petri: Ita Hieronymus epistola ad Augustin. supra citata, Theodoret. epistola ad Leonem de eadem re: Verum quidem est, Iacobum Petro consentiendo simul præbuisse consilium circa modum in illius rei executione, netenendo: quod licet etiam inferiori coram superiore præstare. Ad tertium quidam occurrunt, Cepham, quem Paulus reprehendit non fuisse Apostolum, sed vnum aliquem ex 70. Discipulis, sic refert Euseb. 1. histor. capite 11. ex Clemente Alexand. 4. Stromat. & Eunomius etiam ad Galat. 2. Sed planè repugnat hoc, non solum communis expositioni Patrum Græcorum, & Latinorum, sed etiam ipsi contextui, nam ille idem Cephas cum Iacobo, & Ioanne dicuntur *columna Ecclesiæ*, & in quibusdam codicibus Græcis loco *Cepha* legitur *Petrus*. Alij ergo volunt reprehensionem fuisse in gratiam Iudeorum, quod indicant Origenes, & alij Græci: sed hoc etiam caret fundamento planèque videtur repugnare verbis Pauli: *Cum vidissem quod non rectè ambularet &c.* Vnde August. de agone Christiano capite 30. & tribus epistolis ad Hieronym. & Diu. Thomas 12. quæstione 103. articulo tertio, ad secundum sententiæ peccasse Petrum venialiter, ob idque fuisse à Paulo reprehensum: interdu namq. inferior potest corrigere superiorem cum debita modo-

1. Hæreticorum obiectio. Vide in de sensu fidei. lib. 3. c. 15. num. 17.

2.

3.

4.

Ad 1.

Ad 2.

Ad 3.

Ad 4.

Ad 5.

Ad 6.

Ad 7.

Ad 8.

Ad 9.

Ad 10.

Ad 11.

Ad 12.

Ad 13.

Ad 14.

Ad 15.

Ad 16.

Ad 17.

Ad 18.

Ad 19.

Ad 20.

Ad 21.

Ad 22.

Ad 23.

Ad 24.

Ad 25.

Ad 26.

Ad 27.

Ad 28.

Ad 29.

Ad 30.

Ad 31.

Ad 32.

Ad 33.

Ad 34.

Ad 35.

Ad 36.

Ad 37.

Ad 38.

Ad 39.

Ad 40.

Ad 41.

Ad 42.

Ad 43.

Ad 44.

Ad 45.

Ad 46.

Ad 47.

Ad 48.

Ad 49.

Ad 50.

Ad 51.

Ad 52.

Ad 53.

Ad 54.

Ad 55.

Ad 56.

Ad 57.

Ad 58.

Ad 59.

Ad 60.

Ad 61.

Ad 62.

Ad 63.

Ad 64.

Ad 65.

Ad 66.

Ad 67.

Ad 68.

Ad 69.

Ad 70.

Ad 71.

Ad 72.

Ad 73.

Ad 74.

Ad 75.

Ad 76.

Ad 77.

Ad 78.

Ad 79.

Ad 80.

Ad 81.

Ad 82.

Ad 83.

Ad 84.

Ad 85.

Ad 86.

Ad 87.

Ad 88.

Ad 89.

Ad 90.

Ad 91.

Ad 92.

Ad 93.

Ad 94.

Ad 95.

Ad 96.

Ad 97.

Ad 98.

Ad 99.

Ad 100.

Ad 101.

Ad 102.

Ad 103.

Ad 104.

Ad 105.

Ad 106.

Ad 107.

Ad 108.

Ad 109.

Ad 110.

Ad 111.

Ad 112.

Ad 113.

Ad 114.

Ad 115.

Ad 116.

Ad 117.

Ad 118.

Ad 119.

Ad 120.

Ad 121.

Ad 122.

Ad 123.

Ad 124.

Ad 125.

Ad 126.

Ad 127.

Ad 128.

Ad 129.

Ad 130.

Ad 131.

Ad 132.

Ad 133.

Ad 134.

Ad 135.

Ad 136.

Ad 137.

Ad 138.

Ad 139.

Ad 140.

Ad 141.

Ad 142.

Ad 143.

Ad 144.

Ad 145.

Ad 146.

Ad 147.

Ad 148.

Ad 149.

Ad 150.

Ad 151.

Ad 152.

Ad 153.

Ad 154.

Ad 155.

Ad 156.

Ad 157.

Ad 158.

Ad 159.

Ad 160.

Ad 161.

Ad 162.

Ad 163.

Ad 164.

Ad 165.

Ad 166.

Ad 167.

Ad 168.

Ad 169.

Ad 170.

Ad 171.

Ad 172.

Ad 173.

Ad 174.

Ad 175.

Ad 176.

Ad 177.

Ad 178.

Ad 179.

Ad 180.

Ad 181.

Ad 182.

Ad 183.

Ad 184.

Ad 185.

Ad 186.

Ad 187.

Ad 188.

Ad 189.

Ad 190.

Ad 191.

Ad 192.

Ad 193.

Ad 194.

Ad 195.

Ad 196.

Ad 197.

Ad 198.

Ad 199.

Ad 200.

Ad 201.

Ad 202.

Ad 203.

Ad 204.

Ad 205.

Ad 206.

Ad 207.

Ad 208.

Ad 209.

Ad 210.

Ad 211.

Ad 212.

Ad 213.

Ad 214.

Ad 215.

Ad 216.

Ad 217.

modestia, & reuerentia, vt suo dicitur loco: maxime quando id aut proximorum salus, aut honor fidei requirit. Vide D. Thom. 2. 2. q. 33. art. 4. ad primum. Adrianum 4. quæst. 9. Sixtum lib. 1. Bibliothec. annot. 107. & lib. 6. annot. 274. & 275. Alio vero in loco Paulus ferebatur habere se omnium Ecclesiarum sollicitudinē, & ob charitatis officium, & ob Apostolicum munus, cui tamen Petrus esset superior, vt ostensum est. Ad 4. Respondetur primò, id fuisse genus modestiæ, & honoris, quem meritò Clemens Iacobus tribuit tanquam Apostolo, & fratri Domini. Et secundò quia reuera Episcopus erat multorum Episcoporum, sibi subditorum. Tertiò quia erat tanquam decus, & exemplar aliorum Prælatorum.

18. Ex occasione autem resolutæ quæstionis agitari poterat, an Apostoli qui Petro superuixerant, fuerint vere subditi Episcopo Romano Petri successore, de qua re nihil apud Authores me legisse memini: videtur tamen ex dictis sequi inferiores extitisse iurisdictione. atq; adeo iurisdictioni Pontificis Romani subiectos, quantis aliis prærogatiuis, & excellentiis fuerint superiores. Primum patet ex dictis, nam eadem potestas, & iurisdictione, quæ fuit in Petro transfusa est in successores, quare in tribus iam dictis conditionibus superabât illi viuentes Apostolos, scilicet in obiecto potestatis, nam ad successorem Petri pertinet per se primò cura, & gubernatio totius Ecclesiæ, quod vt dixi non competiuit cæteris Apostolis. Secundò potestas illa extendebatur ad omnes, & singulas personas etiam Episcoporum, quia id exigebat ratio ordinis, & vnitatis ecclesiasticæ. Tertiò potestas Pontificis Romani semper fuit ordinaria, & perpetua in ecclesia mansura, non sic autē in cæteris Apostolis.

SECTIO II.

An potestas, & vniuersalis Ecclesiæ Pastoris dignitas, quæ in Petro fuit, in Episcopo Romano per continuam successionem permanserit vsque ad eum qui nunc Cathedram Ecclesiæ tenet Greg. XII.

1. In hac quæstione varie erratum est: eo quòd semper hæc dignitas hæreticis hominibus infensa fuit, & odiosa: præcipue verò hisce temporibus incredibili ira, & odio in Summum Pontificem sunt commoti, quorum verba vt omittamus, quoniam indigna sunt, quæ referantur, sententia breuiter hæc est. Primum negant vt vidimus Petri primatum. Secundò etiam in Petro illam dignitatē admittant, negant illi successorem, ac volunt fuisse tantum peculiare beneficium Petro concessum ob singularem Christi erga illum amorem. Tertiò vt demus, inquit, succedi Petro, non subinde necesse est, vnum successorem esse, sed possunt esse aut duo, vt Romanus, & Constantinopolitanus episcopi, vel quatuor Patriarchæ: vel aliquid simile vt quisq; Rex in suo regno. Quartò si vnus, inquit, succedere debet, potius Hierosolymitanus episcopus, quam Romanus existimandus est, quia primus ille episcopalem sedem post Petrum habuit, aut fortè Constantinopolitanus. Ex his tamen dictis quartum hoc nullum prorsus fundamentum habet, quia neq; ex Christi Domini institutione, nec ex legitima successione, aut iure hereditario, aut ratione certa, vel apparenti ostendi potest, aliquem ex dictis episcopis esse vniuersalem Pastorem ecclesiæ, vt ex sequentibus clariùs constabit: Reliqui etiam errores ferè in superioribus exclusi sunt, in sequentibus crebrò contra illos agemus: quare iis omisiss.

2. Dico primò. Petri dignitas, & Summi Pontificis ecclesiæ munus, non cum ipso Petro extinctum est, sed ad aliquem eius successorem manauit: est de fide definita in Concilio Constan. Sess. 8. 15. & 27. & in Bulla Martini V. & ostensa satis est in præcedenti sectione, ex locis Euangeliorum, & expositione omnium Patrum, qui hac maxime in parte docent dignitatem Petri cæterorum Apostolorum dignitatem superasse: quòd nimirum ipse solus vniuersalem potestatem ordinariam, & in ecclesia perpetuam mansuram acceperit, ideoque super illum peculiariter dici fundatam ecclesiā. Vnde Leo Papa sermone secundo de sua ad Pontif. assumptione, In Petri sede sua viuit potestas, excellit auctoritas. Idem epistola ad Anastasium Anaclet. epistola 3. Chrysostom. etiam libro secundo de Sacerdotio, id colligit ex illo Ioan. 12. *Pasce oues meas*, commisit enim Petro oues non victuras tantum viuente Petro, sed omnes simpliciter, quia omnium curam gerebat, quas tamē omnes Petrus in persona sua pascere non poterat: commisit ergo illas Petro, & successoribus. Hinc Paulus ad Eph. 4. *quodam dedit Pastores ad consummationem sanctorum, donec occurramus omnes in virum perfectum*. Si enim, teste Paulo, Christus constituit Pastores duraturos vsq; ad diem communis resurrectionis, quia tandiu durabit ecclesia militans, cui Pastores sunt necessarij, multò certè magis caput pastorum continua successione duraturum fuit, cum multo magis necessarium sit, quàm cæteri, neq; hodie minus, quàm in principio nascentis Ecclesiæ, vt in tanta gentium diuersitate, & morum varietate vnum semper Christi ouile integrum, & vniuerse conseruetur. Confirmatur primò, nam Petro non est data dignitas vniuersalis Episcopi propter ipsum, sed propter Ecclesiā, vt rectè Augustinus libro de Pastoribus cap. 10. ait: ergo si Ecclesia semper est, semper indiget ea dignitate. Confirmatur secundo: Nam in lege veteri constitutum est supremum Sacerdotium, quod continua successione tandiu perseveraret, quandiu lex illa vigeret, ergo à fortiori in lege noua, quæ perfectior est: diuersa licet ratione successionis, in veteri quippe lege carnalis erat successio, quia lex ipsa erat imperfecta, nunc verò per electionē, vt infra tractandum est. Confirmatur vltimo: nam ostensum est supra totam Ecclesiæ Hierarchiam ex Christi institutione, ad vnum supremum caput esse reuocandā: & Ecclesiæ regimen ex eadem institutione esse monarchicum, sed Ecclesiæ hierarchia, & illius regimen semper durat continua quadam successione, ex eadem Christi institutione: ergo & ipsius caput modo eodem.

3. Dico secundò. Post Diuum Petrum semper exercuit in Ecclesia supremi pastoris, & Episcopi dignitatem, & potestatem Romanus Episcopus. Hæc conclusio cum non tam sit de iure, quàm de facto, potius testibus, & historiis, quàm rationibus confirmanda est. Testes verò ad quinque capita reuocari possunt. Nimirum Pontifices, Concilia, Patres, Imperatores, ipsosmet hæreticos. Ex historiis autem decem signa huius potestatis, quæ manifeste illam indicant asserri possunt.

Præsumus modus probandi assertionem, per varia nimirum testimoniorum genera.

4. Primò itaq; arguitur ex auctoritate Pontificum, pleriq; enim editis Epistolis suis decretalibus hanc sibi asseribunt dignitatem. Clem. Anacletus fides. Zepherin. qui Apostolicam auctoritatem in sua sede cognoscunt, & in illa grauiore causas determinandas esse docent. Callistus, nulli dubium est, quod Apostolica Ecclesia caput sit omnium Ecclesiarum. Iu. Gelatius, Vigilius eandem dignitatem latissime tuerentur, & fere reliqui omnes vsq; ad Gregorium,

Probatur auctoritate. Conc. Constan. Mart. V.

Accedit ratio.

Confir. 1.

Confir. 2.

Confir. 3.

Assert. 2.

1. Genus testimonium Pontificis.

Habentur e. epistolæ in to. 1. epistol. pontific.

gorium, quos breuitatis causa prætermitto. Nam in primo tomo conciliorum innumera de hoc argumento continentur, & in epistolis Leonis, & Gregorii. Vide specialiter epistolas 73. 79. 82. 87. Leonis, & 36. lib. 6. registri Gregor. & insignem Agathonis Papæ ad Michaellem Imperatorem quæ tota est de hæc: rescriptum Damasi ad concilium Mauritaniz. Neq; verò horum Pontificum autoritas infirma est, quod in propria causa loquantur, ut quidam hæretici obiciunt primò, quia fuerunt præstantes sanctitate viri, atque etiam Martyres non pauci: quos ambitione ductos putare, & impium est, & stultum dicere: quia nō tam in propria, quàm in communi totius Ecclesiæ causa loquebantur, ad cuius firmitatem, & stabilitatem pertinet, ut in ea vnum caput perseueret, & non sine schismate, sicut rectè dixit Cyprianus libro de vnit. Ecclesiæ. Deniq; si non verè, sed arroganter scriberent, antiquiores certè Ecclesiæ Episcopi, & Patriarchæ illis se se opponerent, & eorum audaciam taxarent. quod tamen nunquam fecerunt, sed magna potius cum veneratione, decreta illa susceperunt, ut in sequentibus videbimus. Neq; etiam obstat, quod alij hæretici calumniantur epistolas, quæ in tomis Conciliorum, aut seorsim etiam circumferuntur, non fuisse ab iis quibus tribuuntur conscriptas, sed ante 400. annos fuisse inuentas, confictasque ab adulatores monachis, quam esse manifestam calumniam constat. Nam Ilidor. qui floruit tempore Magni Gregorii, hoc est, ante mille annos, illarum mentionem fecit, antiqui etiam collectores canonum, Bruchardus, & alij eas referunt, non tanquam suo tempore recenter natas, sed in vetustissimis codicibus repertas. Damasi præterea in vitis Pontificum, earum meminit, ac multa in conciliis generalibus ex illis referuntur, & apud antiquos historiographos reperiuntur passim. Deniq; de epistolis Leonis, & Gregor. tam est euident ex stilo, & perpetua traditione, ut nullus vnquam de iis dubitauerit, neq; qui sanæ mentis sit, dubitare poterit.

Effugium obstruitur.

Altera calumnia remouetur.

2. genus testium Concilia generalia.

5. Secundò arguitur ex Conciliis, & primò ex Nicæno, in cuius Canone 6. ita pronuntiatur *Ecclesia Romana semper habuit primatum &c.* Et quauis in exemplaribus, quæ sunt in manibus prætermittantur verba hæc in dicto Canone: attamen in concilio Chalcedo. act. 16. dicto modo citantur, Patresque ibi existentes approbant: atque ita etiam vertit quidam Dionys. ut notauit Alanus in 2. Dialogo. Extat etiam Can. 2. quod omnibus liceat ad Episcopum Romanum appellare, Can. etiam 44. nuper ex Arabico conuersus eiusdem concilij Nicæni primatum Petri, & Episcopi Romani Petro succedentis declarat, ut refert Turrian. lib. 3. de dogmat. characteribus. Sciendum est enim ex epistola Athanasij, & Episcoporum Egypti ad Marcum Papam, acta illius concilij fuisse combusta ab Arrianis. Vnde in historia Græcorum præter symbolum, & 10. Canones, nihil aliud habetur. Athanasius verò refert viginti Canones in eo concilio fuisse editos, in quibus priuilegia Romanæ Sedis explicabantur, simulque autoritas congregandi, & confirmandi concilia asserbatur. Quod iuramento etiam confirmat ipse Athanasius, cum Concilio Alexandrino in epistola ad Felicem secundum: idemque habetur in rescripto Felicis, & tradit Lyberius Papa in sua epistola. Et cum aliquando accusaretur Athanasius ab Ario, quod damnatus in concilio Antiocheno, ad Iulium Papam appellasset, Canonibus concilij Nicæni se defendit, quos à Marco Papa integros impetrauerat, ut in concilio Florentino sectione 70. vbi hæc quæstio agitata est, palam refertur. Idem colligitur ex epistola prima, & secunda Iulij I. ad Episcopos Orientales. Eorundem Canonum meminit concilium Mauritanum Damaso scribens, ac Damasi in suo rescripto. Innocentius primus epi-

stola ad Victor. Carthagin. Episcopum c. 3. & epist. ad Oriental. quam refert Niceph. lib. 13. & 32.

6. Sed obiciunt, in illo canone 6. sic vterius haberi, *Antiqua consuetudo seruetur per Aegyptum, Libiam, & Pentapolim, ut Alexandrinus Episcopus horum omnium habeat potestatem, quia & Vrbs Roma Episcopi parilis mos est.* Cuius Canonis sensus esse videtur, Patriarcham Alexandrinum esse supremum caput in suo Patriarchatu, sicut est Episcopus Romanus in suo. Nam licet in quibusdam exemplaribus omittatur vox *Parilis*, ut patet ex concilio Chalcedon. act. 16. Id verò nihil refert, quia idem sensus retinetur. Neque etiam placet quod Miranda in summa conciliorum, ex quodam, ut ipse refert, vetustissimo exemplari, ait non esse legendum *Romano Pontifici*: sed *Metropolitano*: quoniam vulgares codices omnes habent *Pontifici Romano*, & in concilio Chalcedonenfi ipse legatus Leonis primi similiter legit.

Obiectio contra citatum canonem.

Obiectionis euasiones duæ improbantur.

7. Quare occurrunt alij, distinguendas esse in Romano Pontifice dignitates duas: aliam Summi Pontificis totius Ecclesiæ, de qua non fit sermo in verbis allatis: aliam Patriarchæ Occidentis, secundum quam fiat comparatio inter Patriarcham Alexandrinum, & Romanum, ut scilicet ecclesiæ, quæ designatæ erant Patriarchæ Alexandrino ita illi sint subditæ, sicut ecclesiæ Occidentis subdebantur Romano Episcopo, ut Patriarchæ spectato. Ita intelligere visus est hunc locum Theodorus Balsamon in expositione huius Canonis, & Rufinus libro 10. cap. 6. quauis author hic limitet talem iurisdictionem Episcopi Romani ad suburbanos Episcopos, maximeque vicinos Romæ, quod sine vilo fundamento scribit. Vnde illa expositio sano modo intellecta probabilis est, & potest esse utilis ad intelligendas locutiones alias, quæ in variis locis reperiuntur, ut in synodo Romana sub Agathone, quæ refertur actione 4. sextæ synod. & in epistola Constantini Imperatoris, quæ eadem sextæ synodo, præfigitur, & in epistola Flauiani Episcopi Constantinopolitani ad Leonem primum: in quibus quidam Episcopi peculiariter dicuntur subditi Episcopo Romano: eademque phrasi concilia nonnulla Patriarchalia vocantur. Vide Turrian. secundo contra Censuriam c. 3. Turrecrematam lib. 3. c. 3. Nihilominus tamen dicta expositio applicata ad Canonem concilij Nicæni, non omnino placet: tum quia in eo concilio, ut vidimus, præmittitur primatus Romani Episcopi: tum etiam, quia non fit ibi comparatio, sed potius ex consuetudine Episcopi Romani, reddatur causa dignitatis conferuandæ in Patriarchatu Alexandrino: non est autem huius rei causa, quod Romanus sit Patriarcha in Occidente, sed potius quam Nicolaus Papa in epistola ad Michaellem Imperatorem rectè videtur intelligere, scilicet in Alexandrino Episcopo conferuandam esse illam dignitatem, quia Episcopo Romano parilis mos est illam consuetudi. Itaque voluit concilium eum morem retinendum esse quem Episcopus Romanus sua autoritate confirmarat, in quo potius comprobatur Episcopi Romani dignitatem, quàm illi deroget: & hanc expositionem veram esse, præter Nicolai autoritatem, & ipsummet contextum, cui optimè quadrat: patebit amplius ex dicendis, cum ostendemus Patriarchales dignitates, & diuisionem earum, autoritate Romani pontificis fuisse constitutas, & ab illo semper dependisse.

Aliorum eus siones pro probabili.

Non tamen satis facit.

Verior responsio ex Nicolao Papa.

8. Secundum concilium generale, quod fuit Constantinop. primum, Romani Pontificis dignitatem etiam agnouit: ut patet ex epistola ipsius concilij ad Damasum Papam, quam refert Theodor. libro 5. suæ historię capite 9. & ex rescripto Damasi ad idem concil. ibid. c. 10. vbi sic ait. *Quod vestra charitas Apostolica Sedi reuerentiam debitam tribuit, &c.*

Ter-

Tertium Concilium item generale, quod est Ephesin. hanc etiam dignitatem agnouit, tum quia Cyrill. patriarcha Alexandr. præsuit concilio, vt vicarius, & legatus Cælestini. Tum etiam, quia concilium affirmat, se ex mandato Cælestini deposuisse Nestorium, & alia, quæ referuntur ab Euagriolib. 1. lib. cap. 2. 4. & sequentibus. Et à Niceph. lib. 14. c. 34. & 38. Eandem auctoritatem expressimè testatur concilium 4. generale, quod est Chalcedonense, vbi sæpe Leo dicitur vniuersalis episcopus, & pastor vrbis Romæ, quæ est caput omnium ecclesiarum. Vnde Gregor. lib. 4. epist. 32. commemorat in synodo Chalcedonensi nomen vniuersalis Episcopi pontifici Romano oblatum fuisse ob honorem S. Petri. Tandem actione 16. illius concilij omnes patres primatum tribuunt Romano pontifici.

9. Obijciens. In eodem concilio æqualis dignitas tribui videtur episcopo Constantinopolitano, non ergo Romanus cunctis præcellit. Occurrunt nonnulli, illius concilij canones esse incertos: quia vel conditi sunt absentibus legatis apostolicis, vt sentit Liberatus cap. 13. breuiarij: vel certe contradicentibus, vt ibi indicatur. Quam ob causam Leo papa illam actionem non probauit, vt patet ex epist. Leonis ad Marcianum Augustum, & epist. ad Pulcheriam, & epist. ad Anatholium: idemq; sentit Gelasius de vinculo anathematis, & epist. ad episcopos Dardaniæ. Alij vero putant hunc locum esse corruptum à Constantinopolitanis: nam Gregor. lib. 5. epist. 14. scribit Chalcedonensem Synodum in quodam loco ab ecclesia Constantinopolitana esse falsatam. Sed his videtur obillare, quod in 6. synodo can. 36. canon ille citatur, & approbatur. Nihil tamen obstat, quia certum est eos canones non esse editos legitima synodo, vt patet ex Nicolao papa epist. ad Mich. Imperator. quamuis autem hæc vera sint, adhuc canon ille nobis fauet, quia tantum concedit archiepiscopo Constantinopol. dignitatem patriarchalem: & simpliciter in eo dicitur, vt habeat secundum locum post ecclesiam Romanam: & action. 3. quæ certissima est, obsecrant Græci, vt post sanctissimam, & apostolicam Sedem, honorem secundum habeat Constantinopol. episcopus, atq; in hunc modum explicatur etiam decretum allatum concilij Ephes.

10. Quintum concilium similiter generale Constantinopolitan. 2. in clamatione hæreticorum, & in epistola Orientalium, & in action. 4. eandem veritatem profertur. Item 6. synodus, tertiæ Constantin. quæ epistolam Agathonis papæ recipit, in qua multa habentur de primatu Romanæ ecclesiæ: & Petrum per Agathonem loquutum esse testatur. Rursum in 7. synodo secundæ Nicænæ, suscipitur epistola Adriani papæ, in qua primatum Romanæ ecclesiæ sæpe testatur. Idem affirmatur in 6. synodo action. 7. damnaturq; Photius, qui os ponens in cælum, contra apostolicæ Sedis priuilegia, ausus sit ei resistere. Vide caput *Definitum* d. 22. Verum est quidem, hoc etiam 4. concilium Constantinopol. omnino certum non esse. Præterea idem affirmatur in concil. Lateranensi sub Innocent. 3. & Lugdun. sub Gregorio X. cap. 1. vbi conuenerunt Græci, & habetur cap. *Vbi periculum*, de electione in 6. Idem in Vienensi sub Clemen. V. & alio Lugdun. sub Innocent. 4. Vide caput *Dammamus* in fine de summa Trinitate. Idem in concilio Constantiensis session. 6. & in Bulla Martini V. & in Florent. in literis vniõis consentientibus Græcis, & Latinis, & in Lateranensi sub Leone X. session. 11. Vide caput primum de summa Trinitate, & fide catholica in 6. & cap. 1. de homicid. in 6. clemen. vnica de summa Trinitate, & clemen. de iureiurando, & cap. *Antiqua* de priuilegijs. Vltimo in Tridentin. session. 7. can. 3. de Baptismo, & session. 14. can. 7. & session. 25. can. 1. & 2. de reformat. & sæpissime alias, in quibus locis ecclesiam Romanam vocat omnium ecclesiarum Matrem, & Magi-

stram, & illi esse ab omnibus fidelibus, & episcopis obedientiam præstandam.

11. Vlteriùs asserre possumus plura concilia prouincialia, quæ summam Romanæ episcopi dignitatem agnoscunt, & vel consilij causa, vel definitionis aut confirmationis, ad illam concurrunt, vel interdum etiam ad illam appellant, de quo dicam plura in sequentibus. Videri etiam possunt concilia Carthaginense, contra Cælestium, & Pelagium, quod sua acta ad Innocentium misit, vt patet ex epistola eius ad Innocentium, & ex rescripto Innocentij. Idem præstitit Mileuitanum, vt videre est in epistola ipsius ad Innocentium, & ex rescripto, quæ omnia habentur inter epistolas Augustini à 90. Similiter episcopi Numidiæ, cum suo primare, Damasum consuluerunt, vt constat ex epistola 4. ad Prosperum, eiusdem Damasi. Inter concilia etiam Toletana multa, aut fere omnia dignitatem hanc Romanæ episcopi agnoscunt. In epistolis quoq; Leonis, & Gregorij papæ, ac sæpe in decretalibus, & extraneis obseruare licet episcopos ex Hispania, Gallia, Anglia, Germania, Lusitania, & alijs Occidentis, & Orientis ecclesijs, ad Romanam Sedem, in rebus dubijs fidei, morumq; causa recurrisse.

12. Tertium genus testimoniorum sumitur ex antiquis patribus ecclesiæ, quorum verba non refero, sed tantum loca indico. Irenæus libro 3. cap. 3. Cyprianus libro primo, epistola 3. & octaua. & libro 2. epist. 12. & libro 4. epistola 28. & 9. & libro de vnitat. ecclesiæ. Vnde sine causa Erasmus dubitat, quid senserit Cyprianus de primatu Romanæ ecclesiæ, eo solum, quia Cornelium compellat charissimum fratrem: cum tamen illud non sit indicium aut minoris reuerentiæ, aut etiam æqualitatis, sed charitatis, vel sinceritatis illorum temporum: cuius rei argumentum est, quod in multis epistolis presbyterorum Cypri ad Cyprian. quæ habentur in fine libri quinti, quamuis essent eius subditi, appellent eum charissimum fratrem. Iam Athanas. cum episcopis Alexandrini patriarchatus, tum in epist. 2. ad Felicem, primatum ecclesiæ Romanæ splendide agnoscit, tum etiam in epistol. ad Liberium. Epiphanius quoq; in Anchorato, & hæresi 51. & 72. Origen. supra, & ad Romanos 6. Tertullian. 4. contra Marcion. & contra Praxeam, & de præscript. hæret. Dionys. in epistola, quam ad Romanos scribit apud Euseb. lib. 4. cap. 22. Ambros. oration. funebri de obitu Satyri, habetur 24. quæst. 1. cap. *Aduocabit*, quo loco obiter aduertendum est, eo iam tempore solum vocatos fuisse catholicos, qui fidem ecclesiæ Romanæ sequerentur, vt constat etiam ex lege prima codice de Summa Trinitate. Idem rursus Ambros. lib. 3. de Sacramentis cap. primo, & 1. ad Timoth. 3. & in cap. 9. Lucæ, habetur 24. quæstione prima, cap. *Quæ dignior*. Basilii sermon. de iudicio Dei, & epistola ad Athanasium, Hieronym. in omnibus epistolis ad Damasum, & Dialogo contra Luciferian. & in apologia contra Rufin. & epistola ad Pama-chium, & Oceanum de errore Origenis. Cyrillus Hierosolymitan. catechesi secunda, Cyrillus Alex. 12. in Ioan. cap. 64. Augustin. contra epistolam Fundamenti cap. 4. & epistola 165. ad Generosum, & in omnibus epistolis ad Innocent. & 2. de Baptismo paruul. cap. 1. ac deniq; in epistol. 172. Chrysost. epistol. ad Innocentium, & epistola ad Leonem. Theodoret. epistola ad Renatum. Maximus epistola ad Orient. & homilia 2. de Beato Laurent. Optatus 2. contra Parmenian. Prosper 2. de vocatione gent. cap. 16. & sæpe lib. de obiectionibus. Vincentin. qui pro August. Cælestinum i. consuluit, eius rescripto, & auctoritate munitus, pro August. scripsit librum contra Collator. Euseb. in chronica. an. Domini 44. lib. 2. cap. 13. Niceph. lib. 2. cap. 14. ad finem. Bernard. epistola 137. & libris de consideratione, qui omnes primatum ecclesiæ Romanæ clarissime profertur.

Item concilia prouincialia.

3. Genus rescriptum. Patres.

Erasmus exprobat quæ de re Pamel. in Cyprian. lib. 3. epistola.

Vide Turræ num. lib. de synodo.

Eti enim in nonnullis de citatis locis de primatu Petri loquantur, hoc tamen in loco eiusdem esse rationis cum Romano liquet. Vide etiam Sozomen. lib. 4. cap. 15.

4. genus re-
sum Imper.

13. Quartò ostenditur hæc veritas ex dictis, & factis Imperatorum, primus enim inter Christianos extitit Philippus, quem Fabianus Papa ob publica peccata à communione semouit, cuius potestatem ille cognoscens, publicam egit penitentiam, teste Eusebio libro primo historiarum capite vigesimo quinto. Secundus extitit Constantinus, qui innumeris factis, & dictis Romani Pontificis dignitatem veneratus est, de qua re duos integros libros edidit Eugubinus, Eusebiusq; multa refert in vita Constantini, historia etiam de Baptismo Constantini vrbe Roma suscepto ministrante Pontifice Syluestro, refertur à Zonara, Nicephoro, & alijs historiographis, habeturq; in actis Syluestri, qui probantur cap. Sancta Romana, & in actis Liberij. Eandem refert historiam Nicolaus primus epistola ad Michaelem Imperatorem, & Leo Nonus contra Michaelem Episcopum Constantinopolitanum capite tertio. Qui etiam addit, ideo Constantinum Romanum Imperium Byzantium transulisse, ne Rex terrenus simul cum Imperatore celestium, & Sanctorum, in eandem urbem concurrerent. Vide Clement Vigenius de poenitent. & remissionibus, & Clement vnica de iureiurando, & cap. Fundamenta de electione in sexto, & cap. Constantini distinctione 96. vt mirum sit, quàm impudenter hæretici nonnulli historiam Constantini Magni, atq; eius in ecclesiam Romanam venerationem falsitatis arguant. Tertius fuit Valentinianus, qui in epistola ad Theodosium, & ipse cum Marcian. in epistola ad Leonem primum, aperte agnoscunt episcopi Romani supremam dignitatem. Vide leg. Cunctos Populos Cod. de summa Trinitate. Quartus, Iustinianus idem sentit in gestis Ioan. primi, & Hormisdæ Pontificum in lege Non reddentes Cod. de Summa Trinitate. Vide Diuum Thomam, aut cuius erit, opusculum vigesimo quarto de regimine principum à capite decimo sexto ad vigesimum vsque. Quintus Honorius Imperator idem fatetur. Vide capit. Victor. 97. distinctione. Multa etiam ex Carolo Magno, Ludouico, Henrico, Orhone referuntur in decretis distinctione sexta. Ac deniq; Carolus Quintus in edicto Vuormacensi, quod refert Coclaus in fine libri de actis Lutheri. Ad veri, inquit, Romanorum Imperatoris officium pertinet, vsque ad sanguinem laborare ob sanctæ Romanæ Ecclesiæ defensionem. Huc vero annumerari possunt honores, quos Catholici Imperatores, fremant licet Apostolicæ Sedis hostes, Romanis Pontificibus exhibuisse accepimus, pedes scilicet osculatos fuisse, equum fieno tenuisse, & similia, Quæ in edicto Constantini memorantur. De alijs quoq; Imperatoribus, & Principibus vulgatæ sunt historiæ.

5. Genus te-
stim. Hæret.

14. Quintum genus testimoniorum sumitur ex confessionibus hæreticorum, qui in principio hæresis, antequam ab ecclesia discederent, obnixè curarunt adherere Romano Pontifici, id quod, qui minus assequi potuerunt tunc demum ausi sunt, & ecclesiam deserere, & illius auctoritatem negare, atq; aliquando tandem ad ecclesiam conuersi, Romani Pontificis auctoritatē sunt professi. Prior pars colligitur ex actis plurium hæreticorum schismaticorum. Nam Fortunatus in sua causa ad Petri Cathedram appellauit apud Cyprianum lib. 1. epist. 3. & quarta. Item Abaylard. apud Bernard. epistola 109. & August. libro secundo de peccato originali cap. septimo, & libro secundo contra Iulianum in fine, scribit Pelagium, & Celestium promississe in principio damnaturus se omnia, quæ Innocent. Papa damneret. Hieronym. epistola ad Damasc. & Theodoret. libro quinto, capit. tertio affirmant, Paulinum & Vita-

lem publicasse, se cum Damaso sentire, vt morbum suum regerent. Athanasius epistola ad solitariam vitam agentes scribit, Arium coram Summo Pontifice accusasse ipsum Athanasium, refertq; Nicephor. libro 9. capit. 6. & 7. Zonaras libro quarto Tripart. cap. 16. Vuicleff. etiam epistola ad Vicarium Christi, illum esse confitetur, seqq; & doctrinam suam, in principio illi submisit. Saanderus quoq; narrat, idem fecisse Lutherum cum Leone X. Posterior pars de schismaticis, vel hæreticis iam conuersis, constat ex epistola Leonis Papæ 33. & 84. & ex Gregorio capit. Quoties distinct. 7. & vigesima quinta, quæstione prima, capit. primo, & capit. Berengarius de consecratione distinctione secunda, & sæpe aliàs referuntur confessiones hæreticorum, qui cum ad veram fidem redeunt, ecclesiæ Romanæ primatum confitentur. Vide in secundo tomo Conciliorum epistolam Hormisdæ Papæ ad episcopos Hispaniæ, & epistolam Bonifacij secundi ad Eulalium episcopum Carthaginensem, quem ad communionem ecclesiæ Romanæ admisit. Consule præterea legationem Armenorum, & Iacobinorum in Concilio Florentino, qui eandem exhibent confessionem, & sessione vltima illius Concilij habetur par confessio Iosephi episcopi Constantinopolitanij, qui morti proximus, non sine miraculo, illam ex ore dictauit. In Concilio deniq; Lateranensi sub Leone decimo, sessione vndecima, continetur confessio satis expressa Patriarchæ Maronitarum, in qua Pontificem vocat Christi Vicarium, gerentem in terris vicem Petri &c.

*Secundus modus probandi assertionem per
varia signa exercitiæ potestatis su-
preme.*

15. Secundo principaliter confirmatur conclusio ex vsu, & exercitio huius potestatis, quam decem signis, & vijs ostendere proposuimus supra, numero tertio. Primum ergo sit, Pontificem Romanum semper in alijs episcopos, iurisdictionem quandam superiorem exercuisse, confirmando electionem eorum, vel perse, vel per suos legatos, quos ferè semper in varijs regionibus habuisse, infra ostendemus. Vnde ex canone vigesimo Concilij Sardicenis, & ex epistola 82. Leonis Papæ colligitur, episcopum Thessaloniensem, solum olim fuisse vice Romani episcopi electione episcoporum confirmare. Simile quid colligitur ex Gregorio capit. Salmitane, distinctione sexagesima tertia. Res, inquit, facta est, quæ sub nullis anterioribus principibus euenit, ea autem erat, episcopum fuisse ordinatum sine eius consensu. Sumptum est ex libro vigesimo registri capit. decimo quinto. Præterea Leo Papa epistola 52. 55. & 67. ad Marcianum, & trigesimo tertio, & trigesimo quinto ad Pulcheriam, & trigesimo octauo ad Anatholium confirmat ordinationem Anatholij. Ex septima etiam synodo colligitur Adrianum primum concessisse Tarasio consecrationem. Hoc idem confirmat antiqua consuetudo Patriarcharum Orientis, qui statim post electionem suam epistolam synodicam Romano Pontifici mittebant, cuius rei testimonia extant apud Damasum, & habentur distinctione 100. patet etiam ex Gregorio libro primo, epistola quarta, & libro septimo, epistola 63. & Leone epistola tertia, 33. & 38. Idem confirmat antiquus vsus Pallij. Nam post scriptam dictam epistolam synodalem, Summus Pontifex misit semper Metropolitanis pallium in signum plenitudinis Archiepiscopalis, de quo extat titulus extra de auctoritate, & vsu pallij, vbi plura decreta ex Clemente, Celestino tertio, Innocentio tertio, Honorio tertio, de hac re referuntur, & Ioannes Carnotensis libro primo refert decretum Damasci, qui precepit, vt Metropolitanij, qui post tres menses consecratio-

† Signum.

Quod constituit creatos episcopos.

Quod Patriarchæ Romæ scribunt.

Quod Pallij concedunt pontifices.

Vide etiam
potestatem
militum
subinde
de
authoritate
de vna Palli

Quod episcopus
potestatem
militum
subinde
de
authoritate
de vna Palli

r. Signum
quod leges
non ecclesie
condant
Pontificis
Romani

Episcopus recipit
potestatem
militum
subinde
de
authoritate
de vna Palli

r. Signum
quod dispen
sam episcopus
non ecclesie
condant
Pontificis
Romani

Episcopus recipit
potestatem
militum
subinde
de
authoritate
de vna Palli

trationis suæ, ad Sedem apostolicam pro pallio non
mississent, commissi sibi careant dignitate. Hinc Bo
nifacius 2. vt patet ex eius epist. 2. Episcopum Mo
guntinum primatem Germaniæ pallio donauit. Si
mile habetur apud Gregorium libro 7. Registri cap.
5. Ioannes papa Quintus ante annos 800. opus & li
brum edidit de pallij dignitate. De eadem re multa
Turcremata libro 2. cap. 4. Brucard. libro primo,
cap. 11. Ioannes Andreas, & Canonistæ capit. signi
ficat. extra de electione, & capit. iuxta distinctione
93. Denique hic locus satis confirmatur ex iuramento,
quod episcopus consecrandum exhibet: iurat enim se
Petro, & illius ecclesiæ fidem, & subiectionem præstaturum, vt patet ex pontificali, & com
muni vsu.

16. Secundum signum est, Episcopum Roma
num semper tulisse leges, & præcepta quæ ad totius
ecclesiæ gubernationem spectarent, & vniuersam
ecclesiā obligarent, quod est proprium vniuersalis
pastoris: id autem patet ex Gelasio epistola prima
decente, conueniens est, vt totum corpus Ecclesiæ in hac
obseruatione sibi met concordet, quam in Petri sedē vigere
conspicit: vbi Dominus totius Ecclesiæ posuit principatum.
Idem planè constat ex omnibus epistolis decretali
bus antiquorum pontificum. Nam vt Isidorus no
tauit, cum ante Constantinum non possent, propter
tyrannos, concilia celebrari, pontifices Summi per
epistolas decretales ecclesiā gubernabant: quod
patet ex epistola Clement. tertia. Anaclet. prima.
Alexand. ad omnes orthodoxos. Pij primi, & cæte
rorum. Vos inquit apostolica authoritate instruimus, &c.
Idem constat ex alijs epistolis Calisti, Thelesphori,
& aliorum, quos supra citauimus, quæ partim in
decretis Gratiani, & Brucardi continentur. De qua
re vide Concilium Romanum sub Hilario papa ca
pit. Nulli vigesimo quinto, quæstione prima, & ca
pit. Generaliter ex Adriano papa, & capit. Omnia ex
Damaso ibidem, & capit. Institutionis, ex Gregorio
vigesimo quinto, quæstione secunda, & capit. Si Ro
manorum, distinctione decima nona, ex Nicolao pa
pa. Extant præterea de hac re multarum promi
nentialium Synodorum testimonia, quæ pontificum
Romanorum statuta suscipiunt, & illis obediētiam
præstant. Bracharensis 1. cap. 18. Toletani tertij cap.
primo, Toletani quarti cap. 16. Hispalensis secundi
canone secundo. Triburicensis cap. 30. habetur cap.
In memoriam, distinctione 19. vbi dicitur fuisse sub
Carolo. Brucardus verò libro primo, capit. 220. sub
Arnolpho refert. Turionensis secundi cap. 21. in to
mis verò Conciliorum excusis Venet. anno 1585, di
citur Turonica Synodus. Agathensis cap. 9. Citatur
cap. Presbyter distinctione 82. ex Concilio Gangrensi,
quod tamen in eo non inuenitur, Carthag. 3. canon.
1. Et multa alia habentur de hac re distinctione de
cima nona decreti. Ex quibus intelligitur, quam er
ronea sit hæreticorum sententia negantium ponti
ficibus potestatem condendi leges, de quo alibi
latius.

17. Tercium signum est potestas dispensandi, et
iam cum alijs episcopis, in ecclesiasticis canonibus,
hoc enim faciens aperte se ostendit alijs superio
rem: hanc autem potestatem exercuisse constat ex
historia Niceph. lib. 14. a cap. 37. vbi dicitur Procu
lum iussu Cælestini papæ, ex Episcopatu Cyziceno
translatum fuisse in Constantinopolitanū, dispen
sando in canon. 15. concilij Nicæni, & 1. Sardicenis,
quod id verabant. Multa alia de ea re refert idem
Brucard. lib. 1. cap. vlt. & in epist. Antheri. 1. ad epi
scopos Bæticæ, & Tolentanæ prouinciæ. Ante annos
1300. scripta habetur similis historia de alia muta
tione cuiusdam episcopi, Sedis Romanæ authorita
te facta. Videri etiam potest epistol. 2. Calixti papæ,
& Martyris, & confirmari ex vsu dispensandi in vo
tis, & alijs similibus, quæ ex perpetua traditione ha
bentur, nec omnia possunt hoc loco numerari.

Vide Gelaf. Papam epist. 1. Gregor. lib. 12. cap. 31. In
nocent 3. cap. proposuit extra de concess. præbendæ.
Bernard. lib. 3. de consideratione, qui omnes latè ex
plicant potestatem dispensandi esse apud Romanum
pontificem. Plura habes in Turriano tertio contra
Centuriatores, Lindan. 4. panopliæ cap. 90.

18. Quartum signum sumitur ex potestate coer
cia, quam Romani pontifices exercuerunt in vni
uersalem Ecclesiā, & principes eius, compellendo
Ecclesiæ membra ad obediendum diuinis, & ponti
ficis legibus: de quo extat egregia sententia Hilarij
papæ in quadam Romana synodo, suo tempore ce
lebrata. Leo etiam primus epistola prima, & Grego
rius libro septimo, epistola 53. nonnulla habent de
hac re. Huc etiam spectat historia, quam refert Eu
sebius libro quinto, cap. 24. de Victore, qui multas
Asiæ Ecclesias excommunicauit, eo quod in cele
bratione Paschatis cum Romana Ecclesia consen
tire nolabant: & quanuis idem Eusebius refert Irē
næum, & alios catholicos grauiter tulisse tactum il
lud Victoris: nunquam tamen illi obiecerunt, quod
id facere tentasset, quod sub eius non caderet pote
statem, sed solum quod aspera, & nimis rigida vide
retur sententia absq; virgenti causa, & necessitate.
Tamen concil. Nicæni. vt idem Euseb. refert lib. 3. de
vita Constantini, Victoris sententiā comprobauit.
Vide Epiphani. hæres. 50. Et August. in 29. Huc etiam
spectat historia, quam refert Nicephor. lib. 13. c. 34.
de Innocent. 1. qui excommunicauit Archadium, &
Eudoxiam propter causam Chrysostomi, quod fa
cere non potuisset, nisi esset vniuersalis Episcopus;
potestatemq; haberet in eos etiam imperatores, qui
extra Episcopatum Romanum Constantinopoli
regnassent. Similis historia est Gregorij tertij, qui
Leonem imperatorem Græcum excommunicauit,
vt refert Zonaras in vita eius. Ad vsum præterea
huius potestatis spectat, quod sæpè Episcopus Ro
manus alios episcopos obediētia, vel peccata epi
scopatu priuauit: de quo multa refert Pighius libro
quarto, capit. decimo tertio, & Simancas de Catho
licis institutionibus, titulo vigesimo quinto, num. 9.
Similiter Nicolaus primus epistola ad Michaelē
enumerat octo patriarchas Constantinopolitanos
à Romanis pontificibus depositos. Quorum vnus
fuit Antimus, quem Agapetus papa deposuit con
tra voluntatē, & minas imperatoris, qua de re mul
ta referuntur in 5. Synodo generali: ex qua etiam
constat, Elicem papam deposuisse Petrum Antio
chenum, & ex eo loco multa argumenta sumi pos
sent ad hoc institutum confirmandum. Videri etiam
potest Liberatus in breuiario cap. 21. & Zonaras in
vita Iustini. Idem colligitur ex causa tum Achatij
Constantinopolitani, apud Nicephor. lib. 16. cap. 17.
tum Dioscori Constant. quem Galasius epistola ad
episcopos Dardaniæ, Sedis apostolicæ authoritate
depositum esse scribit, tum deniq; Flavianij, quem
Damasus dignitate priuauit. Legatur Theodoretus
libro quinto, capit. vigesimo tertio, Socrates libro
quinto, cap. decimo quinto, Sozomenus lib. 8. cap. 10.
capit. tertio. Nicephorus libro duodecimo, cap. vi
gesimo quarto. Et quamuis Theodosius ipse, alijsq;
intereederēt, Flavianus tamen ad episcopatum re
uocatus non est, nisi Romano episcopo annuente.
Hanc eandem potestatem coercitiā illud non ob
scure indicat, quod episcopus Romanus reges etiā,
& imperatores temporales regnis, & iurisdictione
temporali interdum priuet, & ad alios transferat
propter schismata, vel hæreses, vel similia facinora,
vt infra in materia de hæresi offendemus.

19. Quintum signum est, quod non semel, neq;
ex vna mundi plaga occurrentibus dubijs de rebus
ad fidem, vel mores ecclesiæ pertinentibus, ad Se
dem Romanam, tanquam ad supremam cathedrā,
& tribunal, recursus est, arque eius sententiæ & de
finitio expectata: de quo signo plures epistolæ apud
Cypria-

4. Signum
quod exer
ceat potesta
tem coercitiā
in totam ec
clesiam.

Tum excom
municando
etiam impe
ratores.

Tum priuati
do episcopos
sua dignitate

Tum reges
atq; impera
tores.

Dispo. 22. sect.
6 & in de
sent. fid. lib. 2
à c. 12.

5. Signum,
quod doceat
omnes de fi
de, & morib;

Cyprianum leguntur, quibus Pontificem Romanum consuluit. Hieronymus etiam ex Damaso audire voluit modum loquendi in mysterio Trinitatis, ut videre est in epistola de tribus hypostasis. Idem postulant Episcopi Numidiz, ut patet ex epistola quarta Damasi ad Prosperum. Et Hieronymus epistola ad Geronti. ait se fuisse à secretis Damasi, ad respondendum consultationibus Synodici Orientis, & Occidentis. Irenæus verò apud Hieronymum de Viris illustribus missus est Romanam ab episcopis Galatiæ, ut Papam consuleret de quibusdam fidei questionibus: quod etiam fecit Polycarpus prope tempora Apostolorum. Simili enim de causa Romanam accessit: tempore Aniceti Papæ, teste Eusebio libro primo, cap. 14. Ex Concilijs deinde Africanis, & epistolis Augustini, præcipue 90. & sequenti constat in questionibus fidei recurrisse semper ad Pontifices Romanos Innocentium, Celestinum, & ceteros suæ ætatis. Ex epistolis quoque decretalibus ipsorum Pontificum, idem institutum aperte colligitur: continent enim responsa de rebus, quæ ab ipsis perebantur ad fidem, & mores pertinentibus, ut patet ex Anacleto epistola 3. Euaristo epistola 1. Alexand. I. epistola prima ad Orthodoxos, & Eleutherio epistola ad Gallos. Fabiano epistola secunda ad Orientem, & alij communiter, qui omnes respondendo, affirmant pariter munus, & officium Apostolicæ sedis esse, dubia, & questionibus subditorum terminare.

6. Signum quod lites terminet.

20. Sextum signum non dissimile præcedenti est, in grauioribus causis, & difficillimis in ecclesia occurrentibus semper ad Romanam sedem tanquam ad supremum tribunal fuisse appellatum, quod constat primò ex varijs Pontificum epistolis, & decretis. Anacleto epistola 1. Sixti secundæ epistola 1. habetur 2. quæst. 6. cap. si quis putauerit. Higinij in cap. salvo quæst. 3. & cap. si autem eadem causa: atque ex Aniceti epist. ad Gallos. Victoris epist. ad Theophyl. Alexandr. Zepherini epistola ad episcopos ecclesiæ Siciliæ. Melchiadis epistola ad episcopos Hispan. Vide 2. quæst. 1. cap. Primates, & 2. quæst. 2. cap. si quis, cap. ad Romanam, cap. Quoties, & 3. quæst. 6. cap. Quamvis, cap. accusatus: Idem constat ex varijs historijs, Celebris illa est Athanasij, qui iniuste ab Arianis damnatus ad Iulium Papam appellauit, & ab ipso in suam sedem restitutus est, ut scribunt Nicephor. libro 59. cap. 8. & 9. libro 4. Sozomen. cap. 15. Tripartit. libro 3. suæ historiæ cap. 7. quod idem Athanasius testatur in principio secundæ epistolæ. Lege ipsum Athanasium epistola ad Felicem secundum. Idem fecit Petrus Alexandr. tempore Damasi referente Nicephor. libro vndecimo, & 48. hisque duobus exemplis ad hanc rem vitur Hieron. in Epitaphio Marcelle: similisq; historia extat de Chrysostomo, qui quoniam ab episcopatu fuerat iniuste depositus ad Innocentium appellauit, ut constat ex eius epistola ad ipsum Pontificem, & ex varijs epistolis eiusdem Innocentij ad diuersos. Vide Nicephor. lib. 13. cap. 19. 34. & 36. Flavianus quoque episcopus Constantin. ad Leonem appellauit, ut Liberatus scribit in Breuiario cap. 12. appellauit similiter Theodoretus, ut constat ex epistolis eiusdem ad eundem Leonem: appellauit denique episcopus quidam Thebanus, ut constat ex Gregorio libro 2. epistola 6. indistinctis 11. Nec solum Catholici episcopi, sed etiam hæretici in principio consueverunt ad apostolicam sedem appellare. ita de Marcione refert Epiphanius hæresi 42. ita Cyprianus libro 1. epistola 3. & 4. de Fortunato, Felice, & Basilide. Ita Sulpitius libro 2. Sacre historiæ, de Priscilian. tempore Damasi. Denique hanc fuisse antiquissimam ecclesiæ consuetudinem testatur Leo Papa epistola 89. ad episcopos Galliarum, & Gelasius epistola ad Faustum, & epistola ad episcopos Dardan. Idem denique statutum fuit in Concilio Sardicensi sub Iulio Canone 3. 4. & 7. quod generale

Ipsi quoque episcopi hæretici ad tribunal Rom. appellarunt.

esse, & semper in ecclesia receptum, testatur Athanasius in 2. Apologia, ubi adfuit huiusmodi legatos Papæ Iulij, & plusquam 300. episcopos ex varijs regionibus, & prouincijs totius orbis, idemq; habet Hilarius libro de Synodis. Nec refert, quod Augustinus 2. contra Crescon. cap. 34. concilium Sardicense ab Orientalibus contra Athanasium congregatum appelleret hæreticum: non enim de hoc loquitur quod generale fuit. Sed de priuato quodam concilio abulobulo 67. episcoporum, cuius meminit Sozomen. libro 3. cap. 8. & 11. ubi etiam notat canones concilij Sardicensis sæpe citari à Patribus tanquam editos in Nicæno, ut patet ex epistola Zosimi papæ ad episcopos Africae, & epistola Innocentij ad Victrimum episcopum Rothomagensem, & Leone epist. 25. ad Theodosium, cum tamen hi canones non habeantur hodie in Nicæno concilio: fortasse tamen antiquitus in eo circumferebantur, nam, & canones alios, præter eos viginti, qui exstant, fuisse editos supra ostendimus in num. 5. & suadet etiam quoniam inter hosce canones ille non videtur quo statutum est, ut Pascha die Dominice celebraretur, quod tamen esse editum constat ex historijs: Euseb. libro 3. de vita Constantini Ambros. epist. 82. Hieron. præfat. in Iudith. Augustin. epistola 110. item ex concilio quodam Africano. can. 14. & ex Attico in concilio Calcedonensi sub finem: feruntur etiam varia decreta concilij Nicæni, qui inter dictos viginti canones non habentur: aut fortasse antiqui Patres concilium Sardicense, & Nicænum tanquam vnum reputarunt, proindeq; Sardicensis inter Synodos generales non censetur, quia eodem ferè tempore coacta sunt, iidemq; Patres magna ex parte ad vtrumque conuenerunt, atque eadem doctrina est in vtroque tradita.

21. Contra hoc tamen signum de appellationibus obijciunt Lutherani quædam loca Cypriani, Augustini, & quorundam conciliorum in Africa, in quibus videtur prohiberi: ne ad Summum Pontificem appelleretur. Legi de eo potest Cyprian. libro primo, epistola 3. Augustin. epistola 162. concil. Mileui. cap. 11. & concilium 6. Africanum. Ad hæc breuiter respondendum nunquam hos Patres id vultisse, aut eam potestatem episcopo Romano ademisse. Nam potius Augustin. dicta epistola aperte fatetur episcopos licere appellare ad Romanam Sedem. Eandem esse sententiam Cyprian. constat ex eodem in libro primo, epistola 4. & libro 3. epistola 13. In adducto autem loco solum contendit, minime expedire ad Romanam Sedem appellationes, quando reus manifestissime conuincitur de delicto, apud immediatum iudicem, quod etiam modo loquitur Ambros. epistola 69. vel potius Damasi, ut alij volunt, nam de Ambrosio, tanquam de alio mentio fit eo loco. De concilio autem Mileuitano consulatur Gratianus cap. Placuit 2. quæst. 6. breuiter dico non esse ibi sermonem de causis episcoporum, sed presbyterorum, quas Patres voluerunt apud episcopos transigi, ipso pontifice Summo id nihilominus confirmante, quamuis nullum concilium prohibere vnquam potuerit, quin pontifex appellationem cuiusvis iustam admittere possit. Iam concilium 6. Africanum, potius expresse affirmat, admittendas esse appellationes ad pontificem, obsecrat tamen ne facile, & qualibet ex causa intendatur, atque in hac sententia fuisse semper Africanos patres constat, præter dicta, ex Leone epistola 87. ad African. & Bonifac. epistola 2. ad Eulal. Alexand. & concilio Florentino Sessio 20. Ad hunc denique locum arguendi spectat, quod fere omnia, quæ ad modum tractandi grauiores causas episcoporum attinent, ut accusationis forma, testium inductio, &c. statuta, & definita sunt autoritate Romanæ Sedis, ut patet ex Anacleto epistola 2. cap. Accusatio 2. quæst. 7. Zepherin. epistola 1. ad episcopos Siciliæ cap. Prima-

Instantia 2. mouetur.

Baron. Anno Christi 1477. de hac questione cano. 4. num. Concilij Nicæni, & infra disp. 11. sect. 1. nu. 6.

Ob ead. hæretici contra 6. signum.

Refellitur.

Præstabit etiam Papa modum iudicii contra episcopos.

1. quæst. 1. Alexand. epistola 1. cap. Si quis 3. quæst. 4. cap. Si quis 2. quæst. 3. cap. Quamuis 3. quæst. 6. cap. Inducta 3. quæst. 3. cap. Inductam 30. quæst. 5. cap. Accusatores 3. quæst. 8. ap. Caneant 3. quæst. 9. cap. Nihil 2. q. 1. & cap. Si quis d. 9. 4.

1. Signum, quod Pontificatus vniuersalis co-
uenientem

22. Septimum signum pontificis dignitatis, & vniuersalis episcopatus Romani, est cura, quæ semper habuit de infidelium conuersione, & Ecclesie vniuersalis propagatione: ostendimus enim in superioribus, munus hoc proprium esse eius pastoris, qui caput est totius Ecclesie, & in nullum alium posse propriè conuenire: hoc autem vere tribuitur ecclesie Romanæ, neque id hæretici negant: nam sunt frequentes, & certissimæ historiæ de illa re, Dionysius enim, qui in Gallia primus fidem seminauit, ab hac sede missus est: August. in Angliam tempore Gregorij, Chilianus ad Francos, quos feliciter conuertit tempore Cononis. D. Bonifacius Episcopus, & Martyr missus fuit ad Germanos à Gregorio I. I. Scotia sub Celestino I. qui Palladium ad eam misit, fidem suscepit, & similiter tota Hungaria, tempore Sancti Stephani regis illius, curante episcopo Romano. Legatur hac de re Hosijs lib. 3. contra Brent. circa principium: ubi refert Lutherum falsum esse, totum id, quod est fidei, imo omne bonum Christianum à papa ad Germaniam deuenisse, consule etiam inferius disp. 18.

1. Signum, quod nonos
impetiplo-
pau.

23. Octauum signum affine præcedenti: In Ecclesia Romana semper viguit potestas condendi nouos episcopatus, res certe necessaria propter nouas indies infidelium conuersiones, quod à principio ecclesie obseruatum esse constat ex 1. epistola. Clem. & 2. ac 3. Anacletus & ex epistola Aniceti ad Galliarum episcopos: Melchias ad Hispanos. Damasi epistola 14. Nicolaus primus epistola ad Michael. Imperat. Romanus, inquit, Ecclesia alias omnes sue Patriarchales sue Episcopales exercit. ipsam vero solus Christus instituit. Gregor. libro 7. epistola 32. alleuerat ab Apostolica sede sacerdotium in Africa ortum fuisse, idem de Sicilia a Leo epistola 4. His denique temporibus, cum nouus orbis atq; Orientis Indiz per prædicatores ab ipsa Romana Sede missos ecclesie accesserint, eiusdem Sedis autoritate noui in illo erecti sunt episcopatus.

1. Signum, quod hæretici
en punit,
mutat co-
finitas, &c.

24. Nonum signum affine, ac simile septimo est, quia non solum infideles omnino ab ecclesia alieni per hanc Sedem conuersi sunt, verum etiam qui ex ecclesia in hæresim, & infidelitatem sunt prolapsi, eiusdem Sedis autoritate, & diligentia disparuere: hæc enim pars in custodia Domini gregis huius reueruata est pastori: & quando eumq; aliarum ecclesiarum præfules in fide defecerunt aut certe nutarunt, ab episcopo Romano, vel correptos, vel confirmatos accepimus, iuxta verbum Domini, & tu aliquando conuersus confirma fratres tuos. In quare, iudicium huius Sedis semper habuit summam auctoritatem, ut Prosper dixit in fine libri contra collatorem, & infra latius ostendemus agendo de remedijs contra hæresim. Vide August. epist. 94. & epist. 106. & initio libri contra Iulian. Et Leonem Papam epistola 83. & 84. Et Galas. optime epistola ad Orient. Denique Augustin. epistola 102. eleganter scribit, nullum vnquam iudicatum fuisse hæreticum, quem ecclesia Romana admiserit, nullumq; catholicum, quem ipsa damnauerit. Atq; ad hunc locum spectat, nihil vnquam in ecclesia fuisse denuo de fide declaratum, neq; vllum Concilium, etiam generale nactum esse suam auctoritatem citra pontificis confirmationem, ut infra in materia de Concilijs disp. 11. recte, 3. latius ostendemus: interim videatur epistola 1. Pelagij secundi ad Oriental. & Gregor. libro 4. epist. 36.

1. Signum, quod lega-
tus ecclesie

25. Vltimum signum vniuersalis potestatis episcopi Romani est, habuisse semper in varijs orbis provincijs legatos, & vicarios, quibus vices suas co-

mittat, reseruat sibi causis grauioribus. Ita legimus episcopum Thessalonicensem vices Romanæ Sedis per Orientem gessisse, ut epist. 94. Leo Papa testatur, sicut prædecessores mei, inquit, ad Anastasium prædecessoris tui, ita ego dilectioni tue priorum sentus exemplum vices mei moderamini delegavi, &c. Præterea episcopum Constantinopolitanum interdum hoc munus legati Apostolici obijisse in Egypto colligitur aperte ex epistolis Simplicij Papæ ad Achatium episcopum, & Gelasij ad episcopos Dardaniæ. Cur, inquit, non ad Sedem apostolicam, à qua sibi cura illarum regionum nouerat delegatam, referre curauit Achatius? præterea Alexandrinum Episcopum aliquando hæc dignitate legati fuisse præditum, sumitur ex epistola Bonifacij I. I. ad Euladium episcopum Alexandrinum, & Nicephor. libro 14. cap. 34. refert à tempore Celestini Papæ, qui vices suas Cyrillo Alexandrino delegauit, Episcopos Alexandrinos, & mirram, & Papæ appellationem fuisse sortitos: Episcopum quoque Hispalensem munus hoc legati, per Hispanias gessisse loco Sedis apostolicæ, constat ex epistola Simplicij Papæ ad Leonem episcopum Hispalensem: ob quam fortasse dignitatem, in nonnullis Concilijs Toletan. Episcopus Hispalensis, primus etiam ante Toletanum subscripsit. Similiter Arelaten. episcopus in Gallijs idem munus obtinuit, ut scribit Nicolaus Papa epist. ad Michael. Imperat. & constat ex epist. Gregor. Magni ad Vigil. lib. 4. Registri epist. 52. Iam Calistus papa epistol. ad episcopos Galliæ, hortatur illos, ut fulti Sedis apostolicæ auctoritate, aduersus statuta Apostolica nihil fieri permittant. Leo papa epist. 87. committit Potentiō Legati officium per Africam, denique necessitatem pontificis legationis palam declarat Simachus papa cap. valde, dist. 94.

Concluditur
ex allatis
signis infir-
mā assertio-
nis

26. Ex his igitur omnibus euidenter satis constat Romanum pontificem à principio nascentis ecclesie, & habitum, & existimatum esse pastorem vniuersalem, & huiusmodi potestate, & dignitate vsum fuisse: nam ea omnia, per quæ discurremus, manifestissima sunt munera eius, qui in totam ecclesiam iurisdictionem habet, & in alium non possunt vlla ratione conuenire.

Tertia assertio de fide, & moraliter euidentis.

27. Dico tertio. Romanus pontifex non tyrannice, neq; iniuste hanc sibi dignitatem usurpauit; sed per legitimam Petri successionem obtinuit. Conclusio est de fide, & suppositis ijs, quæ diximus, est moraliter euidentis. Primum enim credibile non est, potuisse Romanum episcopum per tyrannidē hanc sibi dignitatem usurpare, cum neq; armorum vi, neq; modis alijs, quib. videmus imperia, aut regna solere usurpari, iniuste, illā obtinere potuerit. Præterea omnia testimonia supra adducta tū ex patribus, & Concilijs generalibus, quod episcopi & patriarchæ conueniebant quibus dignitas hæc maximè poterat esse infensa, tum ex imperatoribus, atq; alijs, qui eandem dignitatem episcopo Romano tribuunt, plane coniungunt iuste, & sancte, & non tyrannice eam semper obtinuisse. Id vero non ignorat, neq; vi vlla compulsi testificati sunt. Tertio huc accedit perpetua traditio. Nam teste August. 4. de Baptismo cap. 24. quæ ab omni ecclesia seruantur, & quorum origo non inuenitur, ex apostolorum traditione profecta esse credendum est. Huiusmodi autem est pontificatus Romani episcopi, nullum enim illius potest inueniri principij post apostolos, quod argumentum in sect. sequenti latius prosequemur; & excludemus hæreses, quæ de hac traditione versantur. Quarto potest eadem successio declarari in hunc modum, statuendo primo, D. Petrum fuisse Romæ Episcopum, & vsq; ad mortē suam ibi fixisse sedem: quamuis enim hæretici quidam vtrūq; verum

ostenditur 72

4. Ostensio
in qua sup-
ponitur pæ-
mā.

tant

tant in dubium, & nonnulli etiam negare audeant: restamen adeo est evidens, & contestata, vt satis in eo prodant suorum dogmatum falsitatem, cum ad ea defendenda coguntur etiam humanam quandam evidentiam, & perpetuam traditionem, historiamque infirmari. Itaq; Petrum Romæ fuisse ipsemet in epist. 1. cap. 5. testatur in hæc verba: *Salutat vos ea, quæ Babylone est Ecclesia*, id est, Romæ, vt patres interpretantur. Papias apud Eusebium libro 2. cap. 15. Tertullian. libro de præscript. Hieron. de Viris illustribus in Petro, Oecumenius, & alij expositores. Deinde Petrum episcopalem Sedem suam Antiochia Romam transfuisse asseuerant Hieron. supra, Epiphani. hæresi 17. Leo primus, & D. Maximus serm. de S. Petro, & Paulo, & fere reliqui patres in sermonibus argumenti eiusdem. Dorotheus in synopsi. Eusebius lib. 3. cap. 4. Deniq; in eo episcopatu ad mortem vsq; perseverasse testatur iidem patres, & historiz, atq; omnes alij Sancti, in hac & præcedenti sect. adducti, idq; sic certissimum ex perpetua totius ecclesiæ traditione, atque sepulchris Sanctorum Petri, & Pauli, quæ summa totius orbis veneratione Romæ coluntur, qua de re opusculum edidit Clithouzus in suis miscellaneis. Turrian. 23. Centuri. cap. 16. Secundo supponitur oportuisse quempiam succedere Petro in Pastoralis munere, & cura totius ecclesiæ, vt in prima conclusione ostensum est, vnde recte concluditur, in ea Sede Petro succedere debere, in qua suum ille episcopatum vsque ad mortem collocavit, hæc autem est Romana ecclesia: inter quam, & Antiochenam hæc est differentia: nam in illa Petrus prius sedet, sed tandem reliquit, & ideoque solum inibi retenta est priuata episcopalis dignitas simul cum patriarchali, ex Petri voluntate. In ecclesia vero Romana fixit sedem perpetuo, vsque ad mortem, & in ea voluit suam residere dignitatem, vt sectione sequenti latius ostendetur.

De hac interpretatione lib. 5. contra Iacob c. 7. n. 4. Lorin, citato loco Petri erudite.

Supponitur secundo.

Obiectio bipartita.

Ad 1. partem obiectio.

Ad 2. partem

23. Sed ecce hæretici: Quauis demus, inquit, hanc dignitatem per legitimam successionem aliquandiu durasse, ac necesse est fateamur iam esse extinctam. Nam tempore Urbani 6. tres omnino proferebantur pontifices Summos, nec constare potuit de legitimo: ergo nec de reliquis, qui ad hunc vsque diem successerunt, id certum esse potest. Quo argumento concludebat Vuileff. damnatus sels. 3. concil. Constant. nullum iam esse verum papam: addunt præterea concil. Baliliense generale deposuisse Eugenium, & elegisse Felicem: postea vero Eugenium sua autoritate in sedem irreposuisse. Vnde conficiunt nō fuisse verum pontificem Eugenium, cumque ab eo manent posteriores ceteri pontifices cardinales, & episcopi: colligunt nullum esse iam legitimum successorem.

29. Respondendum tamen ad priorem partem, Urbanum verum fuisse pontificem, constitit siquidem ab vniuersis Cardinalibus ritè, & recte fuisse electum, nec prauorum hominum schisma potuisse illum dubium, efficere. Deinde post schisma illud in Concilio generali Constant. quotquot poterant habere ius ad papatum eo iure cesserunt, electusq; vniuersum est Martinus V. & à tota ecclesia receptus, præterquam à Benedicto 2. ac paucis sequacibus. Quo breui extincto, Martinus V. vniuersalis ecclesiæ sedem pacifice possedit, quæ continenti successionem legitima vsque ad præsentem Gregorium 14. possidetur. Hinc ad posteriorem partem responderetur, Concilium Baliliense in principio quidem fuisse legitimum, & autoritate Eugenij, cuius Legati in eo interfuerunt, congregatum. Postea vero fuisse schismaticum, & seditiosum Conciliabulum, ac nullius prorsus autoritatis, vt in Concil. Lateran. vlt. sels. 11. declaratur, tale autē fuit vbi primum aggressus fuit ad legitimi pontificis depositionem. Primò, quia eo tempore non aderant eius legati: Secundo, quia

præcipui quique episcopi discesserant, pauci porro, qui remanserant, contra antiquam conciliorum formam, multitudinem presbyterorum aggregauerunt, vt aliquid esse viderentur. Tertiò, quia Florētiæ per idem tempus agebatur concilium rite coactum autoritate scilicet pontificis præsentis, ex Latinis pariter, & Græcis episcopis præfente etiam Imperatore Græco, & oratore Latini Imperatoris, quæ omnia scribit Aeneas Syluius in historia eius cōcilij.

30. Tandem potest confirmari conclusio tum ex sanguine Martyrum, qui pro hac dignitate tuenda effusus est, non tantum præteritis, sed præsentibus etiam temporibus. Tū quia quotquot ab hoc capite descuerunt, hæretici, & schismatici semper sunt habiti: præcipue Græci, maximeq; Constantinopolit. patriarchæ, qui manifesto pariter ac iusto Dei iudicio in manus Turcarum deuenerunt, ex quo per extremam audaciam Romanæ sedis dignitatē ambiere.

Confirmatur eadem assertio.

SECTIO III.

An Episcopus Romanus iure diuino, ex Christi Domini scilicet institutione, sit vniuersalis Pontifex Ecclesiæ.

Hæc quæstio partim definita iam est, partim loquenda venit, quo magis veritas præcedenti sect. demonstrata confirmetur. Sciendū ergo, duas hic moueri quæstiones: vna est, an dignitas quam ostendimus facta, & iure in pontifice Romano inueniri, ab hominibus, introducta sit, an ex Christi Domini institutione constet? altera, an concedendo, dignitatē illam esse à Christo institutam ipsius coniunctio cum episcopatu Romano, sit etiam Christi, an hominum potius institutio?

2. In priori quæstione, quamuis ex superioribus videatur satis definita, non defuerunt, qui Summū pontificem introductum esse ex hominum institutione crederent, sicut patriarchatum Constantinopolitan. vel Alexand. Ita Ocham in dialogis p. 1. lib. 1. c. 13. & 23. & quos supra disput. 5. in comparatione papæ, & conciliorum citauimus, refert etiam Turrecrem. lib. 22. cap. 39. dixisse quosdam institutum fuisse hanc dignitatem ab Imperatoribus. Sic Caluin. vult, Phocam Imperatorem Græcum dedisse pontifici Romano primatum in Græcos, Pipinum, & Carolum Magnum in Gallos, & Germanos: quod equidem vanissimum est. Nam euidenter ostendimus pontificiam dignitatem esse multò antiquiorem, Phocas ergo solum declarauit edicto Romanam ecclesiam esse caput omnium ecclesiarum, idq; vt ambitionem patriarchæ Constantinopolit. compeckeret, sicut Beda refert libro de Sex ætatibus in Phoca, quod tamen idem declarauerat Iustinianus imperator epist. ad Innocent. 2. & Valent. vtroq; antiquior, epistola ad Theodosium. Pipinus autem, & Carolus Magnus nihil spiritualis potestatis in Galliam, vel Germaniam episcopo Romano contulerunt: multo enim tempore ante ipsos Leo papa epistola 89. & Gregor. libro 4. epistola 52. scripserunt ad episcopos Galliarum pontifices Summi, ac superiores eorum. Per id quoque tempus, antequam Pipinus in regem Franciæ eligeretur, primates, & Galliarum populi relaxationē iuramenti ob iustas causas à pontifice Summo petierunt, vt licitè posset iniquum regem deponere, ac Pipinum subrogare, quæ historia videri potest in Paulo Diacono 6. de gestis Longobard. cap. 5. & Paul. Æmil. lib. 1. & 2. de gestis Francorum, & Blondo decade 1. lib. 10.

3. Alij opinati sunt, Constantinum imperatorem dedisse primatum episcopo Romano propter canonem *Constantinus* d. 96. Ita posuit Marfil. de Padua damnatus à Ioan. 22. in sua quadam Extravaganti, refertq; Turrecrema libro 2. cap. 42. & lib. 4. in fin. Idem putauit Ioan. Huls damnatus in concil. Constanti.

Dubium duplex in hac sectione.

Ad 1. dub. quid Ocham, & alij dicant, vide in de fens. lib. 3. c. 20. & apud Bellar. lib. 2. de Roman. Pont. cap. 17.

Quid alij damna.

Reiciuntur.

stantiens. feli. 14. contra quos illud etiam sufficit, quod plane ostēderimus exemplis antiquis Romanorum pōtificum, hunc primatum Ecclesiæ Romanæ esse multo antiquiorem. Imo, & ipse Constantinus in illo eodem canone confitetur principatum Sacerdotum, & christianæ religionis caput, ab Imperatore cœlesti institutum esse: quocirca, quæ ibidem Constantini pontifici Romano largitur (nihil modo de illius canonis auctoritate disputando) partim ad dominium temporale spectant, partim ad executionem dignitatis pontificiæ, non ad eius institutionem. Nam licet ante illa tempora, Episcopi Romani in totâ Ecclesiâ haberent auctoritatem: attamen ob persecutiones, & alia impedimēta, non poterant, vt oportebat, sua vti potestate, & Ecclesiâ totam gubernare: quod, vt facere libere possent, Constantinus curauit.

4. Aliter finxit Lutherus dignitatem hanc à Constantino 4. manasse, prolato ex Platina testimonio, in vita Benedicti 12. sed eadē certitudine Lutherus excluditur ex traditione dicta, & alijs, quæ ante adduximus: Platina verò solum refert, habere olim Imperatores ius quoddam confirmandi pontificum electiones, cui Constantinus 4. suo tempore celsit: illud porro ius, non nisi concessione, & beneficio Sedis apostolicæ habuerat, vt infra dicitur.

5. Alij autem autumant primatum fuisse concessum Episcopo Romano ab vniuersa Ecclesia in Nicæn. concilio. ibi namq; datum esse priuilegium Romane sedis, vt in grauioribus causis ad illam ex vniuersa Ecclesia posset appellari. Vnde Melchisedes papa epist. ad episcopos Hispan. Damas. epist. ad Prosperum Zozimus epist. ad episcopos Africæ, cuius verba in cōcil. 6. Carthag. habentur, & Iulius I. epist. ad Orientales, de hac dignitate tractantes, solum eam referunt in Ecclesiæ consuetudinem, concilijq; Nicæni definitionem, quod seferunt etiam Africani episcopi in illo 6. concil. profitentes, se obtemperaturos, si canon ille Nicænus reperiretur. Idem indicatur in concil. Calcedon. act. 16. & Romano 4. sub Simacho. Hæc verò sententia non solum hæretica est: sed ex ipso vsu, & traditione plane conuincitur falsitatis: atq; ex ipso etiam concil. Nicæno impugnari potest. Nam, vt supra vidimus, in plerisq; alijs canonib. pronuntiat, veterem esse consuetudinem, vt inter omnes episcopos, Romanus primatû habeat: nullam ergo dignitatem, vel potestatem concilium illi attribuit. Sed, vt paulo ante dicebamus, ante Constantini, & eo acil. Nicæni tempora aliunde attributam exercere non poterat, declarauit itaq; concilium Nicæn. postulante Ecclesia, vt Romanus pōtiffex, quoad punctû illud, de appellationibus, suam potestatem exqueretur. Adde præterea pontifices Summos omnibus regulis fidei, fuisse vsos ad suam dignitatem confirmandam, Euangelij testimonijs, traditione, conciliorum decretis: neq; oportere, vt omnibus simul regulis semper vtantur, sed illa, quæ pro temporum opportunitate, & eorum, ad quos sermo est, capacitate, videtur vtilior & accommodatior: & quoniam res semel in concilijs definitæ solent expressius, & clarius retineri: ideo sæpè allegant concilij definitionem, non instituentem, sed veritatem declarantem, sic Nicolaus papa epistol. ad Michael. Imperator. Hæc ait. priuilegia à Christo Domino sunt donata, à Synodus celebrata, & honorata, & Ioannes 2. epistola ad Iustin. postquam dixerat Ecclesiâ Romanam cæterarum omnium esse Matrem: subdit, Sic ut Patrum regula, & Principum statuta declarant.

6. Alij deniq; quanuis admittant pontificiam dignitatem semper fuisse in Ecclesia, nullumq; omnino initium reperiri posse, post apostolorum tēpora: negant tamen ab ipso Christo manasse, sed à Petro, & reliquis apostolis, iudicantibus expedire, vt Hierarchia Ecclesiæ ad vnum caput reuocaretur. Fundamentum desumunt ex eo quod Romanus pontifex frequenter vocatur Petri Vicarius, vt cap. Ego Ludouicus. d. 63. & sæpè alias quasi vices illi? suppleat & ideo ab eo sit institutus: namq; Iulius I. epist. 1. aperte docet, apostolos voluisse Ecclesiâ Romanâ habere primatum: imo quod difficilius est, Anacletus papa epist. 2. affirmat apostolos voluisse Petrum habere primatum. Sed hæc sententia etiam erronea est, & fundamento destituta.

7. Dico ergo primo. Dignitas Summi pontificatus, quæ hætenus semper fuit in episcopo Romano, non ab hominibus, sed ab ipso Christo immediate creata est, & ex ipsius præcepto, & institutione continenter perseverat. Conclusio est de fide, ad quam confirmandam non oportet alia inducere quàm quæ dicta sunt in præcedentibus sectionibus duabus, etenim in prima ostendimus Christum Dominum in Petro illam dignitatem instituisse, in 2. statuisse etiam, vt Petro succederetur. Hinc Gelasius papa in concilio 70. episcoporum, Romanam Ecclesiâ asserit à Christo Domino habere primatum: & Anacletus epist. 3. negat expressè ab apostolis habuisse. Vnde cum alio in loco dicit apostolos ita voluisse loquiur necessario de voluntate consentiente in primatum Petri, non de constituyente: eodemq; modo potest exponi Iulius, quauis etiam aliam admittat expositionē. Ratio vero conclusionis data est à nobis sect. 2. disputat. præcedentis, vbi ostendimus Christum Dominum voluisse, & instituisse regimē Monarchicum, quod esset maxime conueniens ipsi Ecclesiæ: quare mirum est, dictos auctores fateri ex traditione etiam apostolica primatû, hunc maxime conuenientem esse Ecclesiæ, & non ad Christum, sed ad apostolos illius institutionē velle reuocare: cum præcipue ad Ecclesiæ fundationem pertineat, neque possit talis primatus consistere, absque speciali Spiritus S. assistentia, quæ non nisi ex ipsius Christi promissione, & institutione haberi potest. Dicitur autē (vt omnibus, quæ vltima sententia asserbat, satisfaciamus) pontifex Romanus vicarius Petri, non proprie: nam verius ac magis proprie dicitur vicarius Christi, vt loquitur concil. Lugdun. Sub Leone X. Et habetur cap. Vbi periculum, de electione in 6. & Bernard. lib. 2. de consideratione ad Eugenium: solum ergo habet verum ille dicendi modus, quatenus Romanus pontifex federat in cathedra, & Sede Petri, & veluti personam eius sustinet, non quia ab ipso sit institutus.

8. Dico secundo. Dignitas Summi pontificatus, à Christo Domino instituta cum episcopatu Romano coniuncta fuit ex Petri saltē iussu: atque adeo ex eius institutione manauit. Vt probetur assertio notandû, licet Christus Dominus pontificiam hanc dignitatem instituerit antequam in cœlum conscenderet: attamen non constare, præciperetne tunc, vt qui esset pontifex sedem suam haberet Romæ, vel loco alio, imo nec constare, vt esset episcopus ordinarius alicuius priuati episcopatus: sic plane perseverauit Petrus toto tempore antequam Antiochiæ sederet: postea vero dignitatem pōtifficiam coniunctam habuit cum eo episcopatu, quam deinde mutauit, & annexit cum Romano quod illum diuinis præordinationibus (vt ait Leo) anteibant, & honor potestatis, & gloria passionis. Constat ergo has esse duas dignitates diuersas, & separabiles de se, vniuersali episcopatus, videl. & priuati, seu ordinarii vrbis: cum ergo hæc duæ semper coniunctæ fuerint, & qui in vna succedit Petro, semper in alia succedat: necesse est, illas duas dignitates ex voluntate, & instituto alicuius habentis potestatem hætenus semper manere coniunctas: ergo saltē ex ipsa Petri, si de Christi voluntate minus constat: de qua statim erit dicendum. Nam illæ duæ tantum præcesserunt voluntates, à quibus hæc coniunctio potuerit manare. Neq; enim fingi potest ab vniuersali Ecclesia, aut à concilio alio manasse: quauis credatur verifimile

1. Assert. de fide.

Ostenditur auctoritate.

Ad Iulium, & Anacletum in nu. præced.

Item ratione suadet assertio.

Ad fundam. in n. præced.

2. Assertio & notatio pro ea probanda

vide in def. fid. lib. 3. c. 13. Salmer. to 4. p. 2. tract. 5.

Probatur in
assertio.

Confirmatur
ex Clemente
Papa.

Item ex Ter-
tull. & Rufin.

Item a signo.

Tandem ra-
tione.

2. Dub in hac
feditioe.

Soti sententia,
& ceterorum
quos sequi-
tur Mendoza
q. 4. scholasti-
cum, II.

Aduersatur
Caietan. & c.

9. Assert. bi-
partita, de
qua Bellar.
lib. 4. de Pon-
tif. c. 4.

Suasio prio-
ris partis.

mile in eam rem etiam ceteros apostolos consensisse, ut Julius I. in dicta epist. insinuat. Atque hanc conclusionem intendit Gregor. lib. 6. epist. 37. dicens: *ipse sublimauit sedem in qua quiescebat etiam, & presentem vitam finire dignatus est.* Confirmatur, nam Clemens epist. 1. quam Anaclet. & Alexand. in suis quisque epistolis magna veneratione recipiunt, & Damas. in vita Clemētis scribunt, Petrum elegisse sibi successorem ipsummet Clementem, cui potestatem ligandi, atque solvendi, sibi à Domino traditam, dedit, & episcopum Romanum esse voluit: quod etiam confirmat Tertull. de præsript. hæret. & Rufin. in prolog. ad recognitiones Clemētis, aut cuiusvis antiqui authoris sit opus. Ex quo factum constat Petrum coniunctum se dignitatem pontificiam cum episcopatu Romano, eodem autem modo, quo Petro successit Clemēs: siue id fuerit immediate, siue post Linum, vel Cletū, de quo opiniones circumferuntur: eodem inquam modo Clementi successit Anacletus, & huic Euaristus, & sic de ceteris quos Iren. lib. 2. cap. 30. vsq. ad sua tempora duodecim numerat. Et August. epist. 165. vsq. ad sua recenset quadraginta, nos verò 230. numerare possumus: quos habuisse semper eundem episcopatum, eundemque modum dignitatis, confirmatur à signo, ex fidei scilicet integritate, quæ semper in Romana Sede perstitit, ad quam nunquam potuit accessum habere perfidia, ut Cyprian. ait libro primo, epistola 3. sed incorruptam semper seruauit Patrum auctoritatem, & traditionem, ut ait Hieron. ad Damas. Aliæ verò sedes fere omnes hærelibus fœdatz sunt, præcipue patriarchales: & maxime Constantin. quæ de primatu contendere ausa fuit. Hoc nimirum signo facile intelligitur privilegium Petro concessum, non desicere fides, in hanc sedem fuisse translatum, quia nimirum illi cōiuncta est ea dignitas, cui tale privilegium debebatur. Tandem ratio asserri potest, quia expediebat Summo pontifici certam quandam, & statam habere sedem, ut mox dicemus. Atqui dubitari non potest, quin Petrus, ut pontifex Summus eam designare potuerit, ergo &c.

9. Sed iam occurrit 2. quæst. nu. 1. adducta. An annexio hæc principatus Petri ad Sedem Romanam, quam à Petro dicimus fuisse ortam, ita sit auctoritate eius constituta, ut ab ipso solo manauerit. An verò ex Christi præcepto, & auctoritate id egerit: cum enim de hoc nihil ex de fide certum habeamus, varia opinatur Theologi. Sot. 4. d. 24. q. 2. ar. 5. dixit totum hoc negotium esse de iure humano, atque adeo in potestate Summi pontificis situm, disiungere dignitatem pontificiam ab episcopatu Romano, sicut potest erigere ecclesiam quamlibet in patriarchalem, & iam erectam sua dignitate priuare, si expedierit, cuius sententia esse videtur Palud. tractatu de potestate Pap. ar. 2. & 4. Armacha. lib. 2. c. 13. & 14. & alij quidam. Contrariam sententiam tenent Caietan. o. pusculo de potestate pap. cap. 13. & 14. Can. lib. 6. de locis cap. 4. & cap. vlt. ad 10. Turrecrem. cap. *Sacrosancta*, d. 22.

10. Dico nihilominus tertio. Quamuis coniunctio Summi pontificatus, cum Romana sede ad primariam huius dignitatis institutionem non pertineat, neque videatur à Christo Domino ante ascensionem in celum ordinata, probabilius tamen, & magis pium videtur, Petrum ex ipsius Christi Domini præcepto, & voluntate illam instituisse. Prior pars, & ex dictis, & per se videtur satis manifesta: constat enim accidere huic dignitati, per se loquendo, esse cum hoc, vel illo episcopatu priuato, atque loco coniunctam, non enim exiguo tempore vixit Petrus Summus pontifex sine certa Sede, atqui si interim, permittente Deo, ab Herode fuisset occisus, habuisset profecto successorem, qui tamen ex vi successione, Episcopus Romanus non esset. Quod vero ante ascensionem Christus Dominus nihil de hoc ordi-

nauerit, patet: tum quia nihil tale habemus ex scriptura, vel traditione: tum ex eo quod Petrus sedem fixit primum in vna Ecclesia, postmodum in altera: tum tertio quia nulla apparet eius rei necessitas. Posterior deinde pars assertionis confirmari solet illis pontificum testimonijs, quibus conficitur Romanum pontificem iure diuino, & ex Christi Domini institutione, habere primatum ecclesiæ. Verum quæ hoc tantum exprimunt minime vrgent, neque hanc conclusionem ipsi pontifices intendunt, sed primam tantum, cuius signum est, quia semper confirmant suam sententiam illis Euangelij verbis. *Tu es Petrus, & pascere oves meas.* Aliam nihilominus legimus Patrum, & pontificum testimonia, quæ indicant post ascensionem fuisse Petrum de hac re peculiari-ter à Christo instructum, & monitum. Ita sentit Innocent. 3. cap. *per venerabilem*. Qui filij sint &c. Vbi dicit Romam elegisse Dominum, ac refert historiam quod Petro vrbe egredienti Christus occurrerit, ad illamque euocauerit: cuius etiam historiam meminit Ambros. orat. contra Auxent. Et lib. 5. epist. 32. indicat Athanas. apolog. de sua fuga, & refert Egesipus lib. 3. de exordio Hierosol. cap. 2. Vnde Marcell. papa epist. 2. ad episcopos per Antiochiam constitutos quæ habetur cap. *Rogamus* 24. quæst. 1. dicit Petrum, iubente Domino, Sedem Antiochiæ Romam transfuisse. Leo etiam papa Sermone Sanctorum Petri & Pauli, Augustin. & alij patres sæpe asserunt, peculiari Dei ordine factum, ut cathedra Petri Romæ collocaretur. Congruentia asserri potest, quia sicut oportuit Summum pontificem esse vnum, & certum, ita oportuit habere certam, & immobilem sedem, ut remouerentur seditiones, & scandala, & facilius posset tota ecclesia ad suum caput accedere: oportuit ergo hanc designationem fieri ipsius Christi Domini auctoritate. Quia si sola Petri, ut Summus pontifex erat, voluntate fieret, alterius etiam pontificis voluntate mutari aliquando potuisset. Vnde etiam sumitur probabilis coniectura: nam si hæc res pure humana esset, aliquando, vel in concilio generalibus, vel à pontificibus diuersarum nationum, vel regibus etiam, aut imperatoribus, facta fuisset mutatio: cum ergo id nunquam in ecclesia acciderit, signum est negotium hoc diuinum esse, & non prorsus humanum: Quod vero electa fuerit Romana ciuitas potius quam alia, licet ex Christi Domini arbitrio potissimum pendeat, suam quoque habet congruentiam, nimirum propter amplitudinem vrbs: tum etiam propter Sanctorum martyrum, & principum apostolorum sanguinem ibi effundendum, tum denique ut Dei potentia, & fidei efficacia magis ostenderetur, ut quæ fuerat magistra erroris fieret discipula veritatis, ut Leo papa notauit, & bene D. Th. 3. p. q. 35. art. 7. ad 3.

11. Dicit quis, aliquando fuisse mutatam Romanam sedem, proindeque non esse de iure diuino. Respondetur, præsentiam summi pontificis fuisse per aliquot annos in Gallia: sed verum Episcopatum semper fuisse Romæ: nam licet Summi pontifices habitarent Atinione, semper tamen perseuerarunt Romani episcopi, nullusque alius præter ipsos per id tempus eam sedem occupauit. Vrgentibus de iure diuino summus pontifex episcopus est Romanus: ex eodem iure Romæ residet, cum quisque episcopus iure diuino residere debeat in propria diocesi: consequens est contra id quod contigit aliquando, ac contingere necesse esset, si Roma vastaretur. Fateor teneri papam, si commodè possit, regulariter residere in Romana diocesi, illud enim, & ad bonum regimen priuati episcopatus, & ad totius ecclesiæ commune, postulat: at vero ob temporum calamitates coguntur interdum pontifices abesse, aut certe principum potentia coacti, ut forte accidit quo tempore Romana curia erat in Gallia. Quod dicitur de vr-
bis vastatione, credibile est Deum nunquam permisisse, ut
portæ

Suasio post-
rioris insti-
tutionis.

Melior fut-
tio.

Accedit con-
gruentia.

Alia etiam
coniectura.

Obiectio sol-
uitur.

Instatur.

Respondetur.

Vide in de-
sent. fid. lib. 5.
cap. 7. nu. 9.

portz inferi contra eam praevalcant, ob sanctorum Petri & Pauli successione, Sedis apostolicæ dignitatem, ac ecclesiæ totius utilitatem, & ita intelligimus fæpe fuisse preteritis temporibus diuinitus seruata: præcipue tempore Leonis Papæ, vt habet historia vulgata. Vnde Chrysoft. 2. ad Thessal. 2. docet regnum Romanorum duraturum, vsq; ad Antichristum, eumq; contra Romanum pontificem potissime pugnaturum. Idem Hieron. epist. ad Algasia quæst. 11. Laetantius lib. 7. cap. 25. Tertull. in apologia. August. 20. ciuit. cap. 19. Plura vide in Vualden. lib. 2. de fide cap. 41. Rossenfi art. 25. Driedone lib. 4. cap. 3. part. 2. & 3. Ech. o lib. 1. de primatu Petri cap. 13. & contra Luther. cap. 29. & 30. Pighio libro 3. Hierarch. cap. 12. Turrecrem. lib. 2. cap. 36 & 40. & alij non paucis.

SECTIO IV.

An, & quomodo Summus Pontifex eligi debeat ab hominibus.

ORitur ex præcedenti sectione præsens difficultas: nam si pontificia dignitas ab ipso Christo Domino immediate est instituta, fieri non potest, vt ab hominibus conferatur: omnes ergo pontifices, qui ab hominibus, post Petrum creati sunt veri pontifices non erunt. Confirmatur. Nam si pontifex ab hominibus eligitur, eius potestas erit inferior, quam illa tota cõgregatio hominum, à quibus eligitur, quod est contra pontificis dignitatem: sequela patet, quoniam ita accidit in omni republica, quæ suos sibi eligit magistratus, hi enim toti reipublicæ semper sunt obnoxij, ab eaq; dependent.

2. Duo sunt in hac materia distinguenda. Alterum est designatio personæ: alterum collatio potestatis, & dignitatis: quæ duo interdum coniunguntur, vt cum Christus Dominus personam Petri designauit, & elegit, illiq; potestatem contulit: interdum vero separantur, vt cum rex aliquem in episcopum nominat, personam quidem designat, non vero impertitur dignitatem, sed pontifex nominationem regiam approbando, dignitatem confert. Quo posito.

3. Dico primo. Quando pontifex Summus creatur, electores personam designant, solus autem Christus immediate confert dignitatem, & potestatem. Conclusio est certa ex his, quæ in præcedenti sect. dicta sunt, hoc enim volunt pontifices & patres, cum pronuntiant Romanum pontificem habere à Christo Domino potestatem. Item papa Vicarius est Christi: sicut ergo prorex immediate ab ipso rege instituitur, ita & papa, qui est veluti pro pontifice Christo, ab ipso creatur. Præterea, si ecclesiæ præberet hanc potestatem, posset illam limitare, vel augere, vel modum illi præscribere, vt solet pontifex cum episcopos creat. Tandem ostensum est supra, & ostenditur in sequentibus, Christum non dedisse hanc potestatem toti ecclesiæ: ergo nec ipsa potest illam dare. De hac porro conclusione legatur Turrecrem. libro 2. cap. 44. Caietan. opusculo primo, de autoritate papæ, cap. 13. & 2. part. apolog. capit. 22. Turrian. 1. contra Centur. capit. 18. Solum notandum Christi Domini concessionem, quamuis respectu huius designatæ personæ noua sit: attamen ex prior concessionem facta Petro, originem habere: atq; etiam moraliter eandem esse cum illa, tunc enim stabili, vnq; voluntate statuit Christus eam Petro concedere, & omnibus eius legitimis successoribus: id est, loco illius ritè, & canonicè electis, seu designatis: quæ posita voluntate, necessitate quadam hypothetica, communicatur dignitas rite electo. Dices quodcumq; in electione cuiuslibet magistratus, duo illa, designatio scilicet personæ, & collatio potestatis, ad diuersos pertinent, is, qui dignitatem confert

Suarez de Fide.

ius habet non conferendi talem dignitatem, si persona designata non sit digna, nec solum ius habet, sed interdum ita facit, ac præsertim pontifex in cõfirmatione episcoporum: idem ergo faciet Christus Dominus in electione pontificis: ergo cum nunquã confiter, an persona digna sit, & sufficiens ad illud ministerium, si ex vi electionis humanæ non habet potestatem, sed expectanda omnino est Christi collatio, & veluti confirmatio, nunquam satis constabit, an Papa electus, verus sit Papa.

4. Respondeo, propterea errasse quosdam hæreticos, electum nõ heri verum Papam, nisi sit vir probus. Confirmantq; quia prius interrogauit Christus Dominus Petrum, an se diligeret. Imo dixerunt alij, non fore verum Papam, nisi prædestinatum, eadẽq; ratione addere possent, verum non esse, nisi sit doctus, & habeat cetera omnia, quæ necessariã sunt illi muneri. Sed hæresis est damnata in Concil. Constantiensi, & in genere, contra illam disputatur in materia de Sacramētis, & de clauibus, & alibi. Itaq; certum est, vt Deus conferat infallibiliter hanc dignitatem, nihil aliud requiri, quàm persona simpliciter capax eius, legitime electam fuisse siue digna sit, siue indigna: nam Deus, ob maius Ecclesiæ bonum, ita statuit, atq; exequitur, quia multo esset maius ecclesiæ incõmodum carere sæpius vero capite, semperq; posse dubitare de illo, quàm habere interdum infirmum: neq; in hoc est eadem ratio de Deo, & hominibus: tum quia homo est tantum dispensator, Deus vero Dominus: tum etiam, quia certò constare potest, quando ne homo confirmat præsentationem, in Deo autẽ constare non posset, absq; speciali reuelatione, quam non oportuit iugem esse in ecclesiã, tum deniq; quia homo nequit in sufficientiam alterius hominis electi supplere inlar Dei, qui per prauum, vel indoctum pontificem potest, si velit, & que bene providere ecclesiæ, ac per alium quantumlibet dotibus ornatum. Porro autẽ Christus Petrum rogauit, an se amaret, non quia fundare vellent illam potestatem in charitate, tanquam necessariò fundamento, sed gratia exempli, vt pastores intelligerent, quales esse deberent: & rectores, quales ab eis oporteret eligi, vt August. ait de agone Christiano cap. 30. Chrysoft. lib. 2. de sacerdotio, & Leo Papa serm. 3. de assumpt. sua. Difficultas vero est, an requiratur in eligendo pontifice character, vel fides, vt Christus Dominus illi conferat dignitatem, de quo infra occurret locus.

5. Dico secundo. Potestas eligendi, & designandi personam, data fuit hominibus. Est certa, & necessaria, vt patet ex vsu Ecclesiæ, & quia expediens fuit hominum Ecclesiã, humano modo gubernari quoad fieri posset, nec erat cõsentaneum statui legis gratiæ, & fidei, vt semper de cælo expectaremus signum, ad cognoscendum, quem eligeret Dominus.

6. Dico tertio. Modus eligendi pontificem, non fuit à Christo Domino præscriptus, sed Ecclesiæ cõmissus est. Conclusio est certa. Nam constat varium fuisse in Ecclesiã huius electionis modum: si autem Christus modum determinasset, ille idem & vnicus fuisset semper in Ecclesiã retentus. Antecedens patet: nam Petrus, qui fuit primus Papa successorem sibi delegit Clementem, vt constat ex ipsius Clementis epistolis, & ex secunda alia Alexand. Papæ 1. ad orthodoxos, & ex epistola Ioannis III. ad episcopos German. ex cap. Si Petrus, & cap. Vnde, 8. q. 1.

7. Sed contra. Nam Clemens re vera non fuit secundus pontifex à Petro: non ergo ab eo fuit electus. Antecedens sumitur tum ex Canon. missæ, vbi Linus & Cletus ante Clement. numerantur: tum ex varijs patribus, & historijs. Irenæus enim lib. 3. c. 3. Anacletum post Linum censet, deinde Clementem (vbi irrephisse arbitror nominis errorẽ, vt pro Cleto Anacletum posuerit) idem sentit Hieron. de scriptoribus ecclesiasticis in Clemente: Euseb. vero lib. 3. histor.

Q 2

Erronea quorundam responsio.

Aliorum error.

Refutantur vtrique.

Vera responsio.

Hoc de argumento Maior 2. dicitur canonicum colloquio 6. Annot. tom 2. lib. 4. 16. dicitur lib. 1. de Roman. Pontif. Arguitur in contrarium Cõfirmatio

Non habet pro

inductione

Assertio

Inductio multipliciter

Inductio

Inductio

Solutio Turrecrematis.

Verior responsio duplex.

De hac re Baron an Christi 69. à n. 37. Bellar lib. 2. de Rom. pot. c. 5. Azor to 2. lib. 6. c. 6.

Post Petrum Papa non designat successorem.

Quorundam laicorum consensus, olim in electione Papae.

Vide etiam Bellar. lib. 2. de Pont. c. 17.

Nunc dictus consensus non attenditur.

4. Afferri bipartita.

stor. cap. 14. Linum post Petrum collocat, tum Clementem item: idem habet Aug. epist. 165. Iam vero Epiphanius. ferm. 27. & Patina, Linum, & Cletum prius numerant. Propter hæc Turrecrem. lib. 2. cap. 51. negat Petrum elegisse Clementem, qui sibi succederet, solumque nominasse illum, ut postea eligeretur, sed hoc manifestè facit contra dicta, ipsorum pontificum in citatis epistolis.

8. Unde dicendum est, vel Clementem fuisse quidem à Petro electum, statim vero post mortem Petri renuntiasse, ac noluisse succedere, quod sentit Epiphanius. supra: vel certe probabilius, Clementem de facto immediate successisse Petro, ita Damasum in pontificali, Tertullianus de præscript. Hæret. Rustinus in præfatione Recognitionum Clementis ad Gaudensium. Et indicant pontifices citati, ac Leo 2. in epist. decretal. Linus ergo extitit coadiutor Petri, eo vivente Romanamque ecclesiam gubernabat illo absente, ipsique ante Petrum defuncto, Cletus in eodem munere successit: tandem vero mortuo Petro, Clementis eius successoris Cletus itidem quamdiu vixit coadiutor fuit: ob idque hi duo inter episcopos Romanos numerantur. Vide Turrian. lib. 3. contra Centur. cap. 10. Post Petrum vero nullus pontificum sibi eligit successorem, quamvis Epiphanius supra id videatur tribuere Lino, & Cletis. Sed & sub dubio loquitur, ac potius de consecratione episcopali, quam de iurisdictionis potestate: quare licet non sit omnino certum, probabilius tamen est, quod statuimus. Itaque in initio Ecclesie electio Summi pontificis à Cero Romano, & episcopis qui Romæ essent peragebatur, ut colligitur ex Cypriano lib. 4. epist. 2. Vbi de electione Cornelij loquitur, & Eusebius lib. 6. histor. capit. 21. dum de Fabiano scribit: atque etiam Damasus in pontificali.

6. Expectabatur autem in hac electione populi consensus, non ut suffragia ferret in electione, sed testimonium vitæ, & morum eius, qui eligebatur: de quo vide cap. cum longe, d. 63. & cap. electionem, d. 79. & Cyprian. lib. 1. epist. 4. & libro 2. epistola 5. Postea vero etiam consensus Imperatorum cepit expectari, ita ut non censereetur omnino firma electio donec Imperator assentiret, quod privilegium interdum fuit per tyrannidem usurpatum, ut ab Henrico V. tempore Paschalis secundi. Interdum falso constitutum, ut de quodam Othone refertur cap. In synodo, dist. 63. interdum vere datum ab ipsis pontificibus, ut de Carolo Mag. & Pipino habetur cap. Adrianus, eadem dist. 63. quod statim renuntiavit Ludovicus eorum successor, ibid. cap. Ego Ludovicus. Quamvis postea alij tentauerint illud repetere, de quo multa Pighius lib. 3. de Eccles. Hierarch. cap. 13. & Paludan. lib. de republ. Ecclesiastica cap. 7. Turrecrem. & alij.

10. Tandem vero Adrianus secundus statuit, ut in electione pontificis nullius secularis principis consensus observaretur: atque etiam propter abusum, consensus populi prætermisus fuit: per se ergo huiusmodi laicorum consensus nunquam fuisse necessarium, constat ex concilio Romano sub Simacho papa, ex 6. synodo generali, & multis quæ congerit Gratianus. illa dist. 63. & 34. postmodumque Gregorius VII. & Urbani tempore, electio Romani pontificis cardinalibus commissa est, ut patet ex cap. In nomine Domini, dist. 23. Et cap. 1. d. 79. & cap. Licet exemplo, de electione, & cap. Vbi periculum, eodem titulo in 6. Et Clementina Ne Romani, eodem titulo, & ex concilio Constantiensis 8. Vbi damnatur Vindesius, qui hanc cardinalium electionem negabat esse legitimam, de quo Vualden. 2. doctrin. fidei antiquæ art. 3. c. 39. Ivo Carnot. 3. decret. Hugo de S. Victore libro 2. de Sacramentis p. 3. cap. 14. De origine vero, & dignitate cardinalium. Vide Turrecrematis. Pighium, & Paludanum supra citatos, Villa Diego, & alios in to. 13. tractatum part. 2.

11. Dico quarto. Ad Sedem apostolicam præci-

pue spectat præscribere, & ordinare modum eligendi Summum pontificem, quod si de eo nihil esset statutum, & Sedes vacaret, electio ad omnes ecclesiarum episcopos pertineret. Priorem partem bene docuit Caietanus, probaturque primo, quia modus eligendi pontificem, qui nunc est in ecclesia, præcipue fundatur in legibus, & statutis ipsorum pontificum: ergo ipse usus ecclesie docet hoc pertinere ad Summum pontificem. Secundo, cum papa sit ecclesie caput, in eo est suprema potestas gubernandi ecclesiam: ad eum ergo spectat providere in rebus maxime necessariis. Vna vero ex his, & gravissima est electio Summi pontificis: ergo, &c. Tertiò, Quia vix alia ratione potuisset continuari legitima successio pontificum ab initio ecclesie usque ad hoc tempus. Nam si solus pontifex non potuisset modum electionis præscribere, pertinuisset hoc ad universam Ecclesiam, seu concilium generale: nunquam autem per longam annorum seriem quicquam est de hac re statutum, aut ordinatum in concilio generalibus: si ergo est à principio pontifices Summos autoritate propria statuere modum electionis, qui pro ratione, aut necessitate temporum reventus fuerit, vel eadem autoritate mutatus, tandemque permanens, ita qui nunc viget in Ecclesia, atque in concilio generalibus est confirmatus duobus videlicet Lateranensibus sub Nicolao I. & Alexandro 3. & in Lugdun. vno, alteroque Vienenf.

12. Oppones. Si hæc potestas apud pontificem resideret, posset utique nunc sua autoritate hunc eligendi ritum abrogare, & novum introducere: ite posset eligere successorem sibi: & statuere, ut omnes in posterum idem præstaret, aliosque electionis modos tollere. Denique posset electionem committere solis laicis. Propter hæc, & similia Paludan. de potestate Ecclesie sentit contra hanc conclusionem, & in idem inclinat Turrecrem. cap. 51. asserens periculosum esse, si vnius hominis iudicio, quod falli, ac fallere potest, Summi pontificis electio credita sit. Unde distinct. 79. capit. ultimo, Summi pontificis electio Sacerdotibus, & spiritualibus de populo commissa dicitur. Responderetur tamen mirandum non esse, potestatem hanc vni homini esse datam, cui Christus Dominus totam Ecclesiam tradidit, quia sicut existimamus non permittitur Deum, tantæ potestatis abusum in magnum Ecclesie detrimentum: ita credendum est non permittitur, ut circa electionem pontificis aliquid decernatur, quod intolerabilem errorem contineat.

13. Unde ad primam obiectionem respondeo, non videri dubium, quin possit papa modum eligendi, qui nunc viget in ecclesia, mutare, ut bene defendit Caietanus, & Vici. contra Paludan. & alios: ac suadetur: quia non est minor potestas hodie in pontificibus, quàm fuerit in antiquioribus: ergo sicut illi mutarunt antiquam eligendi formam, ita & hi mutare poterunt. Itæ forma hæc, siue modus eligendi, non est divini iuris, ut ostensum est: ergo positum potest autem papa mutare omne positum ius: ergo, &c. Tandem aduersarij admittunt, posse inuerti hunc modum à concilio generali: ergo potius à papa, qui superior est, poterit inuerti. Imo quod Paludan. & alij aiunt concilium generale, Sede vacante congregatum posse eligendi modum, sine papæ autoritate innouare: verisimile mihi non est, tum quia totum illud concilium inferioris potestatis est, quàm pontifex, cuius autoritate est modus ipse introductus, & confirmatus, tum quia ut ostendimus, hoc negotium non est per se primo commissum episcopis, sed pontifici, & ideo postquam ab eo semel decretus est, ab omnibus episcopis seruandus venit: nisi forte cardinales sua eligendi potestate adeo abuterentur, ut in legitima electione Summi pontificis non conuenirent: talis enim euentus iam ad secundam partem conclusionis posita reuocaretur.

14. Ad

Prior pars probatur.

Secundo,

Tertiò,

Obiect. 7. et Paludan. & Turrecrem.

1.

Cap. ult. d. 79.

Vera resolutio.

Ad 1. obiect.

Concilium soluitur per modum electionis papæ, ut mutetur.

Ad obiect.
in num. 12.

Contra rito-
ram Caiet.
de
& Azor. 1.
lib. 4. c. 1.
Eorum fun-
damentum

Absterge fun-
damentum Cai-
etani.

Probatur
fundam.

Confirm. tra-
diti.

Ad caput si
transitus in
num. 12.

Infortis in-
stans de re
iudic. lib. 1.
c. 1.

14. Ad secundam illationem quidam facile concedunt posse pontificem nominare sibi successorem. Ita Victor. relict. 2. de potestate Papæ q. 2. num. 2. & 3. ac potest colligi ex Symmacho cap. *Si transitus* dist. 79. Ratio vero sumitur ex argumento facto: nam ad Papam spectat de iure modum, quo sibi succedatur, sed unus eorum est: ut antecessor successorē nominet, qui neq. includit repugnantiam, nec apertam præfert indecentiam: ergo, &c. Confirmatur. Quoniam Papa statuere valet, ut eo viuentē eligatur successor, ad eum modum quo pro imperatore eligitur: valet præterea hanc nominandi Pontificis prerogatiuam vni soli personæ concedere, ut Ostiensis Episcopo, v. g. potest item indulgere episcopo, ut eligat sibi successorem cap. *Peristi* 7. q. 1. & 8. q. 1 non semel: ergo, & ipse idem poterit efficere: cur enim non sibi tribuat, quod alijs potest? Deniq. ostendimus Petrum id egisse, neq. constat per mortuum fuisse singulari priuilegio, aut reuelatione: fecit ergo ex ordinaria potestate.

15. Contrariam sententiam sequuntur Caietan. Turrecr. Paludan. supra, citatur etiam Cardinalis cap. *in nomine Domini* d. 23. cap. *Si Petrus* 8. q. 1. Armatha lib. 1. cap. 15. & 19. Eorum aliqui fundamentum ponunt, quod eligere successorem, sit prohibitum iure diuino omnibus ecclesiæ prælati, ut colligitur ex Hilario Papa, cum concil. Romano cap. *Pleriq.* 8. q. 1. Non est vero firmum fundamentum, quia prohibitio iuris diuini, nō satis constat, imo hoc ipsum est, quod queritur: ac præcipue, quia de alijs episcopis non liquet ea prohibitio, vnde ex priuilegio id plane valet: textus vero adductus contra eos agit, qui propria autoritate id usurpabant ac si iure possent, ut ecclesiastica beneficia in hæredes transmittent: alia vero ratione vtitur Caiet. quod successor nulliter electus sit à Papa, ne duo pontifices simul dentur: mortuo autem pontifice eligente, non obligat electio, quæ in vita ipsius effectum non habuit, ut videre licet in priuatis episcopis: quæ profecto ratio efficax non est, constat enim Christum Dominum potuisse potestatem pontifici concedere, ut ipse designet personam, cui immediate post mortem suam, Christus ipse iurisdictionem pontificiam concedat. Vnde vero non ita concessisse probatur? Aliud ergo fundamentum satis probabile est, hanc potestatem eligendi successorem non fore futuram in ædificationem, sed in destructionem: nam facile euenerit, ut hæreditate possideretur *Saccharium Dei*. Quod perpetua etiam traditio confirmat, nullum enim post Petrum, legitimis id fecisse: cum tamen multi casus occurrerint, in quibus id videri posset ecclesiæ maxime opportunū ad vitandā schismata &c. Vnde iuxta hanc sententiam dicendum, Christum Dominum statuisse, ut electio Pontificis per clerum fieret, quod Anacletus etiam indicat cap. *vl.* d. 79. modum tamen præscribendum reliquit Summo pontifici. Nec vero Symmachus in alio textu affirmat, Papam nominare sibi successorem: sed posse agere cum electorib. de persona aptiori, & digniori, ut ad id munus eligatur: nam olim electores cum pontifice, ut bene exponit Glossa, de successore deliberabant.

16. Propositæ opiniones duæ habentur probabiles. Ego tamen nec simpliciter concederem dictam potestatem pontifici, nec negarem simpliciter: potest ergo Papa ordinare modum electionis, iustum tamen, & utilem Ecclesiæ, quicquid non sit in destructionem eius, sed in ædificationem. quare si tentaret prædictum eligendi modum tanquam ordinarium præscribere: is minime valeret, neq. esset obseruandus, quia plane vergeret in perniciem Ecclesiæ. Vnde apertam contineret iniustitiam: at tamen si in raro casu, urgente aperta Ecclesiæ necessitate, id faceret, iuste faceret legitimam; potestate vtteretur, ut arbitror, ut rationes pro Victor. f. d. t. *Suarez de Fide.*

probant: & per hæc, respondetur ad tertiam illationem, negando sequelam: scil. fieri posse, ut hæc potestas eligendi solis laicis committatur, nam esset intolerabilis abusus, & graue incommodum Ecclesiæ: quod etiam contrarius Ecclesiæ vsus confirmat, ac licet ad electionem laici nonnulli admittantur in casu urgente, non videtur extra pontificis potestatem, situm esse.

17. Secunda pars conclusionis procedit contra opinantes, Pontifice decedente, cum nihil de modo eligendi successorem disposuerit, electionem deuoluam ad vniuersam ecclesiā, seu fideles omnes. Quæ sententia est prorsus falsa, & ad errores Lutheranorum accedens, contententium ecclesiæ ministros à populo creandos esse: est præterea ferè impossibilis, quomodo enim cuncti fideles ad electionē conuenirent? Deinde constat Sacerdotum, & præcipue Summi pontificis electionem ad laicos non pertinere, de quo multa in decretis dist. 62. 63. & 89. Videatur etiam Pighius libro primo de ecclesiastica Hierarchia cap. 13. & 16. Est autem conclusio contra Caietanum in Apolog. cap. 22. Qui vult eo in casu electionem pertinere ad Clerum Romanum, quod Papa iure diuino sit Episcopus Romanus, & in qualibet ecclesiā deficiente episcopo, vel superiori alio, qui prouideat, electio spectat ad Clerum quasi naturalis iure, sicut ad principes reipublicæ attinet nobis potius, principis electio, quando deest successor: verum ex hac ipsa ratione probatur nostra conclusio, quam Victoria supra numero 21. defendit: nam electio capitis cuiusvis reipublicæ, per se pertinet ad primores reipublicæ, deficiente successione: Sed Papa caput est totius ecclesiæ: ergo ubi nihil esset ab eo, vel alijs pontificibus statutum, electio illius pertineret ad principes ecclesiasticos, nimirum episcopos: Ex quo soluitur fundamentum Caietani, nam cum papa eligitur, primò, & per se eligitur caput totius Ecclesiæ, & ideo magis ex hac parte pensandum est, ad quos pertineat electio. Confirmaturq. ex can. *Si duo* d. 79. Vbi decernitur, si duo de papatu contendant, ac res sit dubia, illum debere permanere, quem vniuersitatis consensus elegerit, & ita factum esse in concilio Constantien. notissimum est.

18. Dices difficillimè omnes episcopos conuenire: præcipue, si careant capite, quod eos conuocet, ac designet locum, &c. Occurrendum, in rebus humanis non posse omnia incommoda vitari, & casum, de quo loquimur, esse rarissimum, & in re grauissima: neq. euentum vnquam sine magna Ecclesiæ perturbatione, ideoq. grauissimo etiam remedio illi subuenire oportere, quale est Concilium generale episcoporum, quod licet difficile congregatu sit in eo casu, non est tamen impossibile, supposito Hierarchico ordine Ecclesiæ. Nā præter episcopos sunt archiepiscopi, primates, patriarchæ superiores, ergo possent præcipere, & conuocare inferiores: supremi vero deberet inter se conuenire, quod facile possent, cum sint pauci numero, habeantque iam certa priuilegia, & dignitatis ordinem.

19. Sed quæret vltimo aliquis, An electus debeat necessario esse de numero Cardinalium? constat quidem non fuisse id per se necessarium, attractum vsus Ecclesiæ ita habet, ac fieri oportet, ut dixit Stephanus Papa cum Concilio in c. *Oportebat* & cap. *Nullus* distinctione 79. Nihilominus crediderim, si aliquis extra Collegium Cardinalium legitime eligeretur, electionem fore ratam, & firmam, quia non video, quo iure, ita reuocata sit electio passiuā ad personas Cardinalium, ut aliās nulla sit habenda.

Ad 1. obiect.
in num. 12.

Posterior para-
phrasa im-
petit sententiā
penhæredi-
cam.

Ponitur etiā
contra Caiet.

Eius ratio à
nobis potius.

Confirmatur
etiam ex cap.
Si duo.

Instantia solu-
uitur.

Dubium de
quo Azor. 10.
lib. 4. c. 5.
q. 6. Mosco-
nus lib. 1. de
Roman. Pon-
tif. cap. 5.

SECTIO V

*An certa fide constare possit, hunc hominem
esse verum Pontificem, & Ecclesia
caput.*

Sensus quæ-
stionis.

Sicut in superiori disput. De Ecclesia sectione 9. diximus, ut esse possit utilis, & infallibilis fidei regula, oportere, non solum in confuso illam esse creditam, sed etiam de terminata, & in individuo, hanc esse, vel illam, quam oculis cernimus, & hoc sensu appellari visibilem. Ita nunc quærimus, an simili modo verus pontifex visibilis sit in individuo, & determinate, ita ut non solum credamus esse in Ecclesia vnum summum caput, quod Romæ suam Sedem habet, sed etiam esse hunc hominem, quem oculis cernimus. Videtur ergo non posse, quia Deus nunquam id reuelavit. Secundo, quia est res humana & contingens, pendens ex testimonio paucorum hominum, & ex multis circumstantiis valde dubijs, ut an sit baptizatus, an rite ordinatus, &c. Tertio, quia est res cui potest subesse falsum, accidit enim aliquando esse reputatum pontificem, qui talis non erat. Quarto. Vsu ecclesiæ constat eos, qui verum pontificem negant in individuo, non existimari hæreticos: Unde à Patribus dicuntur non errare contra fidem, sed contra charitatem, sciendentes unitatem.

Alii sequen-
tes Cano,
Vega, & alii.

2. Propter hæc argumenta aliqui ex Catholicis negant, posse immediate fide teneri, hunc esse verum pontificem, sed solum certitudine quadam morali: quam sufficere dicunt, ut teneamur illi obedire in omnibus, etiam credendis rebus, quas de fide esse definiunt. Hi sunt Turresemata lib. 4. Summæ part. 2. cap. 9. ad finem Albertin. de agnosce. assert. & c. quæst. 5. ad fin. Caiet. 22. quæst. 1. art. 3. in respon. ad Bañez 22. quæst. 1. art. 10. in prioribus commentarijs dub. 2. ad 2. Cano, & Vega quos retuli disput. 6. sect. 4. num. 3. Cordub. lib. 1. quæst. 17. §. 2. Castrolib. 1. contra hæres. capit. 9. circa med. à Christian. Axiomata lib. 2. art. 6. cap. 11. & alij. Est vero in his authoribus, nonnulla differentia, saltem in modo loquendi. Quidam enim, & si negent haberi immediate de fide hunc pontif. Verb. g. Gregor. XIV. esse verum pontif. volunt tamen esse mediate, eo quod ex vna de fide, quod rite electus sit verus pontif. & altera naturaliter nota, quod hic sit rite electus, colligatur. Verum nos distinctionem hanc alibi confutauimus. Alij dictam conclus. fidem sapere aiunt, ex eodem fundamento, quod ex vna de fide, & altera naturaliter cognoscibili eruatur. Itaq; vno verbo appellare possunt Theologicam. Alij tandem simpliciter pronunciant ad fidem non pertinere. Mihi tamen placet contraria sententia: atq; adeo sicut Christi Ecclesia visibilis est hæc numero, ita habere posse hoc numero caput visibile, atq; adeo de fide esse hunc hominem, qui communi Ecclesiæ consensione acceptus est, ut caput Ecclesiæ, cui ipsa tenetur obedire, esse verum Ecclesiæ pontificem Petri successorem. Probatur primo ex Concilijs, atq; ante omnia in Bulla Martini V. apud concil. Constantien. disponitur: ab hæreticis, qui Ecclesiæ Catholicæ reconciliari volunt, primum omnium exigendum esse, An credant Papam canonice electum, qui pro tempore fuerit (eius nomine expresso) esse successorem Petri, & habere supremam potestatem in Ecclesia Dei, est ergo hoc, ut pontifex supponit, de fide credendum, neq; infra certitudinem fidei proponitur, res immediate credenda à pontificibus. Deinde concilia non distinguunt inter verum pontificem in communi, & hunc, qui nunc sedet cum omni consensione Ecclesiæ: sed eadem veneratione, & fide complectuntur: sic certe Chalcedonense concilium recipit nominatim Leonem Papam 6. Synodus Agathonem. Milevitan. Innocentium tertium: & sic de cæteris. Secundo si nunquam constat catholici fide, hunc esse verum pontificem, consequenter

Vide supra
disput. 1. sect. 11
disput. 6. sect. 1.
n. 10. & sect.
4. n. 6. & 7.
Axiom. tom. 2.
lib. 5. cap. 1.
q. 4. & c. 2. 1.
§. obliuiscis.

Verior assert.

Ostenditur
ex Concil.

a. ex ratione
ab incommo-
do.

neque constare potest, hoc esse verum consilium, quod non minus hæreticum esset, quam negare vera esse 4. euangelia, ut dixit Mag. Gregor. siquidem verum consilium formaliter includit verum pontificem. atq; ob talem inclusionem dicimus nos, tam immediate de fide esse Christum esse animal, viuentem, substantiam, atq; esse hominem: quare si de fide catholica nunquam esset hunc esse verum pontificem, neq; de tali fide essent vnquam eius decreta quod est hæreticum. Videatur decretum Leonis pape cap. De libello, d. 20. Imo neq; catholica veritas, & certitudo huius numero Ecclesiæ posset rectè consistere, quia hæc maximè pendet ex coniunctione cum vero capite, requiritq; veros, ac legitimos sacerdotes, pastores, & ecclesiasticam Hierarchiam: at hæc omnia pendet ex eo, quod verus, & legitimus pontifex in individuo sit certus, & qua ratione possum dubitare de hoc pontifice, potero & de antecessore, atq; adeo de tota retrò serie, ergo de veritate episcoporum, & cardinalium, qui ab his creati sunt: atq; ita ruet tota certitudo veræ Ecclesiæ, & Hierarchici ordinis: quomodo argumentantur hæretici contententes à tempore saltem Urbani pape defecisse veram successionem: hinc enim satis sibi videntur inferre, iam non posse esse certum, an verè Summo pontifici succedatur, aut vbi gentium vera Ecclesia visibilis extet. Unde præterea arguitur tertio ex potestate definiendi res fidei, & obligandi ad credendum definita: impossibile enim est teneri me ad credendum ea, quæ hic homo definit, ut dicta à Deo, nisi etiam teneat ad credendum de fide, hunc hominem habere à Deo potestatem definiendi, & assistentiam Spiritus S. potestatemq; ad me obligandum ut credam, quæ ipse definit: hoc autem est plane credere hunc hominem summum esse pontificem.

3. Nec vero intelligi potest, quod quidam respondent, sat esse certitudine morali credere hunc esse verum pontificem, cum pontifex solum se habeat, ut applicans, & proponens fidem, dixerimusq; in superioribus, ex parte proponētis sufficere certitudinem moralem ad credendum: illud enim verum est considerando res propostas in ratione credibilium, & quatenus aliàs iam definitæ ac certæ à proponente proximo, seu ministro Evangelij prædicantur: seculus vero est de eo, quem oportet me amplecti, ut infallibilem regulam fidei, eius scilicet materias definiunt. Quod declaratur à simili, ut enim, quæ in Scriptura continentur, fide diuina credantur, non sat est, certitudine morali, sed fide Catholica oportet credere ipsam scripturam esse diuinam: tam est autem regula fidei pontifex, quam scriptura, ut patet ex disput. 5. sect. 5. Ratio vero est, quia, quæ in Scriptura continentur, vel à pontifice definiuntur, ut vera sint, non pendunt tantum ex eo, quod credibile sit etiam euidenter, hanc esse scripturam, vel hunc esse summum pontificem: sed ex hoc, quod vere ita sit ac infallibiliter: oportet ergo tanta certitudine credere vere ita esse, quanta creduntur ea, quæ ipse definit.

4. Propter hæc ergo alij negantes etiam, de fide haberi hunc esse verum pontificem, volunt nihilominus esse de fide hunc hominem qui certitudine quadam morali in tota ecclesia habetur verus pontifex, verè, & rite efficere omnia, quæ efficit verus pontifex, & gaudere priuilegijs omnibus assistentiæque Spiritus S. Petro, & legitimis successoribus eius promissis. At hæc sententia in eisdem incidit difficultates, quas vitare conatur. Et præterea, ut mihi videtur, propriam vocem ignorat, & contra dictoria dicit. Explico singula: primo, vnde quæso magis constat hunc hominem à nobis existimatum pontificem, gaudere in te ipsa priuilegijs Summi pontificis, quam esse vere summum pontificem? non enim vnum magis altero reuelatum esse dicitur, & vtrumq; pendet ab existimatione quadam hominum morali:

3. Ex potestate
te ipsa papali

Aduersatio-
nem causio.

Reiicitur.

Aliorum
vatio.

Expugnatur

moralis. Imo inuoluit hæc sententia, quippiam non reue. a. u. solum, sed etiam falsum, scilicet, privilegia omnia Summi Pontificis, & potestatem alicui dari, qui non sit verus Pontifex, nam Christus Dominus non cuiuscumq. sed Petro, & successoribus legitimis dixit quodcumq. ligaueris &c. Deinde, ut hæc ipsa sententia ponit, da. i. valet Pontifex existimatus, tatum modo: demus vero ita esse, poterit ergo etiam esse non Sacerdos: numquid igitur ille, si sacramentaliter absolueret tenter, aut consecrare, id perficeret? Nullo modo: contrarium enim aliuere hæreticum esset, non ergo habet potestatem omnem, quam habuit Petrus per illa verba quodcumq. ligaueris &c.

5. Dicent forte habere omnem potestatem quoad actus, solus iurisdictionis, non autem ordinis. Sed ob est primo. Quia plenaria iurisdictionis potestas fundatur modo aliquo in potestate ordinis, ita ut necessarii illa prærequirit, neq. consistere valet plenaria Summi Pontificis potestas, quæ ad Ecclesiæ gubernationem pertinet, separata à potestate interiori, & in penitentia foro: imo in Pontifice propriè, non dux sunt potestates, sed vnica eminens, atque vtramq. comprehendens. Vnde tandem concludo, contradictionem inuolui, asserendo hunc hominem habere supremam potestatem iurisdictionis in totam Ecclesiæ, ac negando, de fide haberi, eundem esse Summum Pontificem: quia iam affirmaretur definitionem, ut ita loquar, conuenire in hunc hominem, non autem definitum: idemque pronuntio de credendo hunc hominem habere potestatem definiendi, seu actu verò definiuisse ex assistentia Spiritus sancti: nam hæc omnia pertinent ad iurisdictionem inseparabilem à verò Pontifice. Vnde etiam intelligitur. Quo modo, ipsi negantes haberi de fide, hunc esse verum Pontificem, possint nihilominus credere fide, quæ ab illo definitur, nam re ipsa, ac de facto credunt illum esse Pontificem, cum credant habere potestatem, ac Summi Pontificis privilegium: ex quadam autem ignorantia putant se non credere. Vnde ex ignorantia incidunt in quandam veluti contradictionem.

6. Ad 1. argumentum in principio factum respondemus, illud esse à Deo reuelatum quo modo reuelatum est, hæc esse Ecclesiæ veram, quare cum reuelauit Petrum esse caput Ecclesiæ, pariter reuelauit generaliter de omnibus eius successoribus, solumq. deest sufficiens propositio huius, vel illius continet sub illa reuelatione: talis verò propositio habetur per vniuersalem testificationem, approbationem Ecclesiæ: quod planè explicatur, & confirmatur à simili & casu, numquam enim videtur Deus reuelasse Episcopum Romanum, esse potius Pontificem Summum, quam Alexandrinum, quia nunquam hoc expressit Deus, sed in consulo tantum dixit, quando reuelauit Petro dignitatem, & successionem, quia talis reuelatio sese ostendit, & cadit in eos Episcopos, vel in eorum Episcopatum, in quo Petro succeditur, postquam illa successio sufficiens est Ecclesiæ proposita per traditionem, vel vniuersalem confessionem, quando vero intelligendum sit dari sufficiens propositionem, ita ut omnes obliget, quibusdam videtur tunc dari, cum ritè, & verè electus, atq. adeò verus Pontifex proponitur: & hoc quidem sufficiens est, ut ex præcepto obedientia, & charitatis teneamur tali Pontifici obedire, atque ut non possit quispiam iure ab illo disungi, sine schismate: at tamen loquendo, ut re ipsa loquimur de assensione per fidem, fortasse non erit sufficiens propositio, donec moraliter constet illum esse acceptatum à tota Ecclesiæ, & pacificè possidere suum primatum, atque adeo posse obligare omnes fideles ad credendum quicquid definiat: tunc enim certissimè credendum est, non posse accidere errorem in vniuersali Ecclesiæ in re adeò graui: qualis esset decipio in

ipsa viuua regula fidei credenda, nam is error æquiparetur errori in fide: si enim regula posset esse falsa, etiam regulatum, atque si intolerabilis error esset in Ecclesiæ, quando tota crederet librum aliquem esse canonicum, qui verè non esset, cum tamen ille sit quædam regula fidei inanimata, multo intolerabilius esset errare in viuua regula: quin potius, si circa hanc posset semel dari error in vniuersali Ecclesiæ, numquam esset verum, illam habere, certam, & infallibilem regulam viuam fidei sibi loquentem, Christi nomine.

7. Ad secundum respondetur, ita pendere hanc veritatem ab humano testimonio, sicut pedit fides à proponente, & ideo nihil derogare certitudini fidei: de aliis porro conditionibus requisitis, dicendum, illas per se primò non pertinere ad fidem, sed esse quasi conclusiones Theologicas, quæ consequuntur quadam inferuntur, sicut enim ex fine sequuntur media, ita ex eo quod Deus cõtulit Ecclesiæ, ut numquam erret, & verè semper utatur regula in rebus fidei credendis, consequenter speciali cura disponit, ut is, qui ad talem dignitatem eligitur, eas omnes conditiones habeat, quæ ad illam verè suscipiendam sunt necessaria.

8. Ad tertium negatur antecedens, nulla enim de ea re extat historia fide digna: accidit quidem aliquando Ecclesiæ non agnoscere pro tempore aliquo verum, & certum pastorem: conspirasse autem totam in vnum falsum caput, existimando scilicet, verum esse Papam, qui verus non esset, numquam accidit: neq. ex priori incommodo potest argumentum sumi ad posterius, non enim sunt paria, quod enim Ecclesiæ aliquo tempore non agnoscat certum pastorem, est quidem non paruum Ecclesiæ detrimentum, tamen non exponit illam periculo falsorum dogmatum, & perpetui cuiusdã, & quasi irreparabilis damni, quia omnia illa, quæ per id tempus efficiuntur à Pontificibus dubiis, valida esse nequeant sine vera autoritate Pontificia. Vnde non existimantur certa, donec per indubitatum Papam stabiliantur: si verò falsus Pontifex, indubitatus haberetur, omnia ab illo definita, & facta certissima existimarentur, cum tamè infallibilia non essent.

9. Ad quartum respondetur id fortasse contingere, quia nostra hæc sententia de fide non est. Secundo dicitur, omnia schismata a fere semper nasci priusquam verus Pontifex absq. controuersia ab vniuersa Ecclesiæ receptus sit, si tamen homo aliquis, vel Ecclesiæ particularis nunc negaret obedientiam V. G. Gregorio XIV. negando simul esse illum verum Pontificem Petri successorem, non video quo modo posset ab hæresi excusari magis, quam si negaret Romanum Episcopum Petri successorem esse.

SECTIO VI.

An verus semel Papa, necessario dum viuus existat Papa, vel possit aliqua ratione à dignitate cadere.

Dico primò Pontificem posse voluntate sua dignitatem deponere. Ita definitur cap. primo, De renuntiatione, in 6. & ita aliquando contigisse liquet ex historiis: controuersia verò esse potest, an ut renuntiatio eius valeat, oporteat expectare Ecclesiæ consensum, vel saltem Cardinalium, quæ quidè ad Canonistas magis, quam ad nos spectat. Ego autem censeo id non esse necessarium, tum quia Pontifex eo loco simpliciter docet, posse libere resignare: tum etiam quia alii Episcopi, vel prælati, id eo non valent tam libere resignare prælati, quia Papam habent superiorem, cuius consensum expectare debeant. Hic verò nullum talem habet, & ideo sicut sine superiore instituitur: ita sine superiore renuntiat, ut ibi Glossa dicit.

Dubium in
quo arguitur
pr. Parte
negant.

Aliorum o-
pinio affirm.

Eorum fun-
dam.

Confirm. 1.

Confirm. 2.
ex Patribus.

Confirm. 3.
ex ratione.

2. Affert. de
qua etiam
lib. 4. de le-
gib. c. 7. fin.

Ratio à prio-
ri.

Instantia
soluitur.

2. Quæstio præcipua est, an contra voluntatem propriam possit priuari: quia non apparet, à quo priuatur: à Deo enim immediate numquam deponitur, cum non exeret lex diuina ordinaria de ea re, nec spectandum sit, ut extraordinario modo id faciat Deus. Rursus. Neq. ab homine depositio à Pontificatu fieri posse videtur, quia Papa non habet in terris superiorem Cap. *Nunc autem*, d. 12. In hac re sunt opiniones, altruentes utroq. modo posse Pontificem dignitate priuari, propter diuersas causas. Nam in casu hæreticis, aiunt ab ipso Deo immediate deponi, nullo spectato hominum iudicio. Ita Turrecremata libro 2. cap. 102. libro 4. 2. part. à c. 18. August. de Ancona de potestate Papæ art. 5. Palud. in Opuscul. eiusdem argumenti, Driedo libro 1. de libertate Christian. c. 14. Cast. 2. de iusta hæreticorū punitione c. 12. & 23. Simanchas institut. cathol. c. 21. Jacobat. 7. de conciliis art. 1. Salmeron. tom. 12. tract. 83. Fundamentum est, quia omnis iurisdic-tio ecclesiæ fundatur in fide, iuxta id 1. Corin. 3. *Fundamentum aliud nemo potest ponere præter id quod positum est, &c.* Quod exponens Augustinus de fide, & operibus c. 16. *Si Christus inquit est fundamentum, etiam fides Christi: & ad Coloss. primo in fide fundati.* Si ergo fides est fundamentum ecclesiæ, ergo, & est fundamentum Pontificatus, ac Hierarchici ordinis ipsius ecclesiæ. Confirmatur, nam propterea Matth. 16. videtur Christus petiisse prius à Petro confessionem fidei, quam illi hanc dignitatem promitteret. Confirmatur secundò: sæpe enim Patres indicant nullum fide carentem posse habere iurisdictionem in ecclesiâ. Cyprian. relatus Cap. *Novatianus* 7. q. 1. Cap. *Didicimus* 24. q. 1. Ambrosi. Cap. *Verbum* de poenitentia q. 1. Gelasius Papa. cap. *Achatius* 1. & Alex. Secundus cap. *Audiuimus* 24. q. 1. August. epistola 48. ad Vincent. & lib. de pastoribus, Diuus Thom. 2. 2. quæst. 39. Confirmatur tertio vulgari argumēto, quia hæreticus membrum ecclesiæ non est: ergo nec caput. Item hæreticus nec salutari debet, sed omnino vitari, ut Paulus ad Tit. 3. & Ioannes in epistola 2. docet: ergo multominus obediri: deniq. hæreticus Pontifex Christum negat, & veram ecclesiā: ergo se ipsum, & suam dignitatem, ergo eo ipso dignitate priuatur.

3. Contra hanc sententiam dico secundò. In nullo casu etiam hæresis priuatur Pontifex sua dignitate, & potestate immediate ab ipso Deo, absq. hominum præeunte iudicio, & sententia. Ita hodie communiter opinantur. Caietanus de autoritate Papæ c. 18. & 19. Soto 4. d. 22. quæst. 2. art. 2. Cano 4. de locis c. ult. mo ad 12. Cordub. libro 4. quæst. 31. Et infra agentes de poenit. hæreticorum alios referemus, ac generaliter ostendemus iure diuino, non priuari quempiam dignitate, & iurisdictione Ecclesiastica propter culpam hæresis; nunc breuiter ratio à priori redditur, quia cum ea sit grauissima poena, ut ipso facto incurratur, oportet iure diuino expressam esse, nullum autem ius tale inuenitur, quod, vel generaliter id statuatur de hæreticis, aut specialiter de Episcopis, aut specialissimè de Papa, nec item certa traditio de eo habetur: nec verè cadere potest Pontifex ipso facto à sua dignitate propter ius humanum, tum quia illud esset latum vel ab inferiori, scilicet concilio, vel ab æquali, nempe prædecessore Papa: at neuter horum habet vim coactiuam, ut punire valeat Pontificem æqualem, vel superiorem quare, &c.

4. Dices posse haberi legem interpretatiuam iuris diuini. Est tamen hoc commentitium quia nullum tale præfertur ius diuinum: præterea nulla hætenus à conciliis, vel Pontificibus lata lex est, quæ id ius diuinum interpretetur. Confirmatur. Quia eiusmodi ius perniciosum esset ecclesiæ, minimè ergo credendum est fuisse à Christo institutum: probatur antecedens, quia si Papa hæreticus occul-

tus esset, & ipso iure à dignitate caderet, omnia ab eo facta irrita forent. Dices hanc rationē non probare, scilicet de hæretico notorio, & publico. Sed obstat, quia si hæreticus etiam exterior, occultus tamen, adhuc potest esse verus Papa, eadem ratione poterit, esto delictum fiat notum, quandiu de illo non pronuncietur sententia, tum quia nullus incidit in poenam, nisi vel ipso facto, vel per sententiā: tum etiam, quia sic maiora incommoda sequerentur: incidere nimirum in dubium quanta deberet esse infamia, ut à dignitate cadere censeretur: sequeretur ergo schismata, & perplexa omnia redderentur, præcipue si post infamiam per vim, vel modo alio retineret sedis possessionem, pluresque actus sui muneris exerceret. Confirmatur secundò, vrgentissimè, quia si accideret, Papam hæreticum fieri etiam exteriorem, sed occultum, qui postea resipisceret ac verè poeniteret, omnino euaderet perplexus: nam si per hæresim cecidit à dignitate, debet omnino Pontificatu cedere, quod est grauissimum, & ferè contra ius naturæ, se nimirum proderet: retinere autem Episcopatum non posset, quia intrinsecè malum esset. Vnde ipsi etiam contrariæ sententiæ authores fatentur in eo casu posse retinere Episcopatum atque esse reuera Papam, quæ est communis sententia Canonistarum cum Glossa, Cap. *Nunc autem* d. 21. Ex quo sumitur contra eos apertum argumentum, nam per poenitentiam non restituitur à Deo Papalis dignitas, sicut gratia, inauditum est enim, qui verus Papa non sit, à Deo fieri Papam sine hominum electione, & ministerio. Tandem fides non est omnimodè necessaria, ut homo sit capax spiritualis, & Ecclesiasticæ iurisdictionis, possitq. exercere veros actus talem iurisdictionem exigentes, ergo, &c. Antecedēs patet manifestè quippe in extrema necessitate Sacerdos hæreticus potest absolueret, ut in materia de poenit. & censur. docetur, quod non fit sine iurisdictione.

5. Ex quo fundamentum contrariæ sententiæ ruit, sicut enim fides non est fundamentum necessarium ad potestatem ordinis, quæ suo modo præstantior est, ita neque iurisdictionis: ad hæc nullus, ut credo, author dicit cum probabilitatis vmbra, per solam interiorem hæresim amitti dignitatem Papalem, quanuis sit certum amitti fidem. Nec adducta testimonia sunt ad rem: quia non est sermo de fundamento iurisdictionis, aut dignitatis Ecclesiasticæ, sed de primario fundamento totius Ecclesiæ, & iustificationis, ac omnium bonorum spiritualium, quod est Christus, & fides eius: nec etiam ex facto Christi cum Petro, sumitur probabile argumentum: aliàs eodem modo diceret aliquis, charitatem esse fundamentum Pontificis dignitatis, quia etiam Christus, Petrum interrogauit, an se amaret: solum ergo, ut supra etiam diximus sectio-ne quarta numero quarto, voluit Christus ostendere, quæ essent necessaria in Pontifice, ut conuenienter posset munere suo fungi, & eodem ferè modo loquuntur Patres, qui præterea volunt hæreticum mereri omni dignitate, & iurisdictione priuari: interdum etiam agunt de priuatis Episcopis, supposito iure Ecclesiastico, de quo infra dicemus. Ad tertiam confirmationem vnico verbo respondetur: Papam hæreticum non esse membrum ecclesiæ, quoad substantiam, & formam, qua constituuntur membra Ecclesiæ, esse tamen caput quoad officium, & influxum: quod non est mirandum, quia non est primum, & præcipuum caput sua virtute influens, sed quasi instrumentale, & vicarium primi capitis, quod potens est influxum spiritua-lem membris tribuere, vel per caput æneum: proportionali enim ratione per hæreticos interdum baptizat, interdum etiam absoluit, ut dictum est.

6. Dico tertio. Si Papa sit hæreticus, & incorrigibilis, cum primum per legitimam Ecclesiæ iurisdic-tio-

Altera in-
stantia Re-
licetur 1.

Relicetur 2.

Relicetur 3.

Ad fundam.
contrarium
in nu. 2.

Ad 1. Con-
firm. ibid.

Ad 2.

Ad 3.

3. assertio
communis
dictio-

ditionem sententia declaratoria criminis, in eum profertur, de iure esse Papa. Est communis Doctorum, colligitur ex Clemente primo, epistola prima. Vbi ait Petrum docuisse, haereticum Papam esse deponendum. Fundamentum autem hoc est, quia grauisimum foret nocumentum Ecclesiae talem habere pastorem, nec posse sibi subuenire in tam graui periculo, praeterea contra dignitatem Ecclesiae facit, subditam manere haeretico Pontifici, neque posse illum a se depellere: nam qualis est Princeps, & Sacerdos, talis solet existimari populus: hoc item confirmant rationes prioris sententiae, illa praecipue quod haereticus, *ut cancer serpit*, propter quod malum, haeretici quoad fieri potest, vitandi sunt, multo vero magis pastor haereticus: quomodo autem vitari potest, si pastor esse non desinat?

7. Circa hanc verò conclusionem sunt nonnulla explicanda. Primo, à quo ferri debeat huiusmodi sententia? quidam enim dicunt à Cardinalibus ferendam, & potuissent quidem Ecclesiam hanc causam illis committere, praecipue si ex consensu, vel ordinatione Summorum Pontificum ita esset statutum, sicut de electione factum est: sed non legimus hactenus iudicium hoc illis esse commissum: ideoque dicendum, per se pertinere ad omnes Ecclesiae Episcopos, nam cum illi sint ordinarii pastores, & columna Ecclesiae, ad illos credendum huiusmodi causam interesse, & cum ex iure diuino non sit maior ratio de his, quam de illis, atque iure humano nihil de hoc sit statutum, necessarium dicendum, spectare ad omnes, atque adeo ad generale Concilium, & ita communis sententia Doctorum habet. Viderique possunt quae circa hoc punctum fuisse tractata Cardinalis Albanus in opere de Cardinalibus, quaestione trigesima quinta, & habetur inter tractatus editionis anni 1584. in tomo decimo tertio parte secunda.

8. Tunc autem occurrit secundum dubium, quomodo posset tale Concilium legitime congregari, cum legitima congregatio ad Papam spectet? Respondetur primo, fortasse non oportere cogi proprium Concilium generale esse, quae satis in singulis regionibus Concilia Prouincialia, vel nationalia conuocari ab Archiepiscopis, vel primatibus, & omnia in eadem sententia conuenire. Secundo cum Concilium generale conueniat ad res fidei definiendas, vel ad vniuersales leges ferendas, tunc oportere, ut legitimum sit à Papa indicere: ad hoc verò negotium, quod peculiariter Pontificem ipsum concernit, eique quodammodo contrarium est, legitime congregari posse vel à Collegio Cardinalium, vel ex consensu Episcoporum, atque si Pontifex tentaret huiusmodi congregationem impedire non fore illi parandum, quia contra iustitiam & commune bonum, abuteretur summa potestate.

9. At hinc oritur tertia dubitatio: Quo iure possit ab illa congregatione Papa iudicari, cum esset illa superior? Qua in re Caietanus se mirè vexat, ne cogatur admittere Ecclesiam, vel Concilium stare supra Papam, in casu etiam haereticis: tandem verò concludit, supra Papam quidem stare, ut priuatam personam, non ut Papam, sed non satisfacit distinctione: nam eodem modo posset affirmari, Ecclesiam iudicare Papam valere atque punire, non ut Papam, sed ut priuatam personam; item quia Papam superiorem esse in quantum Papam, nihil est aliud quam eam personam ratione dignitatis, esse exemptam ab omni iurisdictione hominis alterius, & habere iurisdictionem in alios, ut patet de quacumque alia dignitate: & explicatur, nam dignitas Pontificia non facit superiorem abstractè, & metaphysicè, sed reuera, & in indiuiduo superiorem nulli subiectum: ergo, &c. atque ita intellexit rem

hanc concilium tempore Marcellini congregatum, cum declarauit primam sedem a nemine iudicari, id enim dixit de illamet persona Marcellini, quae priuata profecto erat; ita quoque refert Nicolaus Papa epistola ad Michaelem Imperatorem. Vbi meminit similis decreti editi in Concilio Romano sub Syluestro, & plura statim afferemus.

10. Alij ergo fatentur, Ecclesiam in casu haereticis esse Pontifice superiorem: sed difficile hoc dictum est. Nam Christus Dominus Papam constituit absolute supremum Iudicem; Canones etiam indifferenter, & generaliter id affirmant, ac tandem Ecclesia nullum actum iurisdictionis exercere valet in Papam, neque confert illi potestatem eligendo, sed personam designat, cui Christus per se confert potestatem: quando ergo Ecclesia Papam haereticum deponeret, non ipsa, tanquam superior id praestaret, sed ex consensione Christi Domini iuridice declararet eum haereticum esse, atque adeo prorsus indignum Pontificis dignitate, tuncque ipso facto immediate à Christo deponeretur, deponisusque maneret inferior, ac posset puniri. Ad idem verò, quauis Ecclesia ante suam declarationem nihil posset in haereticum Papam, per modum superioris, & habentis iurisdictionem in illum; naturali tamen iure suae defensionis, posse illum coercere, si forte nocumentum aliquod machinaretur in Ecclesiam, aut congregationem Concilij generalis impedire conetur. Vnde verò constet, iure diuino statim deponi Pontificem lata Ecclesiae sententia; Respondeo primò, iam attulisse me testimonium Clementis ex ore Petri. Secundo sacras Scripturas, quae praecipunt vitare haereticos, hoc satis indicare. Tertio: ex communi consensu Ecclesiae, & Pontificum id haberi. Quarto rationem naturalem ita docere: quia non est credendum Christum destituisse Ecclesiam omni remedio in tanto periculo, quod verò adduxi, maxime accommodatum apparet cause, de qua disputamus.

11. Dubitari potest quartò, de Papa semel haeretico, sed iam emendato? Caietanus supra docet non debere aut posse deponi, quod iam haereticus non sit, ut habetur in capite *Dixit apostolus*, vigesima quarta, quaestione tertia, colligitque potest ex facto Marcellini capite *Nunc autem* distinctione vigesima prima, vbi Glossa assentit, & capite *Si Papa* distinctione quadragesima. Vbi Canonistae id opinantur, & videtur planè vera sententia, praecipue cum moderamine Caietani, admonendum scilicet esse haereticum Papam semel acriter, resipiscentem, quae non esse deponendum: Quod si nimium fuerit contumax, vel certè relapsus, crediderim posse, & debere deponi, etiam si errores corrigat, & perseverantiam iuret, iuxta id primò ad Timotheum, *tertio haereticum hominem post primam, & secundam monitionem deuota*: imò ait Iacobatus libro octauo de Concilio, articulo secundo, planam esse mentem Canonistarum, hoc procedere quando Papa incidit in haereticum, nondum ab Ecclesia aperte damnatum, animaduersusque statim resipiscit, quod si errauerat contumaciter, contra veritatem iam aperte definitam, nihil esse expectandum, sed ilico deponendum, tum quia is iam censetur semel ac millies admonitus, neque postea virgendus erit maiori autoritate, quam sit ea, à qua descuerat, tum quia semper grande imminet periculum ne illius conversio ficta sit. Quae certè omnia probabiliter dicta sunt: procedunt tamen supponendo verum Pontificem posse incidere in haereticum. Quod licet multi verisimiliter affirmant, mihi tamen breuiter, & magis pium, & probabilius videtur, posse quidem Papam, ut priuatam personam errare ex ignorantia, non tamen ex contumacia. Quauis enim efficere Deus possit, ut ha-

Aliorum responsio difficilis.

Facilior responsio.

Declaratur, occurrendo rationi obiectioni, cui concinit author lib. 4. contra Iacobum cap. 6. nu. 17. Multipliciter.

4 dubium. Responsio Caietani.

Quae patet dicta responsio sit acceptanda.

Vide Bellar. lib. 4. de Summo Pontifice c. 24.

Deus Papam
hæreticum
nunquam
permittit.

ut hæreticus Papa non noceat Ecclesiæ, suauior tamen modus diuinae providentiæ est, ut quia Deus promissit Papam definientem nunquam erraturum, consequenter provideat, ne vnquam ille hæreticus sit. Adde, quod hætenus in Ecclesiâ nunquam accidit, censendum ex Dei ordinatione, & providentiâ accidere non posse. Vide Pighium libro 4. Ecclesiasticæ Hierarchiæ c. 8. Simancas in institutionibus catholicis titulo duodecimo, numero decimo quarto. Et idem incommodum sequeretur, si occultus hæreticus in Papam eligatur, quod nullus quem viderim negat esse possibile: si ergo tale quid accideret, non videtur dubitandum, posse eiusmodi Pontificem cum sua hæresi perseverare. Quidquid verò sit de his casibus, credendum omnino est, Deum nunquam permitturum, ut Ecclesiâ ad eas angustias deueniat, quas dubia supra tacta supponunt. Nam si talis quispiam Pontifex inciperet Ecclesiâ administrare, vel illum Deus confestim de medio tolleret, vel certe prouideret, quâ ratione tantum malum breui exstingueretur, ut in casibus minis vrgentibus videmus hætenus semper fecisse.

5. Dubium.

1. Responsio.

2. Responsio.

3. Responsio.

Vide tom de
censur. disp.
4. scilicet, 7. a
nu. 8.

6. Dubium
expeditur.

9. Assertio
de qua lib.
7. contra
Iacob. c. 6.

5. Ex quibus iam expediuntur duo alia, quæ occurrebant dubia. Quintum erat si Papa innocens, probaretur hæreticus, num posset deponi, atque si deponeretur an teneret factum. Primum ergo negarem talem casum esse possibilem, non solum, quia Spiritus sanctus non permetteret rem adeo perniciosam vniuersæ Ecclesiæ, verum etiam, quia non posset Pontifex probari nocens iuridicè, nisi post legicimum Concilium ad eam causam congregatum, non posset autem congregari legitime nisi postquam inciperet esse notorium, ac satis manifestum crimine Pontificis, difficile autem creditu esset falsum crimen, quodque numquam ipse publicè professus est, esse posse omnibus existimatum euidentem. Secundò admittendo casum: non posset in illo deueniri ad iustam sententiam depositionis, quia si ipse innocens est, faciliè abiurabit omnem hæresim, & probalissima saltem signa suæ innocentie ostendet, qui autem ita se geret, non poterit iuste deponi, ut diximus. Quod si tandem fingatur casus in quo iuste possit ita damnari, ut si falsis criminationibus accusaretur, probareturque relapsus: dicendum in eo casu, ipsum teneri ad obediendum, & propter dubium, quod esse posset in Ecclesiâ de vero pastore, obligari ad renuntiandum sponte, ut maximè Ecclesiæ damnum euitetur. Quod si forte renuntiare detrectet, crediderim manere vere depositum, quia sententia est simpliciter iusta, neque potest alio modo, Ecclesiæ sufficienter subueniri.

13. Sextum dubium erat, quid in præsentia quæstione dicendum, si Papa exterius tantum esset hæreticus? Respondendum breuiter: si vi coactus idolatriæ actum exerceat, vel hæresi subscribat, postea que fateatur inuitum se id fecisse, ac neget se ita sensisse, vel adhuc sentire, non posse eo in euentu condemnari, aut deponi, ut ex facto Marcellini constat; ac tamen si voluntariè deliberasset, & tanquam ex propria sententia exterius professus fuisset hæreticam doctrinam, quicquid sit de interiori eius fide, eadem ratione, & modo contra eum procedi posset, quæ contra quolibet alium hæreticum, cum quia Ecclesiâ de interioribus, seu occultis minimè iudicat: tum quia non minus noceret Ecclesiæ talis Pontifex, quam si esset verus hæreticus. Vnde si in hæresi persisteret vsque ad condemnationem, & depositionem: quantumlibet interius numquam amississet fidem, sententia valeret, effectumque fortiretur: neque de illius dictis curandum esset, quicquid asseueraret se nunquam interius fidem negauisse.

13. Dico quartò. Extra casum hæresis, non potest verus, & indubitatus Pontifex, etiam si iniquissimus sit dignitate sua priuari. Est certa, & commu-

nis conclusio, Diui Thomæ in quarto, distinctione decima nona, quæst. 2. art. 2. quæstiuicula tertia, ad secundum, & aliorum in eadem distinctione agendum de fraterna correctione: Caetani opuscul. de autoritate Papæ, parte prima, cap. 27. Turrecremat. libro 2. cap. 98. & sequentibus, & illorum quos in cap. 93. adducit. Item Antonin. tertia parte, titulo 22. cap. 4. §. 3. Augustin. de Ancon. q. 5. Iacobat. libro 9. de Concil. art. 12. habetur etiam inter tractatus tomo 13. parte 1. à pag. 342. editionis 1584. Turrian. libro de Pap. & Concil. Albert. Pighij lib. 6. de Hierarchi. Eccles. cap. 14. & 15. Cordub. libro quarto, quæst. 6. Probatur primò quia Papa quantumuis iniquus, verus est Papa: ergo habet supremam potestatem: ergo illi est obediendum iuxta id 1. Petri 2. non tantum bonis, & modestis, sed etiam dyscolis. & Marth. 23. super cathedram Moysis. Rectè Tertullianus libro de præscript. capite 3. Ex personis probamus fidem: non ex fide personas? Colligitur etiam ex Luc. 12. Quis putas est fidelis seruus &c. quali non aliam essentialiam formam postulet, quam fidem. Vnde omnes Pontifices supra citati, sicut affirmant, in causa hæresis posse Ecclesiâ de Summo Pontifice ferre iudicium, ita simpliciter id ipsum negant extra illum casum, & hoc sensu pascim pronuntiant Papam à nemine iudicari. Vide citatos in conclusione tertia. Certè Adrianus Papa secunda epistola Synod. ad octauam synodum, ut habetur etiam actione septima, & Canone 21. in tomo 4. Concil. dicit non esse afferendas accusationes contra Papam, ad generale Concilium: neque (si afferantur) propter eas ferendam esse de illo sententiam. Concilium quoque Lateranense sub Alexandro Tertio, & habetur cap. licet de electione, docet Sedem Romanam non habere in terris à quo propter sua crimina iudicetur, & idem habetur in Extrauaganti. Vnam Sanctam de maiestate, & obedientia. Idem confessi sunt Patres illius Concilij pro facto Marcellini, & habetur cap. Nunc autem, distinctione 21. in qua distinct. multa alia referuntur præcipue ex Nicolao Papa epistola ad Micha. Imperatorem, ubi veritatem hanc rectè confirmat. Idem docuit Concilium congregatum in simili causa tempore Sixti Papæ, atque ipse Sixtus cap. Mandasti, 2. quæst. 5. Pariter etiam Concilium aliud tempore Symachi habetur secundo tomo Conciliorum. Item aliud Romæ coactum tempore Caroli Magni, qui de vita Leonis Tertij inquiri, & iudicari volebat, respondit verò Concilium, sedem Apostolicam omnium Ecclesiarum caput à nemine iudicari. Habetur in 3. tomo Conciliorum in Leon. 3.

15. Dicit aliquis hæc solum probare Pontificem non posse iudicari directè, ut inferiorem: posse tamen iuridicè declarari delictum eius, quo ritè declarato, ipso iure diuino Papa depositus censetur, sicut etiam de hæresi dicebamus. Videtur enim par ratio, quia non minus incommodum potest asserere Ecclesiæ iniquus Pontifex per alia crimina, quam per hæresim: ac naturale ius esse videtur, ut è medio tollatur Princeps tyrannus, aut pastor omnium dissipator. Vnde, & Christus membrum abscindere consulit pro salute corporis. Occurrendum, potuisset quidem Christum Dominum ita constituere si voluisset, non fecisset tamen, ut omnia testimonia adducta probant, dum solum excipiunt casum hæresis, sicut etiam constat ex Bonifacio secundo in capite Si Papa distinctione 40. Et capite Electionem distinctione 79. capite Oves secunda quæstione septima, & cap. Nemo cap. aliorum, cap. cuncta, 9. quæst. 3. & alia multa quæ adducit Turrecremata supra cap. 102. Vnde August. 2. contra epistolam Pitilian. c. 51. Cur criminalis, inquit, cathedram Apostolorum, in qua Petrus sedet &c. Idem scribit libro 1. cap. 2. & libro 2. contra epistolam Parmeniani c. 11. Neque certè expediuisset, Christum ita constituere, primò ne multiplica-

Probatur
primò.

Vide Bellar.
lib. 2. de Ro-
man pontif.
cap. 16.

Eualio,

Relicuitur au-
thoritate.

Relicuitur et-
iam ratione
multiplici.
ocasio

perasio sumeretur multorum schismatum, facili enim negotio excogitantur crimina quæ depositione digna iudicarentur. Secundo quia multo maior est ratio de hæresi, per eam enim constituitur Pontifex extra Ecclesiam: & ideo merito excludendus venit, ut ineptus ad illam regendam. Tertiò hæresis crimen certum est ac designatum: si verò ad alia crimina licentia extenderetur, nullus esset terminus accusationum, & calumniarum. Denique si aliter res esset constituta, possent quesere erga pastorem tanquam iudices, & superiores, quod est contra rectum ordinem, & rationem.

16. Porro contra ipsam conclusionem sentit Glossa cap. Si Papa distinctione 40. Et consentiunt Canonistæ quidam, alique cum Abbate cap. Si nificati de electione, volunt scilicet Papam deponi posse ob notoria crimina illa quæ grave scandalum afferant Ecclesiæ, si tamen incorrigibilis ostendatur. Argumenta eorum referunt Caietanus, & Turrecremata supra & Bellarmin. libro secundo de Romano Pontifice, à capite vigesimo septimo. Quædam verò sumuntur ex naturali ratione, quæ à nobis infinuata iam sunt, & ferè soluta: ostendimus enim, non esse parem rationem de hæresi, & aliis criminibus: arque natura eius in hac parte non nisi convenientem defensionem concedit: quæ potest ab Ecclesiâ procurari, & adhiberi absque iudicio, vel depositione Pontificis. Si enim aliquid statuatur contra bonos mores, non erit illi parendum, si quidpiam tentet contra manifestam iustitiam, & commune bonum, fas erit illi resistere. Si vim inferat vi poterit repelli, cum moderamine inculpatæ tutelæ. Alia deinde argumenta sumuntur ab autoritate. Prima est Clementis Romani ex ore Petri, Papam semundanis actibus inferentem dignum esse qui deponatur. Sed nequaquam eo in loco narratur, si faciat, propterea debere deponi. Secunda Pauli Petrum reprehendentis ad Galatas secundo. Sed aliud est fraternè corrigere, aliud iudicare. Tertia eorum Pontificum qui se canonicè purgarunt coram Ecclesiâ, vel Concilio, de criminibus sibi obiectis, ut patet in Conciliis, & in iuribus numero decimo quarto citatis. Respondetur id non fecisse coactos, nec ex obligatione iustitiæ, ut ex ipsis etiam Conciliis citatis constat, sed ex charitate ne scandalum suis omnibus crearent. Quarta quia historiæ circumferuntur, in quibus narratur Pontifices fuisse depositos extra causam hæresis. Ut Ioannem duodecimum. Eugenium quartum, in Concilio Basiliensi. Occurrendum quicquid tale actum sit contra verum, & indubitatum Papam, merum fuisse schisma, & inane violentiam, quæ effectum non est consequuta: de quo late Turrecremata supra, & lib. 4. parte 1. cap. 9. Pighius lib. 6. c. 19. Bellar. supra, cap. 29. Ex his iam.

17. Dico quinto. Verus, & indubitatus Pontifex, nisi in perpetuam incidat amentiam (in quo casu ipso iure diuino priuatur) quamuis multis aliis incommodis, & calamitatibus impediatur, ne possit Ecclesiam commodè gubernare, in sua persistat semper dignitate: nec potest illa priuari. Sub hac conclusione comprehendo plurimos euentus, de quibus Caietanus, Turrecremata, & Pighius supra late disputant, cum eisque in omnibus conuenio. Nam perpetua amentia æquivaleret morti, quo ad usum rationis, & libertatis, atque adeo quoad capacitatem iurisdictionis, & dignitatis. Probatum etiam rationibus supra factis in numero decimo. Etenim si liceret casus alios fingere, in quibus esset Papa deponendus, ut propter nimiam senectutem, aut captiuitatem perpetuam, ac similes, daretur occasio schismatum, & sæpè iure, velim-

iuria verus Pontifex in dubium vocaretur: omnino ergo oportuit præcludi viam seditionibus, & perturbationibus Ecclesiæ, circa verum Pontificem.

18. Volunt autem quidam teneri in huiusmodi casibus Pontificem renuntiare Episcopatu, quod fortasse verum est, quando impedimentum eius in magnum vergeret Ecclesiæ detrimentum, & nulla vis, & iniuria inferretur Pontifici ab ipsis fidelibus: quoad verò Papa valet alias sufficienter prohibere Ecclesiæ, non tenebitur renuntiare, idemque censo, si ex iniuria, & inobedientia fidelium subditorum proveniat, quominus possit convenienter fungi suo munere, quia fraus, & iniquitas nulli fauere debet, quamvis in hac parte, regula charitatis esset Pontifici consulenda. Neque verò si in casu aliquo ad renuntiandum in conscientia obligaretur, posset ab Ecclesiâ deponi, vel cogi ad renuntiandum, quia nec illi superior est, nec illum habet vim coactiuam. Minime verò probolimitationem quorundam, si Papa iuramento promiserat se renuntiaturum, posse ab Ecclesiâ cogi ad seruandum iuramentum: nam quicquid sit de talis iuramenti valore, & obligatione, quicquid etiam de licita aut illicita eius transgressionem, nequaquam ob id posset cogi ab illo, qui eodem Pontifice superior non esset: præcipue, cum posset secum ipse dispensare, ex causa probabilis: certe si causa deesset, proptereaque relaxatio non valeret in conscientia, non ideo pertineret ad subditos causam valoremque dispensationis expendere. Sed quid si Papa ob perpetuam amentiam depositus ad se redeat? Respondeo si prudenter, & humano modo sufficienter examinata res fuit, ac tandem iudicata, verè depositum manere, quia negotium hoc non debet ex futuro contingenti dependere. Interrogabit etiam quispiam, an possit Pontifex humano iudicio se sponte submittere: resolutio tamen ex iam tractatis facilis relinquitur.

19. Dico sexto. Dubius Pontifex, quando non potest Ecclesiæ certa ratione conflare, an verè fuerit electus, per Ecclesiam deponi valet. Hoc constat ex usu Ecclesiæ, ita enim factum est in Constantiensi Concilio, ac iure legitimo factum est. Et ratio reddi potest, quia in eo casu non datur verus Papa in conspectu Ecclesiæ, quæ proinde minime tenetur illi obedire: manet ergo ius Ecclesiæ ad eligendum Pontificem verum, cui teneatur obedire, atque adeo ad deponendum dubium. Neque hinc fit Ecclesiam esse Pontifici superiore, quia totum hoc pertinet ad potestatem illum eligendi. Vnde si contingeret vno quopiam rectè, & ritè electo Cardinales proximè post designationem, rem vertere in dubium, generarique schismata, posset Concilium generale de negotio cognoscere, ac pro ratione causæ, aut electum confirmare, aut deponere: quia quamvis eligendi ius concessum sit Cardinalibus, censendum tamen ea lege fuisse concessum, ut possit semper Ecclesiâ fieri certa de veritate sui capitis, in casu ergo quo non possit, ius sibi reseruauit convenienter prouidendi. Est enim hoc, & ipsi rationi naturali consentaneum, & ad bonum Ecclesiæ regimen necessarium. Vnde si forte Papa verè coram Deo electus iustè deponatur, verè ac valide depouetur, ad eum modum, quo de Papâ hæretico diximus numero duodecimo. Et hæc de Summo Pontifice pro hac disputatione dicta sufficiant, cætera de illius autoritate quoad doctrinam, & mores pro totâ Ecclesiâ, videri possunt superius in disputatione quintâ, sectione octaua.

Quorundam opinio temeratur.

Interrogatio circa assertionem resolutur.

Consule in defens. fidel. lib. 4. c. 7.

6. Assertio.

Probatum ex usu, & ratione.

Consecr. rium.

Papæ depositio iuridice tantum iusta, valet.